

ทรัพยากรการท่องเที่ยวไทย
ชุดภาคอีสาน

นครพนม

Nakhon Phanom

ท ร ั พ ย า ก ร
การทองเที้ยวไทย
ชุดภาคอีสาน
นครพนม

ดวงตราประจำจังหวัดนครพนม :

ภาพพระธาตุพนม ปุชณียสถานสำคัญของจังหวัด พระธาตุพนมตั้งอยู่ที่อำเภอธาตุพนม ในตำนานกล่าวว่า มีพระอรังคธาตุ (กระดูกหน้าอก) ของพระพุทธเจ้าบรรจุอยู่ภายใน เป็นที่เคารพสักการะของชาวไทยและประชาชนในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีการจัดงานสักการะประจำปี

พันธุ์ไม้มงคลพระราชทานประจำจังหวัด :

กันเกรา (*Fagraea fragrans* Roxb.)

คำขวัญประจำจังหวัด พ.ศ. ๒๕๕๒ :

พระธาตุพนมค่าล้ำ วัฒนธรรมหลากหลาย เรณูผู้ไท เรือไฟโสภา งามตาฝั่งโขง

คำนำ

ใน พ.ศ. ๒๕๕๔ จะเป็นโอกาสมหามงคลของปวงชนชาวไทยอีกวาระหนึ่ง คือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จะทรงเจริญพระชนมพรรษา ๗ รอบ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) พิจารณาเห็นว่าน่าจะได้จัดทำโครงการอันเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมเพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติในโอกาสอันสำคัญยิ่งนี้

อนึ่ง ในโอกาส ๔๘ ปี แห่งการสถาปนาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๑ และจะมีอายุ ๕๐ ปี ใน พ.ศ. ๒๕๕๓ นับเป็นช่วงเวลายาวนานที่ยังมิได้มีการรวบรวมสรรพความรู้ที่เกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทยอย่างเป็นระบบ แนวคิดการจัดทำหนังสือทรัพยากรการท่องเที่ยวไทยจึงได้ก่อกำเนิดขึ้น

ทรัพยากรการท่องเที่ยวของไทยแบ่งเป็น ๓ ประเภท ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ เช่น หาดทราย ชายทะเล เกาะแก่ง ผาและเพิงผา ป่า เขา น้ำตก ถ้ำ น้ำพุร้อน บ่อน้ำร้อน ทะเลสาบ รวมถึงสิ่งที่น่าสนใจร่วมกาลสมัยกับประวัติศาสตร์ธรรมชาติ ชากติกาบรรพ์เป็นอาทิ ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถาน และศาสนา เช่น โบราณวัตถุ โบราณสถาน ศาสนสถาน รวมถึงพิพิธภัณฑ์สถาน ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม เช่น งานเทศกาล ประเพณี ศิลปะการแสดง ศิลปะทัศนกรรม หอศิลป์ วิถีชีวิต ตลอดจนกิจกรรมการท่องเที่ยวอื่น ๆ ที่สร้างสรรค์ขึ้นใหม่

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้สำรวจรวบรวมข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวไทยมาโดยตลอด นับแต่ก่อตั้งองค์กรเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๓ และได้ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักแก่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ ส่งเสริมให้การท่องเที่ยวเป็นไปโดยสะดวกปลอดภัย และได้ความรู้ มีการจัดทำอนุสาร อ.ส.ท. จุลสาร ฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว หนังสือ หนังสือภาพ แผ่นพับ ใบปิด (โปสเตอร์) โปสเตอร์ บทความ สารคดี ภาพยนตร์ วิทยุทัศน์ ตลอดจนสนับสนุนให้มีการศึกษาวิจัยด้านการท่องเที่ยว และจัดให้มีการรับรองมาตรฐานเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในนามของรางวัลอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย ซึ่งมีขึ้นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๙ ฯลฯ แต่การนำเสนอข้อมูลโดยรวบรวมองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยเรียงลำดับอักษรจัดเป็นหมวดหมู่ เพื่อสะดวกแก่การค้นคว้า เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในโอกาสนี้ องค์ความรู้ดังกล่าวจะเป็นฐานข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยว นักศึกษา และบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ได้นำไปใช้ประกอบการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวไทย ซึ่งเป็นรากฐานประการหนึ่งของเศรษฐกิจประเทศ ตามนโยบายของรัฐบาล ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ซึ่งมีเป้าหมายประการหนึ่งให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้มีบทบาทสำคัญในการสร้างงานและกระจายรายได้ไปยังทุกภูมิภาค

อนึ่ง ในช่วงรอยต่อของความเปลี่ยนแปลงเช่นทุกวันนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับสิทธิและหน้าที่ในการบริหารจัดการทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยวมากขึ้นกว่าในอดีต การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยตระหนักดีว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวหลายประเภทยังมีได้มีระบบบริหารจัดการที่ถูกต้องเหมาะสม ซึ่งหากการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวขาดฐานข้อมูลที่ถูกต้องรองรับ ก็จะทำมาซึ่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม พระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงได้กำหนดภาระหน้าที่ในการให้ความรู้แก่บุคลากรในหน่วยงานของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนั้นหนังสือทรัพยากรการท่องเที่ยวไทยจึงเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามในการให้ความรู้ด้วย

การจัดทำทรัพยากรการท่องเที่ยวไทย แบ่งเป็น ๔ ชุด เริ่มต้นที่ภาคอีสาน ในโอกาสที่ พ.ศ. ๒๕๕๑ - ๒๕๕๓ เป็นปีท่องเที่ยวอีสาน และจะติดตามด้วยภาคกลาง - ภาคตะวันออก ภาคเหนือ และภาคใต้ แหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมต่างๆ ที่ปรากฏในหนังสือชุดนี้ เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ ซึ่งรวบรวมมาจากข้อเสนอแนะของท้องถิ่นและฐานข้อมูลส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ทั้งนี้โดยได้รับความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีประสบการณ์สาขาต่าง ๆ ผู้แทนหน่วยงานจากภาครัฐและเอกชน ร่วมเป็นที่ปรึกษา อำนวยการดำเนินงาน ทั้งได้มีการประชุมตรวจสอบเนื้อหาอย่างละเอียดเพื่อความถูกต้อง

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า องค์ความรู้จากหนังสือชุดทรัพยากรการท่องเที่ยวไทย จะเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจอันมีผลสืบเนื่องให้เกิดความสำนึกหวงแหนรักษามรดกที่ธรรมชาติและบรรพชนได้สร้างไว้ เพื่อให้คนไทยสามารถเป็นเจ้าบ้านผู้มีความรู้ มีศักดิ์ศรี และมีอัธยาศัยไมตรีต่อผู้มาเยือน มีการจัดการการท่องเที่ยวอย่างถูกวิธี ทำให้ประเทศไทยสามารถเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวแห่งหนึ่งของโลกได้อย่างยั่งยืน

วิธีใช้

คำหลัก เรียงตามตัวอักษร ก - ฮ แยกประเภทตามลักษณะทรัพยากรการท่องเที่ยว

สัญลักษณ์ แสดงทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทต่างๆ ได้แก่

วัฒนธรรมชาติ

ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถาน และศาสนา

ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม

งานวันสัตตนาคร่ำลิก

งานวันสัตตนาคร่ำลิก ตรงกับวันขึ้น ๔ ค่ำ เดือน ๑๑ (ประมาณเดือนตุลาคม) ก่อนออกพรรษาประมาณ ๕ วัน จัดขึ้นที่วัดพระธาตุพนมรธรรมวิหาร อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม เพื่ออุทิศส่วนกุศลแก่ภาค (สัตว์ในตำนาน) ผู้ที่ทักษพระธาตุพนม เป็นการแสดงความกตัญญูคุณ การเคารพในวิถีโบราณ และความศรัทธาในพระพุทธศาสนา มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับวันสัตตนาคร่ำลิก ในวันขึ้น ๔ ค่ำ เดือน ๑๑ พ.ศ. ๒๕๐๐ เวลาประมาณ ๐๒.๐๐ น. สัตตนาคร่ำลิก พญานาค ทั้ง ๗ จากสระอโนดาต ได้แก่ พญาสุทโธนาโค พญาสิวลุมเนาโค พญาสิริลุมเนาโค พญาโอดตปุระลุมเนาโค พญาสังจจะลุมเนาโค พญาจจะลุมเนาโค และพญาปัญญาเสะลุมเนาโค ได้พร้อมใจกันมาทักษรักษาพระธาตุพนม และแสดงอิทธิปาฏิหาริย์ *เสกน้ำมนต์พระธาตุ* เพื่อรักษาโรคภัยให้หายได้เป็นอักษจรรยและแนะนำการทำพระผงพระธาตุพนม อันศักดิ์สิทธิ์ เพื่อมอบเป็นวัตถุมงคลแก่ผู้เลื่อมใสศรัทธา

ที่มาทำบุญบำรุงพระธาตุพนม นับแต่นั้นผู้ที่ ได้ถวายตัวเป็น *ลูกพระธาตุ* หรือโอรส - ธิดา ของพญานาคราย และผู้ที่ได้ประจักษ์ในอิทธิปาฏิหาริย์ จึงได้จัดพิธีที่วัดพระธาตุพนม รธรรมวิหาร อุทิศส่วนกุศลแก่พญานาคราย ในวันที่เรียกว่า *วันสัตตนาคร่ำลิก* ในวันงานจะมีการประดับตกแต่ง บริเวณลานพระธาตุพนมทางด้านทิศตะวันออก ตั้งกองผ้าป่าโอรส - ธิดาสัตตนาคร่ำลิก ตั้งโต๊ะบูชาตามพิธีกรรม มีพิธีบวงสรวง พิธีทวงขวัญ พระภิกษุ สามเณร อุบาสิกา อุบาสิกา จะร่วมกันไหว้พระสวดมนต์ทำวัตรเย็น พระสงฆ์ ๙ รูปเจริญพระพุทธมนต์ จากนั้น รธรรมวิหาร จะนำพระธาตุพนมจากวัดพระธาตุพนม - ธิดาสัตตนาคร่ำลิก ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม พระสงฆ์อนุโมทนาและมีการปฏิบัติธรรม ตลอดคืน

นาค : สัญลักษณ์ผู้พิทักษ์พระพุทธศาสนา
ในอดีต บ้านเมืองสองฝั่งโขง มีความเชื่อเรื่องภูตภูตคนในศาสนาให้เกิดความกลัวและหวาดกลัว ความอุดมสมบูรณ์ หรือแม้กระทั่งชีวิต เมื่อพระพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์เผยแพร่เข้ามาซึ่งดินแดนแถบนี้ การบูชาภูตภูตคนเป็นส่วนหนึ่งของศาสนา นาค ได้กลายเป็นผู้พิทักษ์พระพุทธศาสนาและพุทธศาสนิกชน กษัตริย์หรือเจ้าเมือง ผู้ยึดมั่นในพระพุทธศาสนาจะได้รับความช่วยเหลือจากนาคในการสร้างบ้านแปงเมือง บันดาลความอุดมสมบูรณ์ แต่อย่าไปยึดมั่นในศาสนา ขาดศีลธรรม นาคจะกลายเป็นอำนาจเหนือธรรมชาติ บันดาลให้ประสพกับชีวิต

เช่นเดียวกับพญานาค ๗ ตัว ใน ตำนานสัตตนาคร่ำลิก ที่ปรากฏตามพิธีทักษพระธาตุ นับแต่พระมหากษัตริย์ และพญาผู้ครองแคว้นถึง ๕ ร่วมกันสร้างพระบรมธาตุ และนำพระธาตุองค์ธาตุ (กระดูกส่วนอก) ของพระพุทธเจ้ามาประดิษฐานไว้เพื่อเป็นประจักษ์พยานแห่งความรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาและศูนย์รวมศรัทธาของผู้คนในดินแดนฝั่งน้ำโขง

ความน่า แสดงภาพรวมหรือจุดเด่นของคำหลัก

ความหลัก ย่อหน้าที่ ๒ แสดงองค์ความรู้ของทรัพยากรการท่องเที่ยว นั้นๆ เช่น ความเป็นมา ภูมิปัญญา

ดูที่ อ่านเพิ่มเติมเพื่อยังความรู้ความคิด

ความรอง - ล้อมกรอบ แสดงเกร็ดความรู้ หรือขั้นตอนกระบวนการ

หมวดอักษร และ เลขหน้า

ทรัพยากรการท่องเที่ยวไทย ชุดภาคอีสาน ประกอบด้วย **บทนำ** ได้แก่ ภูมิเนเวศ / ยุคดึกดำบรรพ์ ปุ่มบ้านปุ่มเมือง กลุ่มชาติพันธุ์ / ศิลปวัฒนธรรม **คำหลัก** เรียงลำดับตามอักษร ก - ฮ แยกประเภทตามลักษณะแหล่งท่องเที่ยว **ดัชนี** อยู่ต่อท้าย ช่วยในการสืบค้น **บรรณานุกรม** อยู่ท้ายเล่ม สำหรับผู้ประสงค์ค้นคว้าเพิ่มเติม ทั้งนี้ ได้กำหนดกรอบการเขียน เช่น

- หลีกเลียงคำหรือความที่จะก่อความขัดแย้ง
- คำเฉพาะหรือภาษาท้องถิ่น คงไว้โดยวงเล็บภาษากลาง เช่น ฮูปแต้ม (จิตรกรรมฝาผนัง) หอแจก (ศาลาการเปรียญ)
- ยุค / สมัย กำหนดใช้คำว่า *ยุค* ในความหมายที่ใหญ่และกว้างกว่า *สมัย*
- พันธุ์ไม้ / พรรณไม้ ใช้ตามบริบท เช่น *พันธุ์ไม้* ใช้ในกรณีเกี่ยวกับการสืบต่อพันธุ์ (สายพันธุ์) *พรรณ* หมายถึงชนิด (เน้นรูปร่างภายนอก)
- ภาพเขียนสี ใช้ในกรณีที่เป็น *ภาพเขียนสี* โดยแท้จริง นอกนั้นใช้ว่า *ศิลปะเก่า*
- แม่น้ำ / ลำน้ำ ในหนังสือชุดนี้ กำหนดใช้คำว่า *แม่น้ำ* ในกรณีเอ่ยถึงเส้นทางน้ำตลอดสาย เช่น แม่น้ำโขง และใช้ *ลำน้ำ* ในกรณีเป็นส่วนหนึ่งของแม่น้ำ หรือเป็นคำเรียกอย่างท้องถิ่นอีสาน เช่น ลำน้ำมูน ลำน้ำชี
- สร้างบ้านแปงเมือง ในหนังสือชุดนี้ กำหนดใช้ *แปงเมือง* ตามการออกเสียงอย่างท้องถิ่นภาคเหนือและภาคอีสาน ซึ่งต่างจากราชบัณฑิตยสถานที่ใช้ว่า *แปลงเมือง*

สารบัญ

วิธีใช้	๒	งานพิธีบวงสรวง อังมู่	๒๐	วัดพระธาตุเรณู	๓๔
ภูมิณีเวศ	๔	งานมหกรรมเทศกาลปลาลุ่มน้ำสงคราม	๒๑	วัดพระธาตุศรีคูณ	๓๔
ยุคดึกดำบรรพ์	๖	งานวันสัตตนาครำลึก	๒๒	วัดพุทธสีมา	๓๕
ปุมบ้านปุมเมือง	๖	งานสงกรานต์ต้นครพนม รื่นรมย์		วัดโพธิ์ศรี	๓๖
กลุ่มชาติพันธุ์	๗	บุญปีใหม่ไทยลาว	๒๓	วัดภูพานอุดมธรรม (วัดภูพานดานสาวคอย)	๓๗
ศิลปวัฒนธรรม	๘	งานสงกรานต์แร่ณูนคร	๒๓	วัดมหาธาตุ	๓๘
		น		วัดศรีเทพประดิษฐาราม (วัดศรีคูมเมือง)	๓๙
ทรัพยากรการท่องเที่ยวไทย		น้ำตกตาดขาม	๒๔	วัดโอกาสศรีบัวบาน	๔๐
ชุดภาคอีสาน จังหวัดนครพนม		น้ำตกตาดโพธิ์	๒๔	ส	
ก		พ		สวนเทิดพระเกียรติ จังหวัดนครพนม	๔๑
กลุ่มพิณ แคน โหวด บ้านท่าเรือ	๑๒	พระธาตุประจำวันเกิด	๒๕	สวนหลวง ร.๙ จังหวัดนครพนม	๔๑
กลุ่มสตรีทอผ้ามุกนครพนม	๑๓	พิพิธภัณฑ์จวนผู้ว่าราชการ จังหวัดนครพนมหลังเก่า		ท	
ข		ม		หมู่บ้านผู้ไทย อำเภอรณนคร	๔๒
เขื่อนหน้าเมืองนครพนม	๑๔	แม่น้ำสองสี	๒๗	หมู่บ้านมิตรภาพ ไทย - เวียดนาม (บ้านโฮจิมินห์)	๔๓
ง		ร		หาดทรายทองศรีโคตรบูรรม์	
งานนมัสการพระธาตุท่าอุเทน	๑๔	รองอาสนวิหารนักบุญอันนาหนองแสง	๒๘	(หาดทรายท้ายเมือง)	๔๓
งานนมัสการพระธาตุประสิทธิ์และ บุญเดือนสี่ของดินาหว่า	๑๕	ว		อ	
งานนมัสการพระธาตุพนม	๑๕	วัดไตรภูมิ	๒๙	อุทยานแห่งชาติภูสิงกา	๔๔
งานนมัสการพระธาตุมหาชัย	๑๗	วัดธาตุประสิทธิ์	๓๐		
งานนมัสการพระธาตุเรณู	๑๗	วัดพระธาตุท่าอุเทน	๓๑	ดัชนีคำ	๔๖
งานนมัสการพระธาตุศรีคูณ	๑๘	วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร	๓๑	ดัชนีภาพ	๔๘
งานประเพณีไหลเรือไฟ	๑๘	วัดพระธาตุมหาชัย	๓๓	แหล่งภาพ	๔๘
				บรรณานุกรม	๔๙

พระธาตุพนม

ภูมินิเวศ

แผนที่แสดงที่ตั้งและอาณาเขตของจังหวัดนครพนม

ที่ตั้งและอาณาเขต

นครพนม (Nakhon Phanom) เป็นจังหวัดที่มีความหมายว่าเป็นเมืองแห่งภูเขา อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ๗๔๐ กิโลเมตร พื้นที่โดยรวม ๕,๕๑๒.๖๗ ตารางกิโลเมตร (๓,๔๔๕,๔๑๘.๗๕ ไร่) แบ่งเขตการปกครองเป็น ๑๒ อำเภอ คือ อำเภอเมืองนครพนม ชาติพนม นาแก บ้านแพง เรณูนคร ท่าอุเทน นาหว้า ศรีสงคราม โพนสวรรค์ ปลาปาก นาทม และอำเภอยางาย มีอาณาเขตติดต่อกับแขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) มีลำน้ำโขงเป็นเส้นกั้นพรมแดนยาว ๑๕๓ กิโลเมตร สามารถมองเห็นเทือกเขาหินปูนสลัซับซ้อนในแขวงคำม่วนที่ทอดยาวเป็นฉากหลังได้จากแนวเขื่อนเลียบบนถนนสุนทรวิจิตรในเขตอำเภอเมืองนครพนม ทางตอนเหนือของจังหวัดมีเทือกเขาภูหลวง ซึ่งอุดมสมบูรณ์ด้วยป่าไม้ น้ำตก และสมุนไพร ทางตอนใต้ของจังหวัดมีเทือกเขาภูพานเป็นเส้นแบ่งเขตระหว่างจังหวัดนครพนมกับจังหวัดมุกดาหาร

ภูมิประเทศ

ป่าไม้ ป่าดิบแล้ง พบตามหุบเขาของเนินเขาเตี้ย จนถึงที่สูงประมาณ ๑,๐๐๐ เมตรจากระดับทะเลปานกลาง และที่ราบริมลำธารต่างๆ พบมากในเขตภูหลวง อำเภอบ้านแพง และทิวเขาภูพาน อำเภอนาแก พันธุ์ไม้สำคัญ เช่น ตะเคียนทอง (*Hopea odorata* Roxb.) ตะแบกเกรียบ (*Lagerstroemia balansae*

Koehne) ตะแบกใหญ่ (*Lagerstroemia cuspidata* Wall.) มะค่าแต้ (*Sindora siamensis* Teijsm. ex Miq.) มะค่าโมง (*Azelia xylocarpa* (Kurz) Craib.) **ป่าแดง** เกิดจากพื้นที่ที่เป็นดินลูกรัง พบมากทางตอนกลางและใต้ของจังหวัด พันธุ์ไม้ที่พบ เช่น เต็ง (*Shorea obtusa* Wall. ex Blume) รัง (*Shorea siamensis* Miq.) พลวง (*Dipterocarpus tuberculatus* C.F. Gaertn.) ยางนา (*Dipterocarpus alatus* Roxb.) เหียง (*Dipterocarpus obtusifolius* Teijsm. ex Miq.) **ป่าเบญจพรรณ** เป็นไม้ผลัดใบ บ่อยครั้งพบเป็นแนวป่าแคบๆ ระหว่างป่าดิบแล้งและป่าเต็งรัง (ป่าแดง) พบมากทางตอนใต้ของจังหวัด พันธุ์ไม้สำคัญ เช่น แดง (*Xylocarpus xylocarpa* (Roxb.) Taub. var. *kerrii* (Craib & Hutch.) I.C. Nielsen) ประดู่ (*Pterocarpus macrocarpus* Kurz) ประดู่บ้าน (*Pterocarpus indicus* Willd.) พะยุง (*Dalbergia cochinchinensis* Pierre) **ป่าบุง ป่าทาม** เป็นระบบนิเวศที่มีลักษณะพิเศษเฉพาะถิ่น มีสภาพเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำ (Wetland) มีน้ำท่วมถึงบางพื้นที่ท่วมเฉพาะในฤดูฝน และบางพื้นที่มีน้ำท่วมขังตลอดปี ในเขตลุ่มน้ำสงคราม พบมากที่อำเภอศรีสงคราม เป็นป่าที่มีความหลากหลายทางชีวภาพ ทั้งพืชพันธุ์และพันธุ์ปลาซึ่งเป็นอาหารสำคัญของชาวนครพนม เช่น กระโดนน้ำ หรือ กระโดนดิน (*Careya*

herbacea Roxb. Sw.) ผักกูดกิน (*Diplazium esculentum* (Retz.) Sw.) ผักหนาม (*Lasia spinosa* (L.) Thwaites) ปลาโด (*Channa micropeltes*) และปลาหลด (ปลากระติง) (*Mastacembelus armatus*)

แหล่งน้ำ ลำน้ำสายสำคัญ ได้แก่ ลำน้ำโขง และลำน้ำสงคราม บริเวณที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง มีความอุดมสมบูรณ์ เหมาะแก่การปลูกพืชเศรษฐกิจคือข้าวและยาสูบ ในแม่น้ำอุดมสมบูรณ์ด้วยปลานานาชนิด เช่น ปลาเนื้ออ่อน (*Micronema bleekeri*) ปลาแซ่ (*Bagarius bagarius*) ปลาคัง (*Hemibagrus wyckiooides*) ปลาหนานู (*Helicophagus waandersii*) ปลารากกล้วย (*Acantopsis choirorhynchus*) และมีการเลี้ยงปลาในกระชัง เช่น ปลาช่อน (*Channa striata*) ปลาดุก (*Clarias batrachus*) ปลานิล (*Oreochromis niloticus*) ฯลฯ จังหวัดนครพนมจึงได้ชื่อว่าเป็น **เมืองแห่งอาหารปลา**

ภูมิอากาศ

เนื่องจากสภาพที่ตั้งและภูมิประเทศ มีเทือกเขาทั้งทางตอนเหนือและใต้ ทำให้ฤดูร้อนมีอากาศร้อนอบอ้าว ฤดูหนาวมีอากาศหนาวจัด ส่วนบริเวณที่อยู่ริมลำน้ำโขงอากาศสดชื่นเย็นสบายตลอดปี นครพนมเป็นจังหวัดที่มีปริมาณฝนมากที่สุดในภาคอีสาน

ประเภทของป่าที่พบในจังหวัดนครพนม

ป่าบุง ป่าทาม

ป่าเต็งรัง (ป่าแดง)

ป่าเบญจพรรณ

ป่าดิบแล้ง

ยุคดึกดำบรรพ์

สันนิษฐานว่าเมื่อ ๒๐๖ - ๑๔๔ ล้านปีมาแล้ว พื้นที่อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม มีไดโนเสาร์ชนิดต่าง ๆ อยู่อาศัย หลักฐานที่พบได้แก่ รอยตีนไดโนเสาร์ซึ่งกรมทรัพยากรธรณีพัฒนาเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้และท่องเที่ยวทางธรณีวิทยา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๑

รอยตีนไดโนเสาร์ท่าอุเทน มีความสำคัญทางด้านโบราณชีววิทยาและธรณีวิทยา รอยดังกล่าวกว้างประมาณ ๓ นิ้ว เป็นแนวทางเดิน ๓๒ แนว จำนวน ๑๙๙ รอย ลักษณะเป็น ๓ นิ้ว คล้ายรอยตีนไก่ ปลายนิ้วมีเล็บแหลมคมซึ่งเป็นลักษณะของไดโนเสาร์กินพืชขนาดกลาง ลักษณะทางเดินทำให้สันนิษฐานว่าน่าจะอยู่กันเป็นฝูงและน่าจะเป็นไดโนเสาร์นกกระจอกเทศ หรือไดโนเสาร์ออร์นิโธมิมอสอร์ (Ornithomimosaur) นอกจากนี้ยังพบรอยตีนไดโนเสาร์ขนาดใหญ่ และพบรอยตีนจะเข้ขนาดเล็กด้วยเช่นกัน

กรมทรัพยากรธรณีได้สร้างอาคารคลุมแหล่งรอยตีนไดโนเสาร์ดังกล่าว พร้อมจัดทางเดินทัศนศึกษา นิทรรศการ และหุ่นจำลองไดโนเสาร์ จากนั้นจึงดำเนินการขึ้นทะเบียนแหล่งรอยตีนไดโนเสาร์ท่าอุเทน ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองซากดึกดำบรรพ์ พ.ศ. ๒๕๕๑ ซึ่งมีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ เป็นต้นมา

ปุมบ้านปุมเมือง

นครพนม เป็นจังหวัดที่มีผู้คนยุคก่อนประวัติศาสตร์อยู่อาศัยในเขตลุ่มน้ำต่าง ๆ มาตั้งแต่ก่อนพุทธศตวรรษที่ ๑๓ ผ่านยุคประวัติศาสตร์ มีชื่อปรากฏในสมัยวัฒนธรรมทวารวดี สุโขทัย อยุธยา ธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์อย่างต่อเนื่อง พร้อมกับความศรัทธาในพระพุทธศาสนาผ่าน พระธาตุพนม และคริสต์ศาสนานิกายโรมันคาทอลิกในช่วงหลัง ในขณะที่เดียวกันก็มีประวัติศาสตร์ปุมบ้านปุมเมืองร่วมกับกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิม หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นลาวอีสาน ผู้ไท พวน กะเลิง ญ้อ กูย (กวย ส่วย) ไย้ แสก โข หรือเวียดนาม ที่อยู่อาศัยในพื้นที่จังหวัดเดียวกัน

ยุคก่อนประวัติศาสตร์

ประมาณ ๓,๐๐๐ - ๔,๐๐๐ ปีมาแล้ว ชุมชนยุคก่อนประวัติศาสตร์ ตั้งถิ่นฐานใน เขตลุ่มน้ำสงคราม ลุ่มน้ำอูน - น้ำยามและ ลุ่มน้ำก่ำ หลักฐานทางโบราณคดีที่ค้นพบ เช่น โครงกระดูกมนุษย์ที่ฝังพร้อมภาชนะ ดินเผาและเครื่องใช้ พบที่สำนักสงฆ์ วัด โพนสวรรค์ บ้านท่าเรือ ตำบลท่าเรือ อำเภอ นาหว้า พบกลองมโหระทึกสำริด ๑ ใบ ที่อำเภอนาแก

ยุคประวัติศาสตร์

สมัยวัฒนธรรมทวารวดี

พุทธศตวรรษที่ ๑๒ - ๑๖

เป็นวัฒนธรรมร่วมสมัยกับชุมชนใน ภาคกลางที่เรียกว่าทวารวดี มีศูนย์กลาง อยู่ที่เมืองศรีโคตรบูรณแห่งอาณาจักรศรีโคตรบูรณ มีอาณาเขตในดินแดนสองฝั่ง ลำน้ำโขง (ปัจจุบันฝั่งซ้ายของลำน้ำโขงอยู่

ภาพเก่าเมืองนครพนม

ในเขตสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน ลาว (สปป.ลาว) ฝั่งขวาอยู่ในเขตประเทศไทย) สันนิษฐานว่า เมืองศรีโคตรบูรณน่าจะ ตั้งอยู่ปากน้ำทินบูรณฝั่งซ้ายของลำน้ำโขง ที่เมืองขามแท้ สปป.ลาว และมีพระธาตุพนม เป็นศูนย์รวมความศรัทธาและความสัมพันธ์

ของผู้คนหลากหลายวัฒนธรรมในเขตฝั่งซ้าย และขวาของลำน้ำโขง

สมัยสุโขทัย

พุทธศตวรรษที่ ๑๘ - ๒๐

เมืองศรีโคตรบูรณ ตกเป็นเมืองลูกหลวง ของอาณาจักรล้านช้าง (ลาว) ซึ่งมีเมืองหลวง อยู่ที่เวียงจันทน์ พระยาศรีโคตรบอง ราชบุตร เชยของพระเจ้าล้านช้างเป็นผู้ปกครองคนแรก

สมัยอยุธยา

พุทธศตวรรษที่ ๒๐ - ๒๔

รัชกาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ พระบรมราชา (เอวกำน) ได้ย้ายเมืองศรีโคตร-บูรณจากปากน้ำทินบูรณ (ตรงข้ามอำเภอ ท่าอุเทน) ลงไปทางใต้ของลำน้ำโขงฝั่งซ้าย บริเวณที่ประดิษฐานพระธาตุศรีโคตรบอง (พระธาตุเมืองเก่า เมืองท่าแขก สปป.ลาว เยื้องกับนครพนมในปัจจุบัน) เนื่องจากที่ตั้ง เมืองเดิมถูกน้ำโขงเซาะตลิ่งพังลงอย่างต่อเนื่อง และได้เปลี่ยนชื่อเมืองศรีโคตรบูรณ เป็น *มรุกขนคร*

รัชกาลสมเด็จพระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์
(สมเด็จพระเจ้าเอกทัศ) พระบรมราชา(กุแก้ว) ย้ายเมืองมรุกชนครมาที่ฝั่งขวาลำน้ำโขงที่บ้านธาตุน้อยศรีบุญเรือง ริมห้วยบังฮวก (อำเภอธาตุนมปัจจุบัน) ตามบัญชาจากนครเวียงจันทน์

สมัยธนบุรี

ระหว่าง พ.ศ. ๒๓๑๐ - ๒๓๒๕

เมืองมรุกชนครตกอยู่ใต้การปกครองของกรุงธนบุรี ต่อมาภายหลังน้ำเซาะตลิ่งพัง พระบรมราชา(พรหมา) ได้ย้ายเมืองมรุกชนครมาตั้งที่บ้านหนองจันทน์ (ห่างจากตัวเมืองนครพนมไปทางใต้ประมาณ ๓ กิโลเมตร) และส่งต้นไม้เงินต้นไม้ทอง มาสวามิภักดิ์ต่อกรุงธนบุรี

สมัยรัตนโกสินทร์

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช รัชกาลที่ ๑ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนชื่อเมืองจากมรุกชนครเป็น *เมืองนครพนม* ต่อมาย้ายจากบ้านหนองจันทน์มาที่บ้านโพธิ์คำ ซึ่งเป็นที่ตั้งของจังหวัดนครพนมในปัจจุบัน

รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ เกิดศึกกับเจ้าอนุวงศ์แห่งนครเวียงจันทน์ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกทัพไปกวาดต้อนกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ คือ ผู้ไท โข่ กะเลิง แสก ญ้อ โย้ย จากเมืองทางฝั่งซ้ายลำน้ำโขง (สปป.ลาว) เช่น เมืองวัง เมืองพิน เมืองนอง เมืองแสก กลุ่มชนต่าง ๆ เหล่านี้ตั้งถิ่นฐานในท้องที่ต่าง ๆ ของเมืองนครพนม สกลนคร มุกดาหาร และกาฬสินธุ์

พ.ศ. ๒๔๒๔ - ๒๔๒๘ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ องค์การศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก เริ่มส่งบาทหลวงเข้ามาเผยแผ่ศาสนาในภาคอีสานเป็นครั้งแรก บาทหลวงซาร์เวียร์ เกโก (Xavier Guego) ได้ตั้งโบสถ์คริสต์ที่เกาะโดน (เกาะกลางลำน้ำโขงหน้าเมืองนครพนม) และที่บ้านหนองแสง เขตเมืองนครพนม

พ.ศ. ๒๔๓๖ (ร.ศ.๑๑๒) ไทยสูญเสียดินแดนฝั่งซ้ายลำน้ำโขง (ดินแดนลาว) แก่ฝรั่งเศส รวมทั้งดินแดนของเมืองนครพนมในแขวงคำม่วน ครั้งนั้นพระยอดเมืองขวาง ข้าหลวงไทยที่ประจำอยู่ที่เมืองคำม่วนได้ต่อสู้ขัดขวางฝรั่งเศสจนวาระสุดท้าย

โบสถ์หนองแสงหลังจากโดนระเบิด เมื่อครั้งเกิดกรณีพิพาทกับฝรั่งเศส

พ.ศ. ๒๔๕๙ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ เปลี่ยนจากเมืองนครพนม เป็นจังหวัดนครพนม

พ.ศ. ๒๔๖๕ ประกาศรวมมณฑลร้อยเอ็ด มณฑลอุบล มณฑลอุดร เป็นภาคอีสาน

พระยาอดุลยเดช สยามเมศวรภักดีพิริยพาหะ (อภัย นาคทรพรพ) ผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมคนแรก

พ.ศ. ๒๔๖๘ พระยาพนมมนครานุรักษ์ (อภัย นาคทรพรพ) เป็นผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมคนแรก ภายหลังเป็นพระยาอดุลยเดช สยามภักดีพิริยพาหะ

กลุ่มชาติพันธุ์

กลุ่มชาติพันธุ์ หมายถึงกลุ่มคนที่มีประวัติศาสตร์ ภาษา วัฒนธรรม ชนบธรรมเนียม ประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิตร่วมกัน มีสำนึกในความเป็นกลุ่มหรือเผ่าพันธุ์เดียวกัน แม้ภาษาไม่อาจบอกความเป็นชาติพันธุ์ในทุกกรณี แต่เป็นสิ่งที่เข้าถึงได้ง่าย และเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาและทำความเข้าใจกลุ่มชาติพันธุ์ ทำให้เกิดความเข้าใจ และเห็นคุณค่าของผู้ที่อยู่ร่วมแผ่นดิน

ประเทศไทยมีความซับซ้อนของภาษาและชาติพันธุ์ หลายกลุ่มมีถิ่นฐานนอกประเทศและได้อพยพเข้ามา บางกลุ่มยังอพยพเข้ามาเรื่อยๆ บางกลุ่มมีประวัติอพยพจากประเทศเพื่อนบ้าน และบางกลุ่มอยู่มาแต่ดั้งเดิม

สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล (สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท) ได้ทำวิจัยสร้างแผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทยขึ้นเป็นฐานข้อมูลความรู้ สำหรับภาคอีสาน พบว่ามีภาษาพูด ๒๐ ภาษาหลัก เป็นภาษาใน *ตระกูลไท* ๑๑ ภาษา และภาษาใน *ตระกูลออสโตรเอเชียติก* ๙ ภาษา ส่วนจังหวัด *นครพนม* กลุ่มภาษาของชาติพันธุ์ต่างๆ ประกอบด้วย *ลาวอีสาน ผู้ไท พวน กะเลิง ญ้อ กูย (กวย ส่วย) โย้ย แสก โข่ เวียดนาม* นอกจากนี้ ยังมีผู้ใช้ภาษาไทยมาตรฐานและภาษาจีนในเขตตลาดและเขตเมืองด้วยเช่นกัน

หมายเหตุ : คำที่ปรากฏในลอมกรอบนี้ เป็นคำเรียก *ภาษา* ของกลุ่มชาติพันธุ์ อ้างอิงจาก *แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๗* ของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล (เดิมคือสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล) อาจสะกดแตกต่างจากคำเรียกชื่อ *กลุ่มชาติพันธุ์* ที่ปรากฏในคำหลัก

ศิลปวัฒนธรรม

ศิลปกรรม

สถาปัตยกรรม

พระธาตุ (เจดีย์หรือสถูป) เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุของพระพุทธเจ้า หากเป็นอัฐิของคนทั่วไปเรียก ธาตุ รูปแบบของพระธาตุในภาคอีสานได้รับอิทธิพลจากศิลปะล้านช้าง (ลาว) จึงคล้ายคลึงกับพระธาตุที่หลวงพระบางและเวียงจันทน์ ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)

องค์ประกอบหลักของพระธาตุ ๓ ส่วน ได้แก่ **ฐานธาตุ** **เรือนธาตุ** และ **ยอดธาตุ** ซึ่งเป็นส่วนที่โดดเด่นที่สุดและมีหลากหลายรูปแบบ เช่น ทรงบัวเหลี่ยม แปดเหลี่ยม ระฆังคว่ำ แต่ที่เป็นเอกลักษณ์คือยอดธาตุทรงบัวเหลี่ยม หรือบัวสี่เหลี่ยม เช่น ปรากฏที่พระธาตุนมเป็นต้นแบบการสร้างพระธาตุองค์อื่น ๆ ในจังหวัดและภาคอีสาน

สถาปัตยกรรมแบบอาณานิคมฝรั่งเศส หรือ เฟรนช์ โคลोनียัล (French Colonial)

นครพนมได้รับอิทธิพลการก่อสร้างอาคารแบบตะวันตกที่เรียกว่า **สถาปัตยกรรมแบบอาณานิคมฝรั่งเศส หรือ เฟรนช์ โคลोनียัล (French Colonial)** เช่นเดียวกับจังหวัดชายแดนอื่นๆ ที่อยู่ริมลำน้ำโขง รูปแบบสถาปัตยกรรมดังกล่าว แพร่เข้ามาในช่วง พ.ศ. ๒๔๔๐ - ๒๔๖๐

แหล่งรวมอาคารแบบเฟรนช์ โคลोनียัลอยู่ริมถนนสุนทรวิจิตร อาคารสำคัญ ได้แก่ จวนผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม หลังเดิมซึ่งกรมศิลปากรได้ประกาศขึ้นทะเบียนโบราณสถานเมื่อ พ.ศ. ๒๔๔๘ อาคารโรงเรียนสุนทรวิจิตร ศาลจังหวัดนครพนม หลังเก่า บ้านพักข้าราชการระดับสูงของจังหวัด เช่น บ้านพักอัยการ บ้านพักสรรพสามิต รวมทั้งบ้านพักของพ่อค้าชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม บริเวณหัวถนนข้างศาลากลางจังหวัด (ปัจจุบัน) ด้านถนนอภิบาลบัญชา มีหอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นครพนม (ศาลากลางจังหวัดนครพนมเดิม) ซึ่งกรมศิลปากรได้ขึ้นทะเบียนเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒

จิตรกรรม

ฮูปแต้ม (จิตรกรรมฝาผนัง) ปรากฏอยู่ภายในและด้านนอกสิม (โบสถ์) บางแห่งอยู่ที่หอแจก (ศาลาการเปรียญ) นครพนมมีฮูปแต้มทั้งฝีมือช่างพื้นบ้าน และผสมผสานจิตรกรรมสกุลช่างหลวง สีที่ใช้เป็นสีฝุ่น มีวรรณะเย็น เช่น สีคราม เขียว น้ำตาล และดำ ภาพที่เขียนมักเป็นเรื่องพุทธประวัติ รามเกียรติ์ และพระพุทธรูปปางต่างๆ วัดที่ปรากฏภาพจิตรกรรมฝาผนัง เช่น วัดหัวเวียงรังษี วัดพุทธสิมาราม วัดโพธิ์คำ อำเภอธาตุพนม วัดธาตุประสิทธิ์ อำเภอนาหว้า ฯลฯ

วัฒนธรรม

งานบุญประเพณีในช่วง ๑๒ เดือน หรือ **ฮีตสิบสอง** ที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดนครพนม ได้แก่ **ประเพณีนมัสการพระธาตุพนม** วันขึ้น ๑๐ ค่ำ เดือน ๓ ถึงวันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๓ (ประมาณเดือนกุมภาพันธ์) และ **ประเพณีไหลเรือไฟ** ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ (ประมาณเดือนตุลาคม) นอกจากนั้นยังมีประเพณีของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ เช่น **ประเพณีโซ่ทิ้งบั้ง** ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ (ประมาณเดือนกุมภาพันธ์) **ประเพณีแสงเต็นสาก** ในวันขึ้น ๓ ค่ำ เดือน ๓ (ประมาณเดือนกุมภาพันธ์) **ประเพณีแห่พระเวสสันดรเข้าเมือง** **ประเพณีคุ้มโฮม** และ **ประเพณีแห่ดอกจำปาสรองน้ำพระและผู้เฒ่าเฒ่า** ของชาวน้ำอ้อย ในช่วงเดือน ๔ (ประมาณเดือนมีนาคม)

หาดทรายทองศรีโคตรบูรณ์

กลุ่มพิณ แคน โหวด บ้านท่าเรือ

กลุ่มพิณ แคน โหวด บ้านท่าเรือ อยู่ หมู่ที่ ๑๒ และ ๘ บ้านท่าเรือ ตำบลท่าเรือ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม เป็นหมู่บ้าน ทำเครื่องดนตรี เนื่องจากชาวบ้านเกือบ ๕๐๐ ครัวเรือน เป็นช่างทำพิณ แคน โหวด ไปงกลาง ส่งจำหน่ายทั้งในประเทศและ ต่างประเทศ

พิณ เป็นเครื่องดนตรีประเภทสายชนิด ดัด ตระกูลเดียวกับซิง กระจับปี จะเข้ แมนโดลิน ใช้บรรเลงดำเนินทำนอง นิยมทำ จากไม้ท่อนเดียว เดิมจึงเรียก *ซุง* ปัจจุบัน เรียก *พิณ* สันนิษฐานว่ามีมาตั้งแต่สมัย สุโขทัย ปรากฏใน *ไตรภูมิพระร่วง* ที่กล่าวถึง พิณว่าเป็นหนึ่งในการละเล่นพื้นเมืองและ การเล่นดนตรีชนิดหนึ่งในสมัยนั้น

แคน เป็นเครื่องดนตรีพื้นเมืองประจำ ภาคอีสานที่เก่าแก่ที่สุดชนิดหนึ่ง ใช้เป่า ประกอบการแสดง เช่น แคนวง วงโปงลาง วงดนตรีพื้นเมือง เป่าประกอบพิธีกรรม เช่น รำผีฟ้า ฟ้อนภูไท (ของชาวผู้ไทย) และ เป่าประกอบหมอลำกลอน ลำเพลิน ลำพื้น รวมทั้งหมอลำซิ่ง

โหวด เดิมเป็นของเล่นของชาวอีสาน ใช้แกว่งเล่น ต่อมาดัดแปลงเป็นเครื่อง ดนตรีพื้นเมือง ไม่มีหลักฐานว่าเกิดขึ้นใน สมัยใด มีแต่เพียงนิยายพื้นบ้านเล่าขาน สืบต่อกันมา

ดูที่ งานนมัสการพระธาตุประสิทธิ์ และบุญเดือนสี่ ของดันทาวัว

ลายเพลงทางแคนแดนอีสาน

ลาย หมายถึง ทำนอง บทเพลงอีสานใช้ ลายเพลงทางแคนเป็นหลัก ที่นิยมมี ๑๑ ลาย

๑. *ลายใหญ่* หรือลายอ่านหนังสือใหญ่ ทำนองนุ่มนวล บอกถึงความระมัดระวังเป็นพิเศษ

๒. *ลายน้อย* หรือลายอ่านหนังสือน้อย ไพเราะแบบง่าย ๆ ไม่สลับซับซ้อน

๓. *ลายสุดสะแนน* เป็นลายเพลงครุ ไพเราะเป็นพิเศษ เป็นเพลงเริ่มหัดเป่าแคน

๔. *ลายแมงกูดอมดอก* เลียนเสียงธรรมชาติ เริ่มจากช้าและค่อย ๆ เร็วขึ้นตามลำดับ

๕. *ลายโปงลางขึ้นภู* เลียนเสียงกระดิ่ง ผูกคอวัวขณะเดินขึ้นภู

๖. *ลายแม่ฮ้าง (หญิงม่าย) กล่อมลูก* แสดงความรู้สึกอ้างว้างเปล่าเปลี่ยวของหญิง ม่าย ผสมผสาน อารมณ์ประชดประชันชีวิต ที่ถูกสามีทิ้งร้างไป

๗. *ลายลมพัดไฟ* เลียนเสียงไฟต้องลม และใบไม้ปลิดปลิวร่วงหล่นตามลม

๘. *ลายลมพัดพร้าว* เลียนลีลาของกิ่งก้าน ทางมะพร้าวยามต้องลมโยกไหว เชื่องช้า เมื่อพายุพัดมาก็เอนลู่ลม ตัวอย่างเช่นในการ ฟ้อนภูไท (ของชาวผู้ไทย) ที่อำเภอเรณูนคร

๙. *ลายล่องของ* หรือ *ล่องลำน้ำโขง* ทำนองเป็นลำยาว บรรยายถึงกระแสลำน้ำใน ลำน้ำโขงที่ไหลเรื่อยเอื่อยเย็น

๑๐. *ลายเต้ย* จังหวะกระชับสำหรับ หมอลำออกทำเวลาลำเต้ย

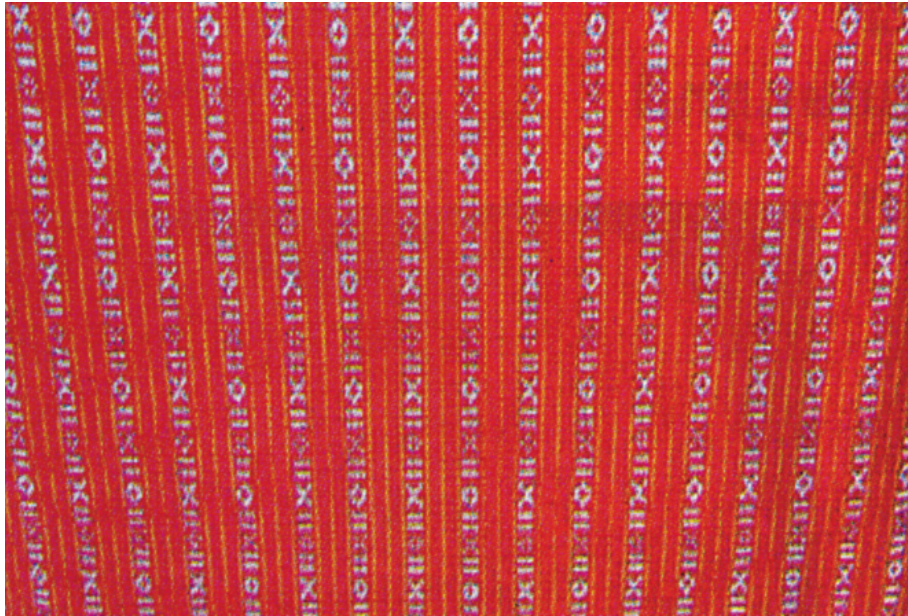
๑๑. *ลายเข็ง* ทำนองง่าย ๆ สำหรับเข็ง

หมายเหตุ : *ภูไท* และ *ผู้ไทย* ในที่นี้ ใช้ตัวสะกดตามเอกสารวิชาการท้องถิ่นของชาวผู้ไทยเรณูนคร ซึ่งต่างจาก ตัวสะกดในหนังสือ *แผนกภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๗* ของสถาบัน วิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

กลุ่มสตรีทอผ้ามุกนครพนม

กลุ่มสตรีทอผ้ามุกนครพนม รวมตัวกันอยู่ที่ศูนย์หัตถกรรมวัดธาตุประสิทธิ์ บ้านท่าเรือ ตำบลท่าเรือ อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม ตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๑๙ เป็นที่มาของ *ผ้ามุกนครพนม* ที่มีชื่อเสียง

พ.ศ. ๒๕๑๙ พระครูศรีวิชิรากร เจ้าอาวาสวัดพระธาตุประสิทธิ์ เห็นว่าภูมิปัญญาพื้นบ้านในการทอผ้าลายมุกกำลังจะสูญหายไปจากท้องถิ่น จึงเริ่มขอรับบริจาคอุปกรณ์การทอและชักชวนผู้สนใจ เข้าฝึกทอผ้ามุก โดยมีคุณยายสุดใจ อินธิโส เป็นครู ต่อมาเมื่อวันที่ ๒ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๑ นายนาวัน ชันธิรัญ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม ในขณะนั้น ได้ประกาศให้ผ้ามุกเป็นผ้าประจำจังหวัดนครพนม และเรียกว่า *ผ้ามุกนครพนม*

ผ้ามุก เป็นผ้าลายโบราณของจังหวัดนครพนม สันนิษฐานว่าอาจเรียกชื่อตามลักษณะลวดลาย ที่เกิดจากการยกเส้นด้ายยืนเสริมด้ายยืนพิเศษ ทำให้ลายนูนขึ้นมาจากพื้นผ้า มองดูคล้ายหน้ามุกที่ยื่นออกจากตัวบ้าน หรืออาจเรียกตามลักษณะผ้าที่มีลวดลายแพรวพราวคล้ายไข่มุก

ลักษณะพิเศษของผ้ามุก คือการทอกลายในตัวโดยไม่ใช้เส้นพุ่งพิเศษในการทอตัวลายเหมือนผ้าซิด ผ้าจก หรือผ้ายก การทอต้องใช้ความสามารถสูงกว่าแบบอื่น โดยเพิ่มด้ายยืนพิเศษเข้าไปในพื้นผ้า เตรียมเส้นด้ายยืนพิเศษไว้ตอนบนของกี่ เหนือเส้นธรรมดาที่ขึงไว้ ลวดลายบนพื้นผ้าขึ้นอยู่กับการใช้ตะกอลอย ยกเส้นด้ายยืนเสริมด้ายยืนพิเศษให้เป็น *ลายมุก* โดยทั่วไป

ทอลายดอกสีขาบ ถ้าเป็นลายดอกเล็กๆ เรียก *มุกสาม* ลายดอกใหญ่ เรียกว่า *มุกสี่* *มุกห้า* *มุกหก* *มุกเจ็ด*

ปัจจุบัน *ผ้ามุกนครพนม* เป็นงานหัตถกรรมที่แสดงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น นำความภาคภูมิใจและรายได้มาสู่ชาวบ้านนาหว้า ทำให้ชีวิตและความเป็นอยู่ดีขึ้น นอกจากผ้าไหมมุก ยังมีผ้าฝ้ายมุก และผลิตภัณฑ์แปรรูปจากผ้ามุกเป็นของใช้ของที่ระลึกหลากหลายรูปแบบ

ดูที่ วัดธาตุประสิทธิ์

เขื่อนหน้าเมืองนครพนม

เขื่อนหน้าเมืองนครพนมอยู่ที่ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม เป็นสถานที่พักผ่อนของชาวเมืองนครพนม และเป็นจุดชมทิวทัศน์ดงอาทิตย์ขึ้นและตกที่สวยงามริมลำน้ำโขง อยู่ตรงข้ามที่ว่าการเมืองท่าแขก แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ซึ่งเคยเป็นเมืองเจริญรุ่งเรืองที่สุดของลาวในยุคอาณานิคมฝรั่งเศส

จากนครพนมสู่ท่าแขก สามารถใช้เส้นทาง *วันเดียวกินข้าว ๓ แผ่นดิน* ได้แก่ แผ่นดินไทย ลาว และเวียดนาม บนเส้นทางหมายเลข ๘ และเส้นทางหมายเลข ๙ สู่ประเทศเวียดนาม

งานนมัสการพระธาตุท่าอุเทน

งานนมัสการพระธาตุท่าอุเทน จัดขึ้นที่วัดพระธาตุท่าอุเทน ตำบลท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม ในช่วงเดือนมีนาคม ระหว่างวันขึ้น ๑๓ - ๑๕ ค่ำ เดือน ๔ (ประมาณเดือนมีนาคม) เป็นงานประจำปีในช่วงฤดูร้อน มีความสำคัญทัดเทียมกับงานเทศกาลแข่งเรือในฤดูน้ำหลากเดือนพฤศจิกายน

พระธาตุท่าอุเทนจำลองแบบมาจากพระธาตุพนม ภายในบรรจุพระบรมสารีริกธาตุที่อัญเชิญมาจากเมืองย่างกุ้ง ประเทศพม่า เป็นพระธาตุประจำวันเกิดวันศุกร์ เครื่องสักการะ ได้แก่ ข้าวตอก น้ำอบ ข้าวเหนียวปิ้ง ดอกไม้สีฟ้าหรือน้ำเงิน รูป ๒๑ ดอก เทียน ๒ เล่ม คาถาบูชา “วา โธ โน อะ มะ มะ วา” สวดวันละ ๒๑ จบ ตามจำนวนรูปที่จุดบูชา

งานนมัสการพระธาตุท่าอุเทน มีพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา การออกร้านจำหน่ายสินค้าและการแสดงของชาวน้ำโขงซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอท่าอุเทน

อำเภอท่าอุเทน อยู่ฝั่งตรงข้ามกับเมืองหินบูนของสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เป็นบริเวณที่ลำน้ำสองสายคือลำน้ำสงครามและลำน้ำโขงมาบรรจบกัน เกิดเป็นช่วงที่เรียกว่า *แม่น้ำสองสี* และยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่กรมทรัพยากรธรณีพัฒนาขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๑ คือรอยตีนไดโนเสาร์ มีอาคารคลุมทางเดินพร้อมบอร์ดนิทรรศการ และหุ่นจำลองไดโนเสาร์เพื่อการทัศนศึกษา

ดูที่ พระธาตุประจำวันเกิด / แม่น้ำสองสี / วัดพระธาตุท่าอุเทน

งานนมัสการพระธาตุประสิทธิ์ และบุญเดือนสี่ของดือนาหว่า

งานนมัสการพระธาตุประสิทธิ์ และบุญเดือนสี่ของดือนาหว่า จัดขึ้นในวันขึ้น ๑๒ - ๑๕ ค่ำ เดือน ๔ (ประมาณเดือนมีนาคม) ของทุกปี ที่วัดธาตุประสิทธิ์ ตำบลนาหว่า อำเภอนาหว่า จังหวัดนครพนม ถือเป็นเทศกาลสำคัญของอำเภอ

พระธาตุประสิทธิ์เป็นพระธาตุประจำสำหรับผู้เกิดวันพฤหัสบดี ผู้บูชาจะได้รับอานิสงส์ให้ประสบความสำเร็จในชีวิต เครื่องสักการะ ได้แก่ ข้าวตอก น้ำอบ ข้าวเหนียวบั้ง ดอกไม้สีส้ม รูป ๑๙ ดอก เทียน ๒ เล่ม คาถาบูชาว่า “ภาะ สัม สัม วิ สะ เท ภาะ” สวดวันละ ๑๙ จบ ตามจำนวนรูป

ภายในงานมีการรำพื้นเมืองเพื่อบวงสรวงพระธาตุประสิทธิ์ การแห่พระเวสสันดร ในงานบุญเดือน ๔ หรือบุญเทศน์มหาชาติ หรือบุญพระเวส ซึ่งเป็นหนึ่งในประเพณี ๑๒ เดือน หรือฮีตสิบสองของชาวอีสาน กิจกรรมอื่นๆ ได้แก่ การจัดแสดงตุงหรือซุ้มสินค้าขึ้นชื่อของตำบลในอำเภอนาหว่า และจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมของกลุ่มอาชีพ เช่น ผ้าไหม ผ้าฝ้าย เครื่องจักสาน แคนไหวด รวมทั้งการแสดงดนตรีพื้นเมือง

ดูที่ กลุ่มพิน แคน ไหวด บ้านท่าเรือ / วัดธาตุประสิทธิ์

งานนมัสการพระธาตุพนม

งานนมัสการพระธาตุพนม จัดขึ้นที่วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร ตำบลธาตุพนม อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม ระหว่างวันขึ้น ๘ ค่ำ - วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๓ (ประมาณเดือนกุมภาพันธ์) รวม ๙ วัน ๙ คืน ถือเป็นประเพณีปฏิบัติต่อเนื่องกันมาแต่โบราณ

ในงานดังกล่าว **ข้าพระธาตุ** หรือผู้มี

ความเลื่อมใสในพระธาตุพนม จะเดินทางจากทุกสารทิศมาแสวงบุญที่วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร ด้วยความเชื่อสืบทอดกัน มาว่าหากมีโอกาสได้นมัสการพระธาตุพนมแล้วเมื่อถึงอายุขัยจะได้ไปสวรรค์

ตามตำนานล้านนาถือว่า พระธาตุพนมเป็นพระธาตุประจำปีผู้เกิดปีวอก และเป็น

พระธาตุประจำวันผู้เกิดวันอาทิตย์ เมื่อได้บูชาสักการะจะได้รับความนับถือ เครื่องสักการะ ได้แก่ ข้าวตอก น้ำอบ ข้าวเหนียวบั้ง ดอกไม้สีแดง รูป ๖ ดอก เทียน ๒ เล่ม มีคาถาบูชาว่า “อะ วิช สุ นุต สา นุส ตี” สวดวันละ ๖ จบ ตามจำนวนรูป และเชื่อกันว่าผู้ใดได้นมัสการพระธาตุพนมครบ ๗ ครั้ง ถือเป็น **ลูกพระธาตุ** เป็นสิริมงคลยิ่งแก่ชีวิต

ก่อนเปิดงานจะมีพิธีอัญเชิญพระอุปคุต พระอรหันต์ผู้ทรงพุทธานุภาพ มาช่วยป้องกันสิ่งชั่วร้ายที่จะมาทำลายพิธีกรรมใหญ่ๆ พิธีอัญเชิญจัดขึ้นริมฝั่งลำน้ำโขงแห่งมายังวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร จากนั้นมีพิธีถวายข้าวพีชภาค รำบูชาพระธาตุพนม แห่งกองบุญเวียนเทียนบูชาด้วยดอกไม้รูปเทียน ปิดทองเปลว และกล่าวคำนมัสการพระธาตุพนม (ดู **พ็อนบูชาสักการะพระธาตุพนม** ในหน้าถัดไป)

ดูที่ พระธาตุประจำวันเกิด / วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร

พืชนบูชาสักการะพระธาตุพนม

ตำนานพืชนบูชาสักการะพระธาตุพนม มีมาตั้งแต่แรกสร้างพระธาตุ ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๐ ได้ฟื้นฟูเพื่อแสดงประกอบพิธีสมโภช ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ (ประมาณเดือน กุมภาพันธ์) รวม ๗ ชุด ได้แก่

๑. **รำตำนานพระธาตุพนม** ประยุกต์จากการรำแห่งบุญในงานนมัสการพระธาตุพนม โดยนำทศวดทำนองสรภัญญะมาประกอบ วงดนตรี กล่าวถึงตำนานและความมหัศจรรย์ของพระธาตุพนม แสดงเป็นครั้งแรกในงานสมโภชพระธาตุพนมหลังบูรณะแล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๒ ถือเป็นเอกลักษณ์ของการจัดงานนมัสการพระธาตุพนมนับแต่นั้นเป็นต้นมา และได้จัดรำถวายพระธาตุพนมในเทศกาลไหลเรือไฟประจำปีของจังหวัดตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๐

๒. **รำศรีโคตรบูรณ** เป็นชุดรำประจำจังหวัด ทำรำผสมผสานระหว่างเชิงกับพืชนภูไท และผสมผสานทำรำแบบอีสานที่มีเอกลักษณ์คือ ยกสูง ก้มต่ำ รำกว้าง

๓. **พืชนภูไท** มีลีลาสนุกสนาน แสดงการหยอกล้อกันระหว่างหนุ่มสาว เครื่องแต่งกาย บ่งบอกเอกลักษณ์วัฒนธรรมชาวผู้ไทย ได้แก่ ชุดสีน้ำเงินขลิบแดง ทูมสีฟ้า

๔. **รำไหญ่** ลีลาสนุกสนาน แสดงการหยอกล้อกันระหว่างหนุ่มสาวหลังเสร็จจากงานบุญ หาชมได้เฉพาะในเทศกาลสำคัญของชาวไหญ่ เช่น สงกรานต์ งานนมัสการพระธาตุท่าอุเทน

๕. **รำหางนกยูง** เดิมใช้ในพิธีบวงสรวงเจ้าพ่อหลักเมือง และการแข่งขันเรือยาว ช่วงเทศกาลออกพรรษา ทำรำดัดแปลงจากการรำไหว้ครูของนักเรียนออกศึก ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๒ มีการปรับปรุงทำรำให้อ่อนช้อยเหมือนนกยูงขณะรำแพนหาง

๖. **รำขันหมากเบ็ง** เป็นสัญลักษณ์แทนพญาทั้งห้าแห่งอาณาจักรศรีโคตรบูรณที่ได้นำ

ขันหมากเบ็งมาถวายพระธาตุพนม **หมากเบ็ง** เป็นเครื่องบูชาของชาวอีสาน **เบ็ง** มาจาก **เบญจ** หมายถึง พระเจ้า ๕ องค์ คือ กกุสันโธ โจนาคโม โนพุทธกัสสป โคตโม และอริยมตตริยโย ในสมัยพุทธกาล พระเจ้าปเสนทิโกศลได้ถวายขันหมากเบ็งแด่พระพุทธเจ้า ปัจจุบันชาวอีสานโดยเฉพาะชาวกะเลิงใช้ขันหมากเบ็งบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในงานนมัสการพระธาตุพนม

๗. **เชิงอีสาน** เป็นการนำรำจากทุกชุดมารวมกัน เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานได้ร่วมสนุกสนานกับผู้แสดง

หมายเหตุ : ภูไท และ ผู้ไทย ในที่นี้ ใช้ตัวสะกดตามเอกสารวิชาการท้องถิ่นของชาวผู้ไทยเรณูนคร ซึ่งต่างจากตัวสะกดในหนังสือ **แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๗** ของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

งานนมัสการพระธาตุมหาชัย

งานนมัสการพระธาตุมหาชัยจัดขึ้นที่ วัดมหาชัย ตำบลมหาชัย อำเภอปลวกแดง จังหวัดนครพนมภายในช่วงเดือน ๔ (ประมาณเดือนมีนาคม) ช่วงเดียวกับงานนมัสการพระธาตุองค์อื่นของจังหวัดนครพนม วันจัดงานจะแตกต่างกันไปในแต่ละปีขึ้นกับคณะกรรมการจัดงานจะพิจารณา งานนมัสการพระธาตุมหาชัย พ.ศ. ๒๕๕๑ จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ พร้อมกับงานนมัสการพระธาตุเรณู

พระธาตุมหาชัย เป็นพระธาตุประจำสำหรับผู้เกิดวันพุธ เมื่อบูชาจะได้รับอานิสงส์ให้ประสบชัยในชีวิต เครื่องสักการะ ได้แก่ ข้าวตอก น้ำอบ ข้าวเหนียวปั้น ดอกบัว ธูป

๑๗ ดอก เทียนขาว ๒ เล่ม คาถาบูชาสำหรับผู้เกิดวันพุธกลางวัน “ปี สัม ระ โล ปุ สัต พุท” วันพุธกลางคืน “คะ พุท ปัน ทู ธัม วะ คะ” สวดวันละ ๑๗ จบ

กิจกรรมอื่นๆ ได้แก่ ทำบุญ เวียนเทียน รอบพระธาตุ ช่วงค่ำวันสุดท้ายมีการเทศน์มหาชาติกัณฑ์เวสสันดร

ดูที่ พระธาตุประจำวันเกิด / วัดพระธาตุมหาชัย / งานนมัสการพระธาตุเรณู

งานนมัสการพระธาตุเรณู

งานนมัสการพระธาตุเรณู จัดขึ้นที่วัดพระธาตุเรณู ตำบลเรณู อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ในช่วงเดือน ๔ (ประมาณเดือนมีนาคม) ของทุกปี ช่วงเดียวกับงานนมัสการพระธาตุองค์อื่นในจังหวัดนครพนม วันจัดงานจะแตกต่างกันไปในแต่ละปีขึ้นกับคณะกรรมการจัดงานพิจารณา งานนมัสการพระธาตุเรณู พ.ศ. ๒๕๕๑ จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๙ - ๒๑ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ พร้อมกับงานนมัสการพระธาตุมหาชัย

พระธาตุเรณู เป็นพระธาตุประจำทิศบูรพาหรือทิศตะวันออก เป็นพระธาตุประจำสำหรับผู้เกิดวันจันทร์ ภายในบรรจุพระไตรปิฎก พระพุทธรูปทองคำ พระพุทธรูปเงิน เครื่องกฤษณ์ของพระยา และเจ้าเมือง เมื่อได้บูชาจะได้รับอานิสงส์ให้มีวรรณะงดงามผุดผ่องดังแสงจันทร์

เครื่องสักการะ ได้แก่ ข้าวตอก น้ำอบ ข้าวเหนียวปั้น ดอกไม้สีเหลือง ธูป ๑๕ ดอก เทียนขาว ๒ เล่ม มีคาถาบูชาว่า “อิ ระ ชา คะ ตะ ระ สา” สวดวันละ ๑๕ จบ

งานนมัสการพระธาตุเรณูประกอบด้วย การประกวดขบวนแห่จากคุ้มต่างๆ การ

ประกวดพานบายศรีสู่ขวัญ และการประกวดข้าวปุ้นน้ำนัว (ขนมจีนน้ำปลาร้า)

ดูที่ พระธาตุประจำวันเกิด / วัดพระธาตุเรณู / งานนมัสการพระธาตุมหาชัย

งานนมัสการพระธาตุศรีคุณ

งานนมัสการพระธาตุศรีคุณ จัดขึ้นที่ วัดพระธาตุศรีคุณ ตำบลนาแก อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม ในช่วงเดือน ๔ (ประมาณ เดือนมีนาคม) หลังงานนมัสการพระธาตุพนม ภายในงานมีการออกร้านสินค้าพื้นเมือง และการเวียนเทียนรอบพระธาตุในช่วงหัวค่ำ

พระธาตุศรีคุณ เป็นพระธาตุประจำ สำหรับผู้เกิดวันอังคาร ผู้บูชาจะได้รับ อานิสงส์ให้มีศักดิ์ศรีทวีคูณ เครื่องสักการะ ได้แก่ ข้าวตอก น้ำอบ ข้าวเหนียวปิ้ง ดอกไม้ สีส้มพู่ ๘ ดอก เทียน ๒ เล่ม คาถาบูชาว่า “ติ หัง จะ โต โร ถิ นัง” สวดวันละ ๘ จบ
คู่มือ พระธาตุประจำวันเกิด / วัดพระธาตุศรีคุณ / งานนมัสการพระธาตุพนม

งานประเพณีไหลเรือไฟ

งานประเพณีไหลเรือไฟเป็นหนึ่งใน ฮีตสิบสอง หรือประเพณีสิบสองเดือน ของ ชาวอีสาน จัดขึ้นกลางลำน้ำโขง บริเวณเขื่อน หน้าเมืองนครพนม ตำบลโนนเมือง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ในวัน ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ หรือวันแรม ๑ ค่ำ

เดือน ๑๑ (ประมาณเดือนตุลาคม) ช่วง เทศกาลออกพรรษา

ประเพณี ไหลเรือไฟ มีคำเรียกหลาย อย่าง ได้แก่ ล่องเรือไฟ ลอยเรือไฟ ปล่อย เรือไฟ เกิดขึ้นจากคติความเชื่อทางพระ พุทธศาสนา เพื่อบูชารอยพระพุทธบาทที่

ประทับไว้ริมฝั่งแม่น้ำนัมทามหานที ประเทศ อินเดีย เพื่อบูชาพระพุทธเจ้าที่เสด็จกลับสู่ มนุษย์โลกภายหลังเทศนาโปรดพุทธมารดา ในสวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เป็นวันที่โลกทั้ง ๓ คือ โลกมนุษย์ สวรรค์ และนรก เปิดให้ เห็นถึงกัน ที่เรียกว่า วันพระเจ้าเปิดโลก และเพื่อบวงสรวงพระจุฬามณีบนสวรรค์ ผสมผสานกับคติความเชื่อของท้องถิ่นในการ สักการะท้าวผกาพรหม การขอขมาและบูชา พระแม่คงคา บูชาพญานาค การขอฝน และ การสะเดาะเคราะห์ เผาความทุกข์ให้ลอยไป ตามน้ำ

ประเพณีไหลเรือไฟมีความสัมพันธ์กับ น้ำ และ ไฟ เป็นสำคัญ ด้วยความเชื่อว่ ไฟจะเผาผลาญความชั่วร้าย ชจัดปิดเป่า ความทุกข์ ผู้บูชาจะมี ชาติพิพย์ หรือมี ปัญญารู้แจ้ง ส่วนการบูชาน้ำจะนำมาซึ่งความ อุดมสมบูรณ์และความร่มเย็นเป็นสุข

ในอดีต งานประเพณีไหลเรือไฟเป็นงานบุญภายในชุมชนหรือหมู่บ้านใกล้เคียงแม่น้ำเรือไฟโบราณทำจากต้นกล้วยหรือไม้ไผ่บรรจุอาหาร ขนม หรือสิ่งของที่ต้องการบริจาคทาน ดอกไม้ ธูปเทียน ตะเกียงได้สำหรับจุดให้ความสว่างไสว

พ.ศ. ๒๕๒๖ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ร่วมกับสมาคม เจ.ซี. จังหวัดนครพนม ได้ฟื้นฟูประเพณีไหลเรือไฟ โดยเทศบาลเมืองนครพนมได้ประกาศเชิญชวนหน่วยงานราชการ พ่อค้า ประชาชน และชาวจังหวัดต่าง ๆ ประดิษฐ์เรือไฟส่งประกวด ครั้งนั้นมีเรือประกวด ๕๒ ลำ ปัจจุบันกิจกรรมประกอบด้วย พิธีบูชาสักการะพระธาตุพนม ๗ ชุด ได้แก่ รำตำนานพระธาตุพนม รำศรีโคตรบูรณ์ พิธีพราหมณ์ รำใหญ่ รำหางนกยูง รำขันหมากเบ็ง และเข็งฮีสาน (ดูหน้า ๑๖) ขบวนแห่ปราสาทผึ้ง เรือไฟบก แข่งขันเรือยาว ช่วงเย็นมีงานพาแลง (รับประทานอาหารเย็น) การแสดงศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน การออกร้านจำหน่ายสินค้านาชนิต

เอกลักษณ์เรือไฟนครพนมอยู่ที่ความยิ่งใหญ่ดงามอลังการเปรียบได้ดั่งประติมากรรมลอยน้ำ ไหลล่องตามกันไปเป็นขบวนยาว รูปทรงเรือไฟแตกต่างกันตามความคิด ความเชื่อ ความรู้ความสามารถของช่างแต่ละคน แสงไฟสีทองที่สว่างไสวไปทั่วคุ้งน้ำ เกิดจากตะเกียงนับพันนับหมื่นดวงที่จุดด้วยฝีมือมนุษย์ ซึ่งอยู่ประจำเรือคอยจุดตะเกียงให้สว่างไสวอยู่ตลอดเวลา

เรือไฟนครพนม เป็นที่กล่าวขวัญถึงความคิดประดิษฐ์กลไก (ใช้กำลังคนบังคับ) เพื่อสร้างภาพเคลื่อนไหวที่แสนตื่นตาตื่นใจ ความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ เกิดขึ้นให้ชมทุกปี เช่น พระพุทธเจ้าก้าวพระบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงโบกพระหัตถ์ถ่วงล้อธรรมจักรหมุน ภูยานาคพ่นไฟ ไฟวิ่งเกิดเป็น

ขั้นตอนทำเรือไฟ

จากโครงไม้ไผ่ที่แสนเรียบง่าย กลายเป็นเรือไฟที่ยิ่งใหญ่ตระการตายามค่ำ คือความนำอัจฉริยภาพของภูมิปัญญาช่างนครพนม ที่ยังคงร่วมแรงร่วมใจสร้างสรรค์งานศิลป์ขึ้นเอกผากไว้เป็นมรดกแผ่นดิน

ออกแบบองค์ประกอบหลัก

ตกแต่ง แตกต่างตามเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในแต่ละปีความประทับใจหรือแรงบันดาลใจนำมาเสนอในรูปแบบที่ผู้ชมทั่วไปเข้าใจได้

สร้างลวดลาย

ตีตาราง ๑ x ๑ เมตร บนพื้นที่ประมาณ ๑๐ x ๑๕ เมตร

เขียนลวดลายตามที่ออกแบบไว้ลงบนตาราง ตัดเหล็กขนาด ๒ หุน (เบา) ตามลวดลายที่เขียนแล้วเดินเหล็ก หรือเชื่อมเหล็กเป็นลวดลาย

ตัดลวดลายที่เชื่อมแล้วเป็นตัวต่อ (จิกซอว์) ขนาด ๓ x ๕ เมตร ทำหมายเลขกำกับทุกชิ้น ทำกรอบให้แข็งแรง โดยใช้เหล็กกล่อง ๑ x ๑ นิ้ว

เชื่อมตะขอเล็กๆ ทำจากเหล็ก ๑ หุน ระยะเวลาทำประมาณ ๒๕ - ๓๐ เซนติเมตร เพื่อแขวนตะเกียง

นำลายที่เชื่อมต่อแล้วขึ้นติดบนโครงเรือไฟ (นั่งร้าน) เรียงตามหมายเลขที่กำกับจนครบ

โครงเรือไฟ (นั่งร้าน)

มัดไม้ไผ่ (ไผ่รวกหรือไผ่บ้าน) ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๔ - ๕ นิ้ว เป็นแพ (ตัวเรือ)

มัดค้ำงัดไม้ขนาด ๒๐๐ ลิตร ประมาณ ๑๐๐ ถัง ติดกับแพไม้ไผ่เป็นท่อน

มัดไม้ไผ่ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๒ - ๓ นิ้ว ทำนั่งร้าน

กว้าง ๒ เมตร ยาว ๓ เมตร (ของแต่ละชั้น / ท้อง) จนได้ระดับความสูงและยาวตามแบบ

ตะเกียง

เตรียมขวดเปล่าเครื่องดื่มชูกำลัง ครอบปากแพหรือครอบปลากระป๋อง

เตรียมไส้ตะเกียงจากด้ายขาวหรือฝ้ายแท้ พันเป็นเกลียวไม่ให้แน่นเกินไป จะให้แสงน้อย

ก่อนวันไหลเรือไฟ ๓ วัน เริ่มเติมน้ำมันดีเซลลงในตะเกียง ประมาณ ๓ ใน ๔ ของขวดแขวนมัดตะเกียงกับตะขอที่อยู่บนลวดลายจนครบทุกจุด

รัศมี ๑๐ แฉก บางปีนำเหตุการณ์สำคัญมาจัดแสดง เช่น เหตุการณ์ ๑๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๔ (๙ - ๑๑) ซึ่งผู้ก่อการร้าย

ขับเครื่องบินพุ่งชนตึกเวิร์ลด์เทรด (World Trade) ประเทศสหรัฐอเมริกา ฯลฯ ดูที่ เชื้อหน้าเมืองนครพนม / งานนมัสการพระธาตุพนม

งานพิธีบวงสรวง อองมู

งานพิธีบวงสรวง อองมู หรือ พิธีกินเตดเตน หรือ เลี้ยงเตน ของชาวแฉกซึ่งเป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่งของจังหวัดนครพนม อพยพมาจากเมืองแฉก ประเทศเวียดนาม จัดขึ้นเพื่อแสดงความกตัญญูต่อวิญญาณบรรพบุรุษ ที่บริเวณศาลเจ้าปู่ หรือ ศาลเจ้าพ่อเดนหั่ว อองมู บ้านอาจสามารถ อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ในวันขึ้น ๓ ค่ำ เดือน ๓ (ประมาณเดือนกุมภาพันธ์) ตรงกับ วันตรุษญวน หรือประเพณีกินเตดของชาวไทยเชื้อสายเวียดนาม

เจ้าพ่อเดนหั่ว อองมู เป็นบรรพบุรุษที่ชาวแฉกเคารพนับถือว่าศักดิ์สิทธิ์และมักไปบนบานเพื่อขอให้กิจการงานสำเร็จ มีศาลอยู่ทางทิศตะวันออกริมลำน้ำโขง ลักษณะเหมือนศาลพระภูมิทั่วไป ในวันงานพิธีบวงสรวง

ศาลเจ้าพ่อเดนหั่ว อองมู จะประดับไฟสวยงาม มีไม้ทำเป็นรูปดาบทาสีอยู่โดยรอบ สันนิษฐานว่าแสดงถึงความสามารถในการต่อสู้ของบรรพบุรุษที่ได้นำพาชาวแฉกอพยพมาตั้งถิ่นฐานในดินแดนที่เหมาะสม มีการ

บวงสรวงด้วยเหล้า อาหารคาวหวาน ดอกไม้ธูปเทียน

การบวงสรวงมี หมอทยา เป็นผู้ประกอบพิธีด้วยการจุดธูปเทียน เทเหล้าใส่จอก อ่านคำบวงสรวงเป็นภาษาแฉก เขียว อองมู มารับเครื่องบวงสรวง จากนั้นจึงโยนเหรียญเสียงทนายว่า อองมู พอใจหรือไม่ หลังการเสียงทนายเป็นการแสดง แสกเต็นสาก (คล้ายรำลาวกระทบไม้ของภาคกลาง) โดยนำสากตำข้าวโบราณ ซึ่งมีลักษณะคอคดตรงกลาง (ปัจจุบันเป็นทรงตรง) วางบนไม้แท่นแล้วกระทบกันเป็นจังหวะ ผู้ร่วมแสดงมีประมาณ ๑๐ - ๒๐ คู่ เชื่อว่าการแสดงนี้จะเผยแพร่แก่ผู้อื่นไม่ได้เป็นอันขาด หากมิได้ขออนุญาตจาก อองมู เสียก่อน

งานมหกรรมเทศกาลปลาลุ่มน้ำสงคราม

งานมหกรรมเทศกาลปลาลุ่มน้ำสงคราม จัดขึ้นระหว่างเดือนกันยายน - ตุลาคม ขึ้นกับสภาพน้ำในปีนั้น ๆ ที่บริเวณหน้าที่ว่าการอำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม ซึ่งเป็นแหล่งปลาริมชื่อนี้ของจังหวัด โดยเฉพาะปลาจากลำน้ำสงคราม เช่น ปลาค้าว (*Wallagonia attu*) ปลาแซ่ (*Bagarius bagarius*) ปลาคัง (*Hemibagrus wyckioides*) ปลาโจก (*Cyclocheilichthys enoplos*) ปลาเนื้ออ่อน (*Micronema bleekeri*) ปลาหน้าหนู (*Helicophagus waandersii*) ปลา รากกล้วย (*Acantopsis choirorhynchos*)

แม่น้ำสงคราม ยาว ๔๒๐ กิโลเมตร เกิดจากเทือกเขาภูพานในเขตอำเภอสองดาว จังหวัดสกลนคร ไหลผ่านอำเภอนองหาน และอำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี อำเภอบ้านม่วงและอำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร เข้าเขตอำเภอพรเจริญและอำเภอเซกา จังหวัดหนองคาย วกกลับเข้าสู่อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม แล้วออกไปบรรจบกับลำน้ำโขง ที่บ้านไชยบุรี อำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

ลำน้ำสงครามเป็นแหล่งปลาน้ำจืดที่สำคัญ มีปลาชุกชุมใน *ช่วงน้ำแดง* หรือช่วงฤดูฝนระหว่างเดือนพฤษภาคม - กันยายน เป็นช่วงที่ปลาจากลำน้ำโขงอพยพเข้ามายังลำน้ำสงคราม และเมื่อล่องเข้าเดือนกันยายนถึงพฤศจิกายนหรือธันวาคม ปลาใหญ่น้อยก็ทยอยกลับสู่ลำน้ำโขง แหล่งเพาะพันธุ์และวางไข่ที่สำคัญคือ *ป่าบุงป่าทาม* ซึ่งเป็นพื้นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึงในช่วงฤดูฝน น้ำในลำน้ำโขงจะเอ่อท่วมเข้ามายังลำน้ำสงคราม ลำห้วยสาขา และพื้นที่ป่าบุง ป่าทาม ทำให้กลายเป็นทะเลสาบน้ำจืดขนาดใหญ่ นานประมาณ ๔ เดือนระหว่างเดือนมิถุนายน - กันยายน

ในงานมหกรรมเทศกาลปลาลุ่มน้ำสงคราม มีการประกวดข้มวิถีชุมชนเผ่าลุ่มน้ำสงคราม ประกวดหุ่นปลา ประกวดเทพปลา จำหน่ายผลิตภัณฑ์และอาหารแปรรูปจากปลา มีตลาดนัดปลาสด พาแลง (อาหารเย็น) ประงจากปลาลุ่มน้ำสงคราม การประกวดดนตรีพื้นเมือง และการแข่งขันชกมวยชิงแชมป์โลก ซึ่งแต่ละปีจะมีการแข่งขันชิงแชมป์มวยโลกจากสถาบันต่างๆ

ปลาลุ่มน้ำสงคราม

งานวิจัยที่บ้านลุ่มน้ำสงครามตอนล่างด้วยความสนับสนุนของ *โครงการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืนในพื้นที่ชุ่มน้ำลุ่มน้ำโขง และสหภาพนานาชาติเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (International Union of Conservation or Nature and Natural Resources - IUCN) โครงการแม่น้ำเพื่อชีวิต (Living River Siam) และชมรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมนครพนม (NECC)* สำรวจพบปลา ๑๒๔ ชนิดในลุ่มน้ำสงครามตอนล่าง แบ่งออกเป็น ๓ กลุ่ม คือ

๑. ปลาน้ำจืดในลุ่มน้ำสงคราม พบและวางไข่ในลุ่มน้ำตลอดปี ๕๘ ชนิด เช่น ปลาโด (*Channa micropeltes*) ปลาหลด (ปลากระตัง) (*Mastacembelus armatus*) ปลา รากกล้วย (*Acantopsis choirorhynchos*) ฯลฯ
๒. ปลาอพยพจากลำน้ำโขงมาหากินและวางไข่ในช่วงเดือนพฤษภาคม - กรกฎาคม อพยพกลับในช่วงเดือนตุลาคม - พฤศจิกายน ๕๗ ชนิด เช่น ปลาแซ่ (*Bagarius bagarius*) ปลาค้าว (*Wallagonia attu*) ปลาโจก (*Cyclocheilichthys apogon*) ปลานาง (*Micronema bleekeri*) ฯลฯ
๓. ปลาน้ำจืดถิ่น เช่น ปลานวลจันทร์ (*Cirrhina microlepis*) ปลาดุกยักษ์ (*Clarias gariepinus*) ปลาดุกอุย (*Clarias macrocephalus*) ปลายี่สกเทศ (*Labeo rohita*) ปลาปาก (*Barbonymus gonionotus*) ฯลฯ

งานวันสัตตนาคารำลึก

งานวันสัตตนาคารำลึก ตรงกับวันขึ้น ๕ ค่ำ เดือน ๑๑ (ประมาณเดือนตุลาคม) ก่อนออกพรรษาประมาณ ๕ วัน จัดขึ้นที่วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม เพื่ออุทิศส่วนกุศลแก่ภาค (สัตวินต่านาน) ผู้พิทักษ์พระธาตุพนม เป็นการแสดงความกตัญญูรู้คุณ การเคารพในวิถีโบราณ และความศรัทธาในพระพุทธศาสนา

มีเรื่องเล่าเกี่ยวกับวันสัตตนาคารำลึก ในวันขึ้น ๕ ค่ำ เดือน ๑๑ พ.ศ. ๒๕๐๐ เวลาประมาณ ๐๒.๐๐ น. สัตตนาคา หรือ พญานาค ทั้ง ๗ จากสระโหนดาด ได้แก่ พญาสุทโธ-นาโค พญาศีลวุฒนาโค พญาทริวุฒนาโค พญาโอดตปะวุฒนาโค พญาสังจะวุฒนาโค พญาจาละวุฒนาโค และพญาปัญญาเตชะ-วุฒนาโค ได้พร้อมใจกันมาพิทักษ์รักษาพระธาตุพนม และแสดงอิทธิปาฏิหาริย์ *เสกน้ำมนต์พระธาตุ* เพื่อรักษาโรคร้ายให้หายได้เป็นอัศจรรย์และแนะนำการทำ *พระผงพระธาตุพนม* อันศักดิ์สิทธิ์ เพื่อมอบเป็นวัตถุมงคลแก่ผู้เลื่อมใสศรัทธา

ที่มาทำนุบำรุงพระธาตุพนม นับแต่นั้นผู้ที่ได้ถวายตัวเป็น *ลูกพระธาตุ* หรือโอรส - ธิดาของพญานาคราช และผู้ที่ได้ประจักษ์ในอิทธิปาฏิหาริย์ จึงได้จัดพิธีที่วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร อุทิศส่วนกุศลแก่พญานาคราช ในวันที่เรียกกันว่า *วันสัตตนาคารำลึก*

ในวันงานจะมีการประดับตกแต่งบริเวณลานพระธาตุพนมทางด้านทิศตะวันออก ตั้งกองผ้าป่าโอรส - ธิดาสัตตนาคา

ตั้งโต๊ะบูชาตามพิธีกรรม มีพิธีบวงสรวง ช่วงเย็น พระภิกษุ สามเณร อุบาสก อุบาสิกา จะร่วมกันไหว้พระสวดมนต์ทำวัตรเย็น พระสงฆ์ ๙ รูปเจริญพระพุทธมนต์ จากนั้น โอรส - ธิดาสัตตนาคา ถวายจตุปัจจัยไทยธรรม พระสงฆ์อนุโมทนาและมีการปฏิบัติธรรมตลอดคืน

ดูที่ วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร

นาค : สัญลักษณ์ผู้พิทักษ์พระพุทธศาสนา

ในอดีต บ้านเมืองสองฝั่งโขง มีคติความเชื่อเรื่องการบูชานาคผู้บันดาลให้เกิดแม่น้ำลำคลอง ความอุดมสมบูรณ์ หรือแม้แต่ภัยพิบัติ เมื่อพระพุทธศาสนาและศาสนาพราหมณ์เผยแผ่เข้ามายังดินแดนแถบนี้ การบูชานาคจึงผสมผสานเป็นส่วนหนึ่งของศาสนา

นาค ได้กลายเป็นผู้พิทักษ์พระพุทธศาสนาและพุทธศาสนิกชน กษัตริย์หรือเจ้าเมืองผู้ยึดมั่นในพระพุทธศาสนาจะได้รับความช่วยเหลือจากนาคในการสร้างบ้านแปงเมือง บันดาลความอุดมสมบูรณ์ แต่ถ้าไม่ยึดมั่นในศาสนา ขาดศีลธรรม นาคจะกลายเป็นอำนาจเหนือธรรมชาติ บันดาลให้ประสบภัยพิบัติ

เช่นเดียวกับพญานาค ๗ ตัว ใน ตำนานสัตตนาคา ที่ปวารณาตนพิทักษ์องค์พระธาตุ นับแต่พระมหากัสสปะ และพญาผู้ครองแคว้นทั้ง ๕ ร่วมกันสร้างพระบรมธาตุ และนำพระอุรังคธาตุ (กระดูกส่วนอก) ของพระพุทธเจ้ามาประดิษฐานไว้เพื่อเป็นประจักษ์พยานแห่งความรุ่งเรืองของพระพุทธศาสนาและศูนย์รวมศรัทธาของผู้คนในดินแดนลุ่มน้ำโขง

งานสงกรานต์นครพนม รื่นรมย์บุญปีใหม่ไทยลาว

งานสงกรานต์นครพนม รื่นรมย์บุญปีใหม่ไทยลาว จัดขึ้นระหว่างวันที่ ๑๒ - ๑๕ เมษายน ที่หาดทรายทองศรีโคตรบูรณ์ริมฝั่งลำน้ำโขง ถนนข้าวปุ้น ในเขตเทศบาลเมืองนครพนม ที่วัดพระธาตุพนมมรรมาวิหาร อำเภอธาตุพนม และที่เทศบาลตำบลเรณูนคร อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม งานสงกรานต์ หรืองานบุญสงกรานต์ หรือบุญฮุดสร่ง เป็นหนึ่งใน ฮีตสิบสองหรือประเพณีสิบสองเดือนของชาวอีสาน กิจกรรมสำคัญในงาน ได้แก่

การฮุดสร่ง หรือ การรดน้ำ สรงน้ำ เป็นประเพณีปฏิบัติของชาวอีสานที่สืบทอดกันมาแต่โบราณ มีการอัญเชิญพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองไปประดิษฐานบนหอสรง เพื่อให้ประชาชนสักการบูชาและสรงน้ำ ได้แก่ พระด้วง - พระเทียมจากวัดโอกาสศรีบัวบาน อำเภอเมืองนครพนม นอกจากนี้ยังมีการสรงน้ำ พระธาตุประจำวันเกิด ทั้ง ๗ แห่ง ได้แก่ พระธาตุพนม (วันอาทิตย์) พระธาตุเรณู (วันจันทร์) พระธาตุศรีคูณ (วันอังคาร) พระธาตุมหาชัย (วันพุธ) พระธาตุประสิทธิ์

(วันพฤหัสบดี) พระธาตุท่าอุเทน (วันศุกร์) และพระธาตุนคร (วันเสาร์) สรงน้ำรอยพระพุทธรบาทเวินปลา (รอยพระพุทธรบาทกลางลำน้ำโขง) ณ หน้าวัดพระบาทเวินปลา อำเภอท่าอุเทน

การตบพระทราย หรือ **ตบปะทาย** หรือ **ตบปั้นทราย** เป็นการก่อกองทรายรูปสถูปธาตุเจดีย์ เชื่อกันว่าจะได้กุศลบารมีทั้งชาตินี้ชาติหน้า และเสริมพลังกำลังให้มีร่างกายแข็งแรง ในอดีตชาวบ้านจะร่วมกันขนทรายจากแม่น้ำมากองรวมที่วัด เพื่อใช้ก่อเจดีย์ทราย มีการประกวดแข่งขันกันอย่างสนุกสนาน ถือเป็นกุศโลบายให้คนทำดี สร้างสาธารณประโยชน์โดยการขนทรายเข้าวัด

พิธีผูกสายสิญจน์เชื่อมพระธาตุ ๒,๐๐๐ ปี ระหว่างพระธาตุพนม จังหวัดนครพนม กับพระธาตุศรีโคตรบอง แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ซึ่งเชื่อว่าสร้างขึ้นพร้อมกันเมื่อ พ.ศ. ๘ มีการสรงน้ำพระธาตุศรีโคตรบอง อันศักดิ์สิทธิ์ ขบวนแห่นางสังขานต์ (นางสงกรานต์) ยิ่งใหญ่ตระการตา การละเล่นสาตน้ำในแบบพื้นบ้าน

ดูที่ พระธาตุประจำวันเกิด / วัดพระธาตุพนมรวมท้าวหาร / วัดโอกาสศรีบัวบาน / หาดทรายทองศรีโคตรบูรณ์ (หาดทรายท้ายเมือง)

งานสงกรานต์เรณูนคร

งานสงกรานต์เรณูนคร หรือ **เทศกาลสงกรานต์ชาวผู้ไท** จัดขึ้นบริเวณเทศบาลตำบลเรณูนคร อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม ในระหว่างวันที่ ๑๒ - ๑๓ เมษายน ของทุกปี มีการจัดงานสงกรานต์ย้อนยุคในแบบฉบับของชาวผู้ไทโบราณ มีขบวนแห่สงกรานต์ตามวัฒนธรรมชาวผู้ไท พร้อม

ทั้งเชิญชวนให้นักท่องเที่ยวแต่งกายแบบชาวผู้ไทมาเล่นน้ำ

นอกจากนี้ ยังมีการประกวดนางสงกรานต์ สาธิตและแจกอาหารขึ้นชื่อ คือ **ข้าวปุ้นน้ำนัว** (น้ำปลาร้า) ทุกวัน โดยจะมีชาวผู้ไท มาบิบนเส้นข้าวปุ้น (ขนมจีน) ให้รับประทาน

น้ำตกตาดขาม

น้ำตกตาดขาม อยู่ที่บ้านดอนบาก ตำบลนาจัว อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม ในอุทยานแห่งชาติภูสิงห์ *ตาด* เป็นภาษาท้องถิ่น หมายถึง ลานหิน

น้ำตกตาดขามเป็นน้ำตก ๔ ชั้น สูงประมาณ ๕ เมตร เกิดจากเทือกเขาภูสิงห์ เป็นลำธารหลายสายไหลมาบรรจบกันเป็นลำห้วยขาม ไหลลดหลั่นลงมาตามลานหินลงสู่แอ่งน้ำเบื้องล่าง ซึ่งกว้างประมาณ ๓๐ เมตร ลึกประมาณ ๕ เมตร โดยรอบร่มรื่นด้วยพรรณไม้ สามารถเล่นน้ำได้ตลอดปี ฤดูท่องเที่ยวระหว่างเดือนพฤษภาคม - ตุลาคม

ดูที่ อุทยานแห่งชาติภูสิงห์

น้ำตกตาดโพธิ์

น้ำตกตาดโพธิ์ อยู่ที่บ้านนาโพธิ์ ตำบลไผ่ล้อม อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม *ตาด* เป็นภาษาท้องถิ่น หมายถึง ลานหิน

น้ำตกตาดโพธิ์เกิดจากเทือกเขาภูสิงห์ มีทั้งหมด ๔ ชั้น สวยงามอย่างยิ่งในช่วงฤดูฝน สามารถมองเห็นได้จากทางหลวงแผ่นดินสาย ๒๑๒ นครพนม - หนองคาย (ช่วงบ้านไผ่ล้อม - บ้านนาโพธิ์) ฤดูท่องเที่ยวระหว่างเดือนพฤษภาคม - ตุลาคม

มีเส้นทางศึกษาธรรมชาติระยะทาง ๑.๕๐ กิโลเมตร เริ่มจากที่ทำการอุทยานแห่งชาติภูสิงห์ ถึงน้ำตกตาดโพธิ์ ใช้เวลาประมาณ ๑.๓๐ ชั่วโมง สองข้างทางร่มรื่นด้วยพรรณไม้

ดูที่ อุทยานแห่งชาติภูสิงห์

พระธาตุประจำวันเกิด

แต่ละองค์ ตรงกับทิศที่สถิตของเทวดาประจำวันที่คอยปกป้องรักษาพระธาตุทั้ง ๗ จึงกล่าวได้ว่านครพนมเป็นดินแดนศักดิ์สิทธิ์แห่งพระพุทธศาสนาโดยแท้

นักโหราศาสตร์ ได้ศึกษาอานิสงส์ของการสักการบูชาพระธาตุประจำวันเกิดว่า นับเป็นวิธีที่แยบยลของคอนโบราณเพื่อให้คนเข้าวัดทำความดี สืบทอดพระพุทธศาสนา หากบูชาด้วยศรัทธาและจิตใจบริสุทธิ์ อานิสงส์ที่ได้รับทันทีคือจิตใจที่เป็นสุข การบูชาพระธาตุประจำวันเกิด คล้ายกับการส่งสารถึงเทวดา ผู้ปกป้องรักษาตน หากมีศรัทธาประกอบกับการทำความดีพรนั้นก็จะสัมฤทธิ์ผล

การบูชาพระธาตุ นอกจากคำกล่าว นมัสการที่เป็นภาษาบาลี ยังมีเครื่องบูชา ประกอบกับการเดินเวียนรอบพระธาตุ ๓ รอบ ผู้ที่เกิดวันใดให้สวดคาถาจำนวนจบตามจำนวนรูปที่จุดบูชาพระธาตุประจำวันเกิดตน

นครพนม ได้ชื่อว่าเป็นนครแห่งพระบรมธาตุ เนื่องจากเป็นจังหวัดเดียวของประเทศไทย ที่มีพระธาตุเกือบทุกอำเภอรวม ๗ องค์ ที่สำคัญคือ พระธาตุพนม พระบรมธาตุ ศักดิ์สิทธิ์ซึ่งเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของชาวไทยและลาว ตำแหน่งที่ตั้งของพระธาตุ

คนเกิดวันอาทิตย์ บูชาพระธาตุพนม วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร อำเภอธาตุพนม

คนเกิดวันจันทร์ บูชาพระธาตุเรณู วัดพระธาตุเรณู อำเภอเรณูนคร

คนเกิดวันอังคาร บูชาพระธาตุศรีคูณ วัดพระธาตุศรีคูณ อำเภอนาแก

คนเกิดวันพุธ บูชาพระธาตุมหาชัย วัดพระธาตุมหาชัย อำเภอปลาปาก

คนเกิดวันพฤหัสบดี บูชาพระธาตุประสิทธิ์ วัดพระธาตุประสิทธิ์ อำเภอนาหว้า

คนเกิดวันศุกร์ บูชาพระธาตุท่าอุเทน วัดพระธาตุท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน

คนเกิดวันเสาร์ บูชาพระธาตุนคร วัดมหาธาตุ อำเภอเมืองนครพนม

คูที่ วัดพระธาตุท่าอุเทน / วัดพระธาตุประสิทธิ์ / วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร / วัดพระธาตุมหาชัย / วัดพระธาตุเรณู / วัดพระธาตุศรีคูณ / วัดมหาธาตุ

พิพิธภัณฑ์จวนผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมหลังเก่า

พิพิธภัณฑ์จวนผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมหลังเก่า อยู่ที่ถนนสุนทรวิจิตร ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม เป็นตัวอย่างหนึ่งของสถาปัตยกรรมแบบอาณานิคมฝรั่งเศส หรือเฟรนช์ โคลเนียล (French Colonial) ที่แพร่หลายอยู่ในจังหวัดนครพนม

จวนผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมหลังเก่า สร้างโดยพระยาพนมมนครานุรักษ์ (อภัย นาคทรพร) ผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมคนแรก คาดว่าก่อสร้างระหว่าง พ.ศ. ๒๔๕๕ - ๒๔๖๘ ช่างก่อสร้างเป็นช่างญวนชื่อนาย กูบา เจริญ เป็นสถาปัตยกรรมแบบอาณานิคมฯ ลักษณะเดียวกับที่แพร่หลายเข้ามาในนครพนม ในช่วง พ.ศ. ๒๔๔๐ - ๒๔๖๐ มีลักษณะเป็นตึกสองชั้น ก่ออิฐถือปูน หลังคาทรงจั่ว มุงกระเบื้องไทย พื้นชั้นล่างปูกระเบื้องซีเมนต์ลาย พื้นชั้นบนปูกระดาน

เข้ลิ้น เครื่องไม้ที่ใช้ก่อสร้างเป็นไม้ตะเคียน ไม้และดินเผาเป็นส่วนที่เหลือจากการก่อสร้าง ศาลากลางจังหวัดหลังเก่า (ปัจจุบันคือ หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ นครพนม)

พ.ศ. ๒๔๘๓ ไทยเกิดกรณีพิพาทดินแดนฝั่งซ้ายลำน้ำโขง ฝรั่งเศสได้นำเครื่องบินมาทิ้งระเบิดที่นครพนม จวนผู้ว่าราชการจังหวัด มิได้รับความเสียหาย

พ.ศ. ๒๔๙๘ มีการปรับปรุงและตกแต่งจวนผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อเป็นที่ประทับแรมของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้า พระบรมราชินีนาถ

พ.ศ. ๒๕๒๗ ผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม ได้ย้ายไปพำนักที่บ้านพักรับรองของกองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายใน(กอ.รมน.) ซึ่งต่อมาปรับปรุงให้เป็นจวนผู้ว่าราชการ

จังหวัดหลังใหม่นับแต่นั้นมาจนถึงปัจจุบัน ส่วนจวนผู้ว่าราชการจังหวัดหลังเก่าใช้เป็นที่ตั้งสมาคมนักปกครองจังหวัด และชมรมลูกเสือชาวบ้านตามลำดับ หลังจากนั้นไม่ได้ใช้งานอีก

พ.ศ. ๒๕๕๑ จังหวัดนครพนมได้ดำเนินการอนุรักษ์จวนผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมหลังเก่าเสร็จสมบูรณ์ เปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้และอนุสรณ์แห่งความภาคภูมิใจของคนรุ่นหลัง

แม่น้ำสองสี

แม่น้ำสองสี หมายถึงลำน้ำสองสาย ได้แก่ ลำน้ำสงครามและลำน้ำโขง ที่มีสภาพธรรมชาติและสีต่างกันมาพบกันที่ปากน้ำไชยบุรี บ้านไชยบุรี ตำบลไชยบุรี อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครพนม

แม่น้ำสงคราม ยาว ๔๒๐ กิโลเมตร ต้นน้ำอยู่ที่เทือกเขาภูพาน อำเภอส่องดาว จังหวัดสกลนคร ไหลผ่านอำเภอนองหาน อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี อำเภอบ้านม่วง อำเภอวานรนิวาส จังหวัดสกลนคร เข้าสู่เขตอำเภอพริยาลัย อำเภอสว่าง จังหวัดหนองคาย แล้ววกกลับลงสู่ตอนล่างของแม่น้ำที่อำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร เข้าอำเภอสรีสงคราม จังหวัดนครพนม แล้วออกไปบรรจบกับลำน้ำโขงที่ปากลำน้ำสงคราม บ้านไชยบุรี อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครพนม เกิดเป็นแม่น้ำสองสี เมื่อพบกับลำน้ำโขงซึ่งมีสีขุ่นกว่า เนื่องจากน้ำในแม่น้ำโขงมีอัตราการกัดเซาะสูง มีการพัดพาตะกอนดินมาทับถมในแม่น้ำมากกว่า

แม่น้ำสงคราม โดยเฉพาะในฤดูฝน ส่วนแม่น้ำโขง มีต้นน้ำอยู่บนเทือกเขาหิมาลัย ไหลผ่านประเทศจีน พม่า ไทย กัมพูชา เวียดนาม และสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) เป็นระยะทางประมาณ ๔,๕๐๐ กิโลเมตร เฉพาะส่วนที่ไหลผ่านประเทศไทย ประมาณ ๕๗๖ กิโลเมตร แม่น้ำโขงมีตลิ่งสูงชัน ระดับน้ำในฤดูฝนกับฤดูแล้งแตกต่างกันมาก ดินในแม่น้ำเป็นดินทราย มีเกาะแก่งน้อยใหญ่ ส่วนที่ไหลผ่านประเทศไทยเป็นช่วงแม่น้ำโขงตอนล่าง จากจังหวัดเชียงรายเข้าสู่ประเทศลาว และไหลเป็นพรมแดนไทย - ลาว เริ่มจากจังหวัดเลย ผ่านหนองคาย นครพนม มุกดาหาร อำนาจเจริญ และจังหวัดอุบลราชธานี

บริเวณปากน้ำไชยบุรี เป็นแหล่งขึ้นชื่อด้านการผลิต **ส้มปลาโต** ซึ่งใช้ปรุงอาหารได้หลายชนิด เช่น นึ่ง ทอด อบ ยำ หลน หรือรับประทานสด

ส้มปลาโต

การนำปลาโตหรือปลาชะโดมา **ส้ม** คือการแปรรูปเป็นแหนม นางนวลละออง ครั้งสุข สมาชิกกลุ่มแม่บ้านเกษตรกร หมู่ ๑ ตำบลไชยบุรี อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครพนม ให้ข้อมูลการทำ **ส้มปลาโต** ดังนี้

เครื่องปรุง

๑. เนื้อปลา ๒๐ กิโลกรัม ใช้ปลาชะโด ๕ กิโลกรัม ที่เหลือใช้ปลากทราย ปลาเยี๊ยะ ปลานวลจันทร์ หากใช้ปลาชะโดล้วน ส้มปลาโตจะแข็งเกินไป
๒. เกลือ ๔๐๐ กรัม
๓. ข้าวเหนียวหนึ่ง ๒๐๐ กรัม
๔. กระเทียม ๑ กิโลกรัม
๕. น้ำตาล ๒๕๐ กรัม

วิธีทำ

๑. แยกเนื้อปลาจากหนังและก้าง
๒. หั่นเนื้อปลาเป็นชิ้นเล็ก เข้าเครื่องบด และทยอยใส่เกลือกระเทียมตาม
๓. นำเนื้อปลาลดละเอียด เข้าเครื่องนวด และเติมเครื่องปรุงที่เหลือ นวดจนได้ที่
๔. ห่อด้วยใบตองกล้วยตานี ขนาด ๓ ห่อ ๑๐๐ กรัม
๕. ทิ้งไว้ประมาณ ๒ วัน จะได้ส้มปลาโตรสชาติอมเปรี้ยว กลิ่นหอม นำไปปรุงอาหารรับประทานกับข้าวเหนียวร้อน ๆ

รองอาสนวิหารนักบุญอันนาหนองแสง

ทุกปีในเทศกาลคริสต์สมภพ คริสต์ มีขบวนแห่ดาวที่ทำจากดวงไฟวิทยาศาสตร์ ศาสตนิกชนชาวหนองแสงจะจัดเทศกาล สีสันสวยงาม จากจังหวัดสกลนคร จังหวัด เฉลิมฉลองทุกครอบครัว ระดับประดับ้าน มุกดาหาร และจังหวัดกาฬสินธุ์ กิจกรรม เรือนด้วยโคมไฟรูปดาวซึ่งเป็นสัญลักษณ์ อื่นๆ เช่น การจัดแสดงถ้ำ จำลองสถานที่ ของการที่พระเยซูเสด็จมาয়ังโลกมนุษย์ ประสูติของพระเยซู แสดงเหตุการณ์วัน จุดเด่นของเทศกาลนี้ คือ *ประเพณี* ประสูติ และประกวดร้องเพลงคริสต์มาส *แห่ดาว* ในวันคริสต์มาส ๒๕ ธันวาคม

รองอาสนวิหารนักบุญอันนาหนองแสง อยู่ที่บ้านหนองแสง ตำบลหนองแสง อำเภอ เมืองนครพนม จังหวัดนครพนม เป็นวัด คริสต์หรือศาสนสถานของชาวคริสต์นิกาย โรมันคาทอลิกที่เผยแพร่ศาสนามายาวนาน กว่า ๑๐๐ ปี สังกัดอัครสังฆมณฑล ท่าแร่- หนองแสง ซึ่งมีเขตปกครองครอบคลุม ๔ จังหวัด คือ จังหวัดสกลนคร นครพนม มุกดาหาร และจังหวัดกาฬสินธุ์

รองอาสนวิหารนักบุญอันนาหนองแสง เดิมเป็นศูนย์กลางเผยแพร่คริสต์ศาสนาใน ภาคอีสานและสาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว (สปป.ลาว) หรือมิซซังลาว มาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๔๒๒ บาทหลวง เอ็ดเวิร์ด (ยอแซฟ) ถัง นำลาก ได้สร้างโบสถ์และ สำนักพระสังฆราชขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๖ เป็นอาคารขนาดใหญ่ สถาปัตยกรรมแบบ อาณานิคมฝรั่งเศส หรือ เฟรนช์ โคลเนียล (French Colonial) มีหอคอยคู่ยอดแหลม อยู่ด้านหน้าเพื่อเป็นสัญลักษณ์เมืองนครพนม ในฐานะที่มีผู้คนหลายเชื้อชาติอยู่อาศัย วัสดุ ก่อสร้างนำมาจากเมืองไซ่ง่อน แต่ถูกระเบิด ทำลายหมด ในช่วงเกิดกรณีพิพาทอินโดจีน เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๓ โบสถ์หลังปัจจุบันสร้าง ขึ้นใหม่แล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ คล้ายคลึง กับโบสถ์เก่า ภายในโอโถงสว่างงาม ใกล้เคียง เป็นที่ตั้งของอาคารมูลนิธิบาทหลวง เอ็ดเวิร์ด (ยอแซฟ) ถัง นำลาก เป็นอาคารแบบตะวันตก

วัดไตรภูมิ อยู่ที่ตำบลท่าอุเทน อำเภอท่าอุเทน สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๓๗๖ โดยญาท่านอัญญาครุระคำ เป็นสถานที่ประดิษฐานพระบาง พระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ที่อัญเชิญมาจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว)

พระบาง เป็นพระพุทธรูปปางห้ามสมุทร สูง ๒ เมตร ประดิษฐานบนฐานทรง ๘ เหลี่ยม สูง ๑๕ นิ้ว รองรับด้วยรูปช้าง ๘ เชือก องค์พระหล่อด้วยโลหะหลายชนิด เช่น ทองคำ นาคเงิน ทองคำขาว ทองแดง รัตประคด (สายรัตเอา) มีนิลฝังอยู่เป็นระยะ พระนาภี (สะดือ) เดิมฝังเพชรขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง ๐.๕ นิ้ว ภายในองค์พระและฐานกลวง สามารถถอดเป็น ๕ ส่วน คือ พระรัศมี พระเศียร พระหัตถ์

ซ้าย - ขวา ลำพระองค์ ตลอดถึงพระบาท และฐาน ๘ เหลี่ยม

รอบฐานพระบางมีจารึกอักษรลาวโบราณ แปลความได้ว่า สมเด็จพระเหมมะวันทา กับทั้งอั้งเดวา สิ อุบาสก อุบาสิกา มีศรัทธาร่วมกันสร้างพระขึ้น มีขนาดเท่าตัวคน เมื่อ พ.ศ. ๒๐๐๘

เดิมพระบางประดิษฐานอยู่ที่ ตำบลเหิบบ้านคก แขวงคำเกิด สปป.ลาว ต่อมาพระอาจารย์ตาหงษ์ ซึ่งขณะนั้นจำพรรษาอยู่ที่อำเภอท่าอุเทน ได้ขอเจ้าเมืองหินบูรณ์อัญเชิญพระบางมาประดิษฐานที่พระธาตุท่าอุเทน และต่อมาได้ย้ายมาประดิษฐานที่วัดไตรภูมิจนถึงปัจจุบัน

วัดธาตุประสิทธิ์

วัดธาตุประสิทธิ์ อยู่ที่ตำบลนาหว้า อำเภอนาหว้า จังหวัดนครพนม เดิมชื่อ *วัดธาตุ* สันนิษฐานว่าสร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๐๐ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ ๒๕ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๑๖ ภายในวัดมีศาสนสถาน อาคารเก่าแก่ และพระธาตุประจำวันผู้เกิดวันพฤหัสบดี

พระธาตุประสิทธิ์ เป็นศาสนสถานเก่าแก่ บูรณะครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๒๑๒ และตั้งนามว่า **พระธาตุประสิทธิ์** ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๖ พระครูประสิทธิ์ศึกษากร (สิงห์ ธรรมธโร) อดีตเจ้าอาวาสรูปที่ ๙ ได้บูรณะโดยเปลี่ยนรูปทรงให้คล้ายพระธาตุพนม ภายในบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และอรหันตสารีริกธาตุรวม ๗ องค์ นอกจากนี้ยังมีพระพุทธรูปโบราณ และดินจากสังเวชนียสถาน ๔ แห่งในประเทศอินเดียและเนปาล

อุโบสถ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนหนึ่งในการบำรุงวัดเมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินมาทรงบำเพ็ญพระราชกุศลพระกฐินต้น พ.ศ. ๒๕๑๕ หน้าบันมีพระปรมาภิไธย *ภปร* และจารึกพระราชดำรัสเป็นภาษาบาลี แปลความว่า คนชาติไทยจะรักษาความเป็นไทยอยู่ได้ด้วยควมมีสติ สำนึกอยู่ในความสามัคคี

หอแจก (*ศาลาการเปรียญ*) ภายในหอแจกมีจิตรกรรมฝาผนังเก่าแก่แสดงพุทธประวัติ โครงสี่ส่วนใหญ่เป็นสี่เหลี่ยม น้ำตาล ดำ และที่ต้นเสาแต่ละต้นเป็นภาพพระอรหันตสาวก ๘๐ องค์ จิตรกรรมฝาผนังภาพพุทธประวัติคัดลอกมาจากศาลาโรงธรรม ส่วนภาพประวัติบ้านนาหว้า และประวัติพระธาตุประสิทธิ์ เขียนโดยนายภานุวัฒน์ ยงยันต์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๔ - ๒๕๔๖

ใกล้กับวัดพระธาตุประสิทธิ์ ยังมีแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ที่น่าสนใจ ได้แก่ *ศูนย์หัตถกรรมวัดธาตุประสิทธิ์* เป็นศูนย์รวมผลิตภัณฑ์และจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมพื้นบ้าน อำเภอนาหว้า เป็นที่ตั้งกลุ่มทอผ้ากลุ่มแรกในมูลนิธิศิลปาชีพ เมื่อวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕ *พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านไทญ้อ* จัดแสดงเครื่องใช้พื้นบ้าน เช่น เครื่องมือทำมาหากิน เครื่องใช้ในครัวเรือน อุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมทางพระพุทธศาสนา

เทศกาลสำคัญของวัดธาตุประสิทธิ์ ได้แก่ งานนมัสการพระธาตุประสิทธิ์ตรงกับวันขึ้น ๑๒ ค่ำ ถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๔ (ประมาณเดือนมีนาคม) ของทุกปี

ดูที่ งานนมัสการพระธาตุประสิทธิ์ และบุญเดือนสี่ของดินนาหว้า / พระธาตุประจำวันเกิด / วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร

วัดพระธาตุท่าอุเทน

วัดพระธาตุท่าอุเทน อยู่ที่ตำบลท่าอุเทน อำเภوتاอุเทน จังหวัดนครพนม เป็นที่ประดิษฐานพระธาตุประจำวันเกิด ๑ ใน ๗ องค์สำคัญของจังหวัดนครพนม

จารีกบณกำแพงพระธาตุท่าอุเทน กล่าวถึงประวัติการสร้างวัดว่า อาจารย์สีหัตถ์ เป็นหัวหน้าชักชวนพระภิกษุและชาวบ้านผู้มีจิตศรัทธาร่วมกันสร้างพระธาตุระหว่าง พ.ศ. ๒๔๕๔ - ๒๔๕๙ เป็นเจดีย์ก่ออิฐถือปูนรูปสี่เหลี่ยม จำลองจากพระธาตุนม มีลายปูนปั้น ภายในมี ๒ ชั้น

ชั้นแรกก่อเป็นอุโมงค์บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ซึ่งอาจารย์สีหัตถ์อัญเชิญมาจากเมืองย่างกุ้ง ประเทศพม่า รวมทั้งมีพระพุทธรูปและของมีค่าต่างๆ ที่มีผู้ถวายเป็นพุทธบูชา ชั้น ๒ ก่อครอบอุโมงค์ ถัดออกมาเป็นพระธาตุองค์นอก

งานนมัสการพระธาตุท่าอุเทน จัดขึ้นระหว่างวันขึ้น ๑๓ - ๑๕ ค่ำ เดือน ๔ (ประมาณเดือนมีนาคม) เป็นประจำทุกปี

ดูที่ งานนมัสการพระธาตุท่าอุเทน / พระธาตุประจำวันเกิด

วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร

วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร อยู่ที่ตำบลธาตุพนม อำเภธาตุพนม จังหวัดนครพนม เป็นศูนย์รวมศรัทธา ของชาวอีสานและชาวลาว ประวัติการก่อสร้างและศิลปกรรมของพระธาตุพนมแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างแคว้นหรือบ้านเมืองทางฝั่งซ้ายและขวาของลำน้ำโขง การบูรณะพระธาตุพนมในแต่ละยุคสมัยจากอดีตถึงปัจจุบัน ถือเป็นเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ เป็นศรัทธาสัมปทาในพระพุทธศาสนาและความ

ร่วมมือระหว่างพระมหากษัตริย์ สถาบันสงฆ์ ข้าราชการ และประชาชน

โบราณสถานและสถานที่สำคัญในวัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร ได้แก่

พระธาตุพนม เป็นเจดีย์ประดิษฐานพระอัฐกธาตุ (กระดูกหน้าอก) ของพระพุทธเจ้า สูง ๕๗.๕๐ เมตร (เฉพาะยอดฉัตรสูง ๔.๕ เมตร) ตามตำนานอัฐกธาตุกล่าวว่า หลังจากพระพุทธเจ้าปรินิพพานพระมหากัสสปะได้อัญเชิญพระอัฐกธาตุมาประดิษฐาน ณ ภูคำพร้าว ซึ่งเป็นที่ตั้งของพระธาตุพนมในปัจจุบัน เมื่อ พ.ศ. ๘ เจ้าผู้ครอง ๕ นคร ได้แก่ พญานันทเสนแห่งเมืองศรีโคตรบูรณ์ พญาจุลณีพรหมทัตแห่งแคว้นจุลณี (สันนิษฐานว่าเป็นอาณาจักรจามปา) พญาอินทปัตถ์แห่งอินทปัตถ์นครหรือแคว้นกัมพูชาโบราณ พญาคำแดงแห่ง

หนองหานน้อย (ปัจจุบันคือ อำเภอหนองหาน จังหวัดอุดรธานี) และพญาสุวรรณพิงคารแห่งหนองหานหลวง (ปัจจุบันคือ จังหวัดสกลนคร) ได้ร่วมกันสร้างพระธาตุ

ภายในองค์พระธาตุยังมีกรุบรรจุของมีค่าที่ประชาชนถวายเป็นพุทธบูชา เช่น พระพุทธรูป เครื่องประดับ เหริยเงิน ทั้งเงินที่ใช้เฉพาะในภูมิภาคอีสานและเงินตราต่างประเทศ เช่น เงินอินโดจีน เงินอินเดีย เงินเขมร เงินเม็กซิกัน เงินกวางตุ้ง และเงินบอร์เนียว ฯลฯ

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘ พระธาตุพนมล้มลงเนื่องจากฝนตกหนักต่อเนื่องหลายวัน องค์พระธาตุรับน้ำหนักมากขึ้นจนรากฐานที่ผูกอยู่แล้วไม่สามารถรับน้ำหนักได้ กรมศิลปากรได้ปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่ตามรูปแบบเดิมดังที่เห็นในปัจจุบัน

พระอุโบสถ สร้างในสมัยพระยาจันท-
สุริยวงศ์ (กิง) เจ้าเมืองมุกดาหาร เมื่อ พ.ศ.
๒๓๔๙ อยู่ทางทิศตะวันออกของพระธาตุพนม
คู่กับพระวิหารหอพระแก้ว รื้อบูรณะเมื่อ พ.ศ.
๒๕๐๐ พระพุทธรูปประธานคือพระองค์แสน
ศาสดา ปางมารวิชัย

พระวิหารหอพระแก้ว สร้างขึ้นครั้งแรก
ระหว่าง พ.ศ. ๒๐๘๒ - ๒๑๐๒ สมัยพระเจ้า
โพธิสาราช กษัตริย์ราชวงศ์ล้านช้าง (ลาว)
องค์ที่ ๔๐ แห่งเมืองหลวงพระบาง เดิมเป็น
วิหารใหญ่เรียกว่า **วิหารหลวง** มีการบูรณ-
ปฏิสังขรณ์หลายครั้ง จนเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘
พระธาตุพนมได้ล้มลง เหลือเพียงพระ
พุทธรमारวิชัยศาสดา (เดิมเป็นพระประธาน
ในวิหารหอพระแก้ว) ประดิษฐานเด่นเป็นสง่า

หน้าพระธาตุพนม ส่วนพระวิหารหอพระแก้ว
เสียหายมากไม่ได้สร้างขึ้นใหม่

พระวิหารครอบพระธาตุพนม พระ
ธรรมราชาภูวดี (แก้ว กนฺโตภาโส) สร้างขึ้น
เมื่อครั้งเป็นพระมหาแก้วเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๑
มี ๑๐๗ ห้อง ยาวห้องละ ๓ เมตร และห้องที่
เป็นประตู ๓ ห้อง รวม ๑๑๐ ห้อง

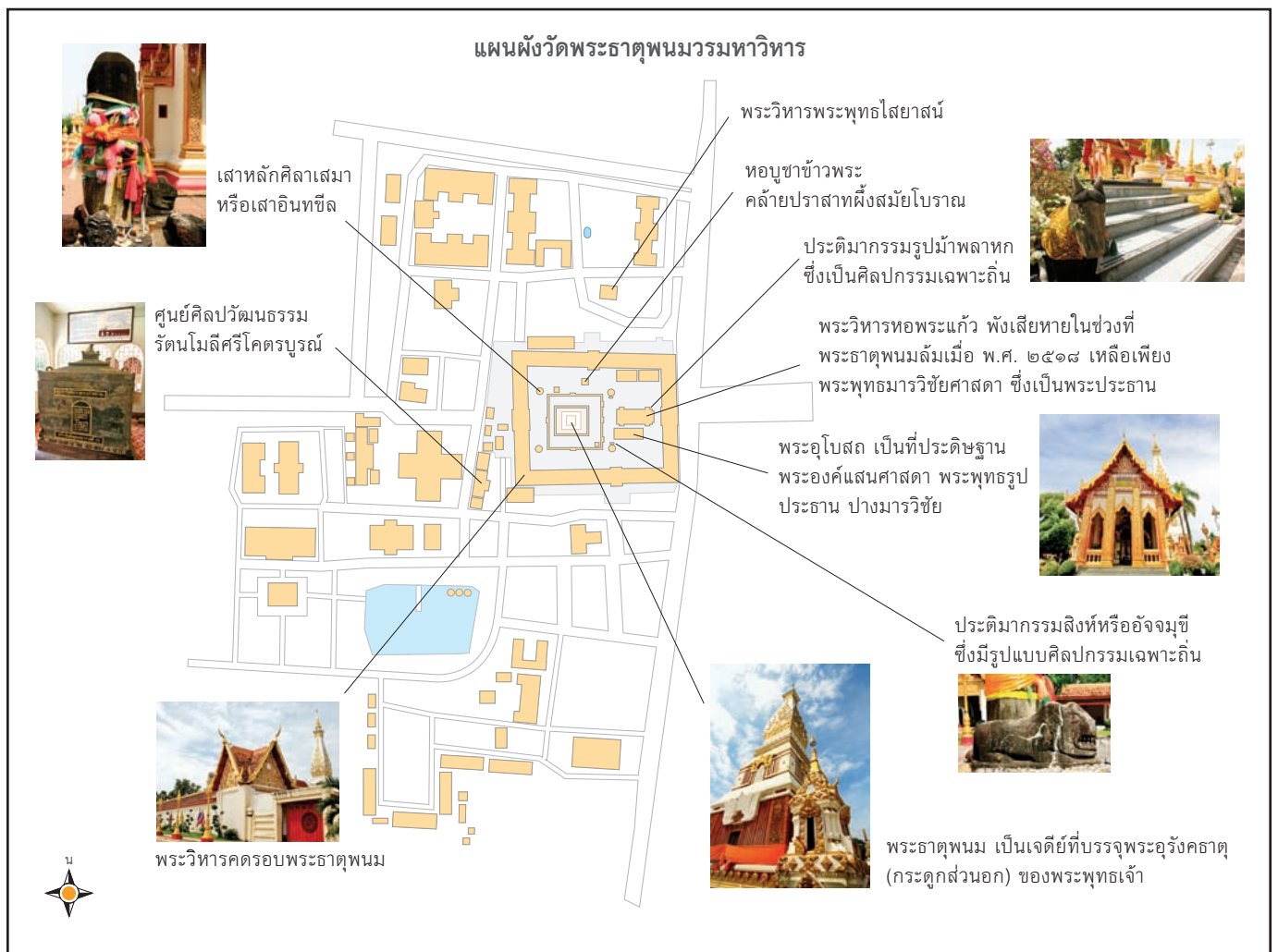
หอบูชาข้าวพระ สร้างในสมัยพระเจ้า
ไชยเชษฐาธิราช เมื่อ พ.ศ. ๒๑๐๑ - ๒๑๑๔
อยู่ภายในลานพระธาตุ ในกำแพงแก้วชั้นที่
๓ ลักษณะคล้ายปราสาทผึ้งสมัยโบราณ
หอบูชาข้าวพระเป็นที่ถวายข้าวบูชาพระธาตุ
ตามประเพณีของชาวบ้าน มี ๒ หลัง
ทางทิศตะวันออกและตะวันตก เฉพาะด้าน
ตะวันตก ได้จำลองแบบออกไปประดิษฐาน

ที่กำแพงแก้วชั้นนอกทิศเหนือ ส่วนด้าน
ตะวันออกถูกพระธาตุพนมล้มทับ พัง
เสียหายหนักเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘

พระวิหารพระพุทธไสยาสน์ อยู่นอกพระ
วิหารคดด้านทิศเหนือ ใกล้สระน้ำศักดิ์สิทธิ์
เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปปางไสยาสน์
และพระพุทธรูปจำลอง กล่าวกันว่าบริเวณ
นี้เคยเป็นที่ประดิษฐานพระอัฐกธาตุมาก่อน

เสาหลักศิลาเสมา หรือ **เสาอินทขิล**
ทำด้วยหินทรายศิลปะทวารวดี กว้าง ๑๕ นิ้ว
สูง ๓ เมตรเศษ ปักเป็นเขตพระธาตุพนม
ตรงมุมกำแพงแก้วชั้นนอกทั้ง ๔ มุม
พร้อมประติมากรรมรูปสิงห์หรืออัจฉมุขี
เป็นรูปแบบศิลปกรรมเฉพาะถิ่น

สระน้ำมูรธาภิเษก เป็นบ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์

พระธาตุพนม

ยอดธาตุ ทรงบัวเหลี่ยม ประดับ
ลวดลายพุ่มข้าวบิณฑ์เป็นช่อลดหลั่น
จากยอด ซึ่งหุ้มด้วยทองคำประดับพลอย
เหนือสุดเป็นฉัตรทองคำสวมยอดไว้
ฉัตรสูง ๔.๕ เมตร

เรือนธาตุ สูงจากบัวล่าง
ถึงบัวบน ๑๒ เมตร ประดับ
กระเบื้องถ้วยชามเป็นดอกดวง

ฐานธาตุ ทรงสี่เหลี่ยมจัตุรัส
กว้างด้านละ ๑๖ เมตร สูงจาก
พื้นดินถึงบัวล่าง ๘ เมตร
ประดับด้วยภาพสลักอิฐเป็น
ลวดลายวิจิตรงดงามทั้ง ๔ ด้าน
เป็นรูปกษัตริย์สมัยโบราณ
รูปสัตว์และกนกกลายกันชด
ลายใบผักกูด ตรงกลางจำหลัก
เป็นประตู

โบราณเรียก *บ่อน้ำพระอินทร์* อยู่ในป่าตาล
ใกล้พระวิหารพระพุทธไสยาสน์ ถือเป็น
บ่อน้ำศักดิ์สิทธิ์ ๑ ใน ๑๘ แห่ง ที่นำมา
ไปใช้ในพระราชพิธีบรมราชาภิเษก ในช่วง
พระราชพิธีสร้างน้ามูรธาภิเษก

**ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลีศรีโคตร-
บูรณ** เป็นสถานที่เก็บสิ่งของที่มีผู้ถวาย
เป็นพุทธบูชาและโบราณวัตถุมีค่ามากมาย
ดูที่ งานนมัสการพระธาตุพนม /
พระธาตุประจำวันเกิด

วัดพระธาตุมหาชัย

วัดพระธาตุมหาชัย อยู่ที่ตำบลมหาชัย
อำเภอปลาปาก จังหวัดนครพนม เป็น
สถานที่ประดิษฐานพระธาตุมหาชัย พระธาตุ
ประจำวันผู้เกิดวันพุธ และพระพุทธรูปไสยสิทธิ์
ซึ่งแกะสลักด้วยไม้

พระธาตุมหาชัย สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๕
โดยหลวงปู่คำพันธ์ โฆษปัญโญ (พระสุนทร
ธรรมากร) พระเกจิอาจารย์สายวิปัสสนา
ผู้มีชื่อเสียงของจังหวัดนครพนม ภายใน
บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ และพระสารีริกธาตุ
ของพระอัญญาโกณฑัญญะ พระสารีบุตร
และพระอนุรุทธ ลักษณะเป็นพระธาตุทรง
แปดเหลี่ยม แสดงปริศนาธรรมอันหมายถึง
มรรคมือองค์ ๘ เติมฐานสูง ๕ เมตร กว้าง
๓๒ เมตร องค์พระธาตุสูง ๑๕ เมตร ก่อสร้าง
แล้วเสร็จครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๗ ต่อมา

เมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๖ มีการบูรณะใหม่ให้มี
ความสูง ๓๗ เมตร แสดงปริศนาธรรม
อันหมายถึงเครื่องตรัสรู้ ๓๗ ประการ
(โพธิปักขิยธรรม ๓๗ ประการ) เมื่อวันที่
๒๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ ตรงกับวันขึ้น
๑๕ ค่ำ เดือน ๖ (ประมาณเดือนพฤษภาคม)
วันวิสาขบูชา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
ได้เสด็จพระราชดำเนินมาทรงบรรจุพระ
บรมสารีริกธาตุไว้ในพระธาตุมหาชัย

อุโบสถ เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป-
ไสยสิทธิ์ พระพุทธรูปประธานปางห้ามญาติ
สลักจากไม้สะเดาหวานที่ใหญ่ที่สุดใน
ประเทศไทย และมีจิตรกรรมฝาผนังแสดง
พุทธประวัติ

ดูที่ งานนมัสการพระธาตุมหาชัย /
พระธาตุประจำวันเกิด

วัดพระธาตุเรณู

วัดพระธาตุเรณู อยู่ที่ตำบลเรณู อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๑ เป็นที่ประดิษฐานพระธาตุเรณู พระธาตุประจำวันผู้เกิดวันจันทร์ และที่ประดิษฐาน

พระองค์แสนหรือหลวงพ่องค์แสน ซึ่งจะอัญเชิญออกแห่รอบเมืองในวันสงกรานต์ เพื่อให้ประชาชนบูชาสักการะและสงวนน้ำ

วัดพระธาตุเรณูมีโบราณสถานสำคัญ ได้แก่

พระธาตุเรณู เป็นพระธาตุคู่บ้านคู่เมืองของชาวเรณูนคร พระอู๋ชฌาย์อินทร์เจ้าอาวาส และญาคูสงฆ์ รองเจ้าอาวาส พร้อมด้วยขรवासร่วมกันสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๑ ต่อมาถูกฟ้าผ่าพังทลายลง ทั้งพระสงฆ์และขรवासจึงร่วมบูรณะและฉลองสมโภชเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๓

พระธาตุเรณู เป็นเจดีย์รูปทรงสี่เหลี่ยมจำลองจากพระธาตุพนมองค์เดิม สูง ๓๕ เมตร ตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยมกว้างด้านละ ๘.๓๗ เมตร กรมศิลปากรสร้างองค์ใหม่

ครอบทับเมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๓ ภายในบรรจุพระไตรปิฎก พระพุทธรูปทองคำ พระพุทธรูปเงิน เครื่องกฤศภัณฑ์ของพระยาและเจ้าเมือง

อุโบสถ เป็นที่ประดิษฐาน **พระองค์แสน** หรือ **หลวงพ่องค์แสน** พระพุทธรูปทองเหลืองอายุมากกว่า ๑๐๐ ปี น้ำหนัก ๑๐ หมั้น (มาตราซึ่งทองถิ่น ๑ หมั้นเท่ากับ ๑๒ กิโลกรัม) เป็นพระพุทธรูปปางสมาธิ หน้าตัก ๒๐ นิ้ว สูง ๒๐ นิ้ว ขมวดพระเกศาเล็ก พระรัศมีเป็นเปลว ในวันสงกรานต์จะมีการอัญเชิญแห่ไปรอบเมืองเพื่อให้ประชาชนสักการบูชาและสงวนน้ำ

ดูที่ งานนมัสการพระธาตุเรณู / พระธาตุประจำวันเกิด

วัดพระธาตุศรีคูณ

วัดพระธาตุศรีคูณ อยู่ที่บ้านนาแกน้อย ตำบลนาแก อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๑ เป็นที่ประดิษฐานพระธาตุศรีคูณ ซึ่งเป็นพระธาตุคู่บ้านคู่เมืองของอำเภอนาแก และเป็นพระธาตุประจำวันผู้เกิดวันอังคาร

โบราณสถานภายในวัดพระธาตุศรีคูณ ได้แก่

พระธาตุศรีคูณ เป็นพระธาตุประจำทิศอาคเนย์หรือทิศตะวันออกเฉียงใต้ สร้างขึ้นเมื่อใดไม่ปรากฏหลักฐาน ผู้ที่ค้นพบคือ กลุ่มชาวล้านช้าง (ลาว) ที่อพยพมาสร้างถิ่นฐานในบริเวณดังกล่าวเมื่อ พ.ศ. ๒๓๔๐ ต่อมาจึงมีการสร้างวัดพระธาตุศรีคูณเมื่อ พ.ศ. ๒๔๒๑ และได้มีการบูรณะพระธาตุศรีคูณครั้งใหญ่

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๖ - ๒๔๙๐ มีลักษณะคล้ายพระธาตุพนม ต่างกันที่ชั้น ๑ มี ๒ ตอน เป็นรูปสี่เหลี่ยมประดับลวดลายปูนปั้น และชั้นที่ ๒ สั้นกว่าพระธาตุพนม ภายในบรรจุพระสารีริกธาตุของพระโมคคัลลานะ พระสารีบุตร และพระสังกัจจายน์

หอแจก (ศาลาการเปรียญ) สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๒ บูรณะเมื่อ พ.ศ. ๒๕๓๙ ครอบอุโบสถมีเสมา ๑๑ ใบ มีทั้งแบบเรียบและสลักภาพสัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนา เช่น สถูป หม้อปูลมฆะ (ภาชนะที่แสดงถึงความอุดมสมบูรณ์ตามคติวัฒนธรรมทวารวดี) ลายกลีบบัว ลายคั่นลูกประคำ สันนิษฐานว่าอยู่ในสมัยวัฒนธรรมทวารวดี ประมาณพุทธศตวรรษที่ ๑๔ - ๑๖

ดูที่ งานนมัสการพระธาตุศรีคูณ / พระธาตุประจำวันเกิด

วัดพุทธสีมา

วัดพุทธสีมา อยู่ที่บ้านฝั่งแดง ตำบล ฝั่งแดง อำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม สันนิษฐานจากตัวอักษรเหนือกรอบประตู ด้านหน้าอุโบสถว่าสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๒ เป็นวัดที่มีซุ้มแต้ม (จิตรกรรมฝาผนัง) ที่ผนังสีม (โบสถ์) สะท้อนเอกลักษณ์ ช่างพื้นบ้านอีสานอย่างเด่นชัด

ซุ้มแต้มนอกสิมวัดพุทธสีมาเป็นภาพ พุทธประวัติ ภาพนรก พระเวสสันดรชาดก ทศชาติชาดกบางเรื่อง พระมาลัย สิ้นไซ ราหุอมจันทร์ เทพชุมนุม ทหารฝรั่ง ทศกัณฐ์ และสัตว์หิมพานต์ ส่วนซุ้มแต้มภายในสิม เป็นภาพพุทธประวัติ ทศชาติ สิ้นไซ จันทโครพ สุธนชาดก ต้นมกกะลีผล ทหารฝรั่ง

เสน่ห์ของซุ้มแต้มที่แสดงความชำนาญ ของช่างแต้ม คือ การเน้นความงามของภาพ ด้วยเส้นกรอบนอกเพื่อบอกรูปร่างของตัวละคร ต้นไม้ ปราสาทราชวัง และรูปสัตว์ ที่เป็นพญามารต่างๆ แม้สีส่วนใหญ่เป็น เอกรงค์ (Monochrome) ช่างก็สามารถ เลือกใช้ได้อย่างเหมาะสม เช่น ใช้สีดำเล่า เนื้อเรื่อง สีฟ้าหรือเทาอ่อนสำหรับพื้นที่ มหาสมุทร สีเขียวไพลสำหรับต้นหญ้า ปีกนก หัสติลิงค์ ปีกนกแก้ว ขับให้ภาพสดใส

บนผนังสิมใกล้ประตูทางเข้าปรากฏ ข้อความแสดงชื่อช่างแต้มซุ้มว่า “ข้าพเจ้า ชื่อว่า นาคำสิง เป็นช่างเขียนแลฯ”

สิ้นไซ ชาดกฉบับอีสาน

พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทมียุคโลบาย การสอนคติธรรมผ่านชาดก ซึ่งเป็นเรื่องเล่า ถึงอดีตชาติของพระพุทธเจ้า ๕๕๐ ชาติ ในจำนวนนี้ ๑๐ เรื่องหลังหรือ ๑๐ ชาติหลัง ที่เรียกว่า *มหานิบาตชาดก* เป็นชาดกที่ชุมนุม เรื่องใหญ่ ที่เรียกว่า *ทศชาติ* ประกอบด้วย เตมียชาดก มหาชนกชาดก สุวรรณสามชาดก เนมิราชชาดก มโหสถชาดก ภูริทัตตชาดก จันทชาดก นารทชาดก วิฑูรชาดก เวสสันดร ชาดก

ต่อมาในประมาณพุทธศตวรรษที่ ๒๑ มีการนำเรื่องราวของกษัตริย์มาแต่งเป็น ชาดกเพื่อสอนคติธรรม เรียกว่า *ชาดก นอกนิบาต* เช่น สังข์ศิลป์ชัย พระรถเมรี พระสุธนมโนราห์ ฯลฯ

เรื่องท้าวสิ้นไซ เป็นนิทานพื้นบ้านยอด นิยมของชาวอีสาน มีเค้าโครงเรื่องมาจาก ชาดกนอกนิบาตเรื่องสังข์ศิลป์ชัย ปรากฏ ซุ้มแต้มเล่าเรื่อง *สิ้นไซ* ตั้งแต่ต้นจนจบ บนผนังระดับหน้าต่างรอบสิมวัดพุทธสีมา มีเรื่องย่อดังนี้

ท้าวสุทราษครองนครปัญจาล มีมเหสี ชื่อนางจันทาเทวี มีพระชนิษฐาชื่อนางเกษร สมุณฑา ซึ่งถูกกุมภกัณฑ์แห่งเมืองอนิราช ลักพาตัว ท้าวสุทราษปลอมตนไปถึงเมืองจำปา ได้ลูกสาวทั้งเจ็ดของเศรษฐีเมืองจำปาเป็นชายา นางจันทาเทวีประสูติพระโอรสนามว่า *ท้าวสีโห* ส่วนชายาทั้งเจ็ดมีลูกเป็นมนุษย์ ยกเว้นคนสุดท้ายมีลูกเป็นมนุษย์ผู้ชายคน หนึ่งชื่อ *สิ้นไซ* อีกหนึ่งเป็นหอยสังข์ ชายา ๖ นางติดสินบนโหรให้ทำนายว่าสิ้นไซและ หอยสังข์เป็นกาลกิณี แม่ลูกจึงถูกเนรเทศ กุมารทั้ง ๖ เมื่อเติบโตใหญ่ไปเรียนวิชา ได้พบสิ้นไซ ต่อมาเมื่อกลับสู่บ้านเมือง ท้าวสุทราษให้ไปตามหานางเกษรสมุณฑา กุมารทั้ง ๖ จึงไปหลอกสิ้นไซให้ช่วย สิ้นไซ ออกตามหาฟันฝ่าอุปสรรคจนสามารถพานาง เกสรสมุณฑาคืนเมือง ระหว่างเดินทางกลับ กุมารทั้ง ๖ ผลิตสิ้นไซตกแหแต่พระอินทร์ มาช่วยไว้ ภายหลังท้าวสุทราษทรงทราบ ความจริงจึงลงโทษโหร เนรเทศกุมารทั้ง ๖ และให้สิ้นไซครองนครปัญจาลสืบไป

สิ้นไซแย้มมักกะลีผลจากยักษ์และเก็บมักกะลีผล

วัดโพธิ์ศรี

วัดโพธิ์ศรี อยู่ที่ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม เป็นวัดเก่าแก่ สันนิษฐานว่าตั้งขึ้นพร้อมกับเมืองนครพนม ภายในกุฏิเจ้าอาวาสเป็นที่ประดิษฐานพระทอง พระพุทธรูปเก่าแก่คู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดนครพนม

พระทอง เป็นพระพุทธรูปสำริดปางมารวิชัย สกulptช่างล้านช้าง (ตรงกับสมัยอยุธยาตอนต้น) พระรัศมีมีเปลว พระศกมีเม็ดมีโรพระศก ประทับเหนือฐานอาสนบัลลังก์บัวชั้นเดียว ฐานล่างทรง ๘ เหลี่ยม ๓ ชั้น

ฐานล่างด้านหน้ามีอักษร ภาษาไทยอีสาน ๒ บรรทัด นายเทิม มีเต็ม เจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการหนังสือตัวเขียนและจารึก กองหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร ถอดความได้ว่า พระทองสร้างขึ้นเมื่อปีมะแม พ.ศ. ๒๐๖๖ สมัยพระเมืองแก้ว ครองเมืองเชียงใหม่ (ตรงกับรัชกาลสมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ แห่งกรุงศรีอยุธยา)

ในอดีตเคยทำพิธีสงฆ์พระทองในวันสงกรานต์ แต่มักเกิดพายุฝนหนักทุกครั้ง ปัจจุบันทุกวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ (ประมาณ

เดือนพฤษภาคม) จะอัญเชิญพระทองมาประดิษฐานไว้หน้าอุโบสถให้ชาวบ้านสรงน้ำ เชื่อว่าสามารถทำนายเหตุการณ์ล่วงหน้าได้ และในวันออกพรรษาจะมีชาวบ้านมาถวายปราสาทผึ้งเป็นประจำทุกปี

วัดภูพานอุดมธรรม (วัดภูพานดานสาวคอย)

และได้รับพระบรมราชานุญาตให้เชิญตราสัญลักษณ์งานเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ บนผ้าทิพย์สังฆาฏิ

ลานหิน อยู่ด้านหน้าอุโบสถ เป็นจุดที่สามารถมองเห็นพระธาตุพนม ซึ่งอยู่ทางทิศตะวันออก และทิวทัศน์เมืองนครพนม

อุทยานพระธาตุประจำวันเกิด ๗ องค์ เป็นการจำลองพระธาตุสำคัญรวมไว้ในที่แห่งเดียวกันเป็นครั้งแรก ได้แก่ พระธาตุพนม พระธาตุเรณู พระธาตุศรีคูณ พระธาตุมหาชัย พระธาตุประสิทธิ์ พระธาตุท่าอุเทน และพระธาตุนคร ร่วมเฉลิมฉลองในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี ตลอดเส้นทางเดินสักการะพระธาตุทั้ง ๗ ร่มรื่นด้วยพันธุ์ไม้ป่าเบญจพรรณ ช่วงปลายฝนต้นหนาวจะมีดอกไม้ป่าบนลานหินบานสะพรั่งสวยงาม

พันธุ์ไม้ที่ประทับตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า ๒๘ องค์ เช่น เลียบ (*Ficus infectoria* Roxb.) เป็นที่ประทับ ตรัสรู้ของพระที่บึงกรกรณิการ์ (*Nyctanthes arbor-tristis* L.) เป็นที่ประทับตรัสรู้ของพระสิทธัตถะ ไทร (*Ficus callophylla* Blume) เป็นที่ประทับตรัสรู้ของพระมหากัสสปะ ฯลฯ

คู่มือ พระธาตุประจำวันเกิด / วัดพระธาตุท่าอุเทน / วัดพระธาตุประสิทธิ์ / วัดพระธาตุพนมรวมท้าวหาร / วัดพระธาตุมหาชัย / วัดพระธาตุเรณู / วัดพระธาตุศรีคูณ / วัดมหาธาตุ

วัดภูพานอุดมธรรม หรือ วัดภูพานดานสาวคอย อยู่บนเทือกเขาภูพาน ในเขตบ้านดานสาวคอย ตำบลนาแก อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม เคยเป็นฐานที่มั่นของผู้มีความคิดทางการเมืองแตกต่างจากรัฐบาลและเกิดการสู้รบรุนแรง ภายหลังพัฒนาเป็น **โครงการอุทยานสมรภูมิประวัติศาสตร์** และอุทยานพระธาตุประจำวันเกิดจำลอง

พ.ศ. ๒๕๒๗ นายสุนทร จิตชัย นายอำเภอนาแกได้เชิญชวนผู้มีจิตศรัทธา และผู้มีความคิดทางการเมืองแตกต่างแต่ได้กลับใจมาเป็นผู้ร่วมพัฒนาชาติไทย สร้างพระพุทธรูปและจัดตั้งสำนักสงฆ์ภูพาน ดานสาวคอยวนาราม (ดาน เป็นภาษาถิ่น หมายถึงลานหิน) ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๖ ได้รับอนุญาตจากมหาเถรสมาคมให้จัดตั้งเป็นวัด และพัฒนาเป็นวัดเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในโอกาสมหามงคล ๖ รอบพระชนมพรรษา ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ได้รับพระราชทานชื่อวัดว่า **วัดภูพานอุดมธรรม**

ปัจจุบันวัดภูพานอุดมธรรมเป็นศูนย์กลางพุทธมณฑล จังหวัดนครพนม และอยู่ใน **โครงการอุทยานสมรภูมิประวัติศาสตร์** เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ อนุรักษ์ธรรมชาติ ธรณีวิทยา และสิ่งแวดล้อม เพื่อร่วมฉลอง ๑๐๐ ปี อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๐

สถานที่และสิ่งสำคัญต่าง ๆ ในวัดภูพานอุดมธรรม ได้แก่

อุโบสถ ออกแบบโดยนายช่วง มูลพินิจ เป็นสถาปัตยกรรมร่วมสมัย ตาม **โครงการสำรวจเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม** ของกระทรวงวัฒนธรรม เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๘

พระพุทธมหามงคลปิตุรจักรทิศ **ประทานพร** พระพุทธรูปประธานหน้าอุโบสถ สัญลักษณ์ของการยุติการสู้รบ และนำความสงบร่มเย็นมาสู่ดินแดนแห่งนี้ เป็นพระพุทธรูปศิลปะเชียงแสนสิงห์ ๑ ปางประทานพร หน้าตัก ๑๑ เมตร สูง ๑๔ เมตร สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก ได้ประทานพระบรมสารีริกธาตุ เพื่อบรรจุไว้ในพระเกตุโมลี

วัดมหาธาตุ

วัดมหาธาตุ หรือวัดมิ่งเมือง หรือวัดธาตุ อยู่ที่ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม เป็นสถานที่ประดิษฐาน พระธาตุนคร พระธาตุประจำวันผู้เกิดวันเสาร์ และเป็นสถานที่ประกอบพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยาของข้าราชการในจังหวัด

วัดมหาธาตุ เป็นวัดใหญ่ประจำเมือง นครพนม เป็นศูนย์กลางการปกครอง การศึกษา ชาวบ้านเรียก *วัดธาตุ* เนื่องจากเชื่อกันว่ามีพระสารีริกธาตุของพระอรหันต์บรรจุอยู่ในพระธาตุเจดีย์องค์หนึ่ง และเป็นวัดที่ผู้ปกครองบ้านเมืองและประชาชนทั่วไปนิยมสร้างธาตุเจดีย์เพื่อบรรจุอัฐิ ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๒ มีการปรับปรุงพื้นที่เพื่อสร้างพระธาตุเจดีย์ชั้นใหม่ คือ *พระธาตุนคร* ซึ่ง

ก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๕ ภายในบรรจุพระอรหันตสารีริกธาตุ และสิ่งมีค่าที่ประชาชนถวายเป็นพุทธบูชา เช่น เครื่องรางของขลัง เพชรนิลจินดา พระพุทธรูป งานนมัสการพระธาตุนคร จัดในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๕ (ประมาณเดือนเมษายน) ของทุกปี

พระธาตุนคร เป็นพระธาตุประจำวันของผู้เกิดวันเสาร์ เชื่อกันว่าผู้บูชาสักการะจะได้รับอานิสงส์เสริมบุญบารมีและมีอำนาจวาสนาเป็นเจ้าคนนายคน เครื่องสักการะได้แก่ ข้าวตอก น้ำอบ ข้าวเหนียวปั้น รูป ๑๐ ดอก เทียน ๒ เล่ม คาลาบูชา “โส มา ณะกะ ริ ธา โธ” สวดวันละ ๑๐ จบ

ดูที่ พระธาตุประจำวันเกิด

วัดศรีเทพประดิษฐาราม (วัดศรีคุณเมือง)

วัดศรีเทพประดิษฐาราม หรือวัดศรีคุณเมือง อยู่ที่ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม ไม่ปรากฏหลักฐานว่าสร้างเมื่อใด เป็นสถานที่ประดิษฐาน พระแสง พระพุทธรูปอายุมากกว่า ๔๐๐ ปี และเป็นที่ตั้งของอาคารอนุรักษที่สวยงามแห่งหนึ่งของไทย เดิมเป็นกุฏิเจ้าอาวาส

พ.ศ. ๒๔๔๙ พระยาสุนทรเทพกิจจารักษ์ ข้าหลวงประจำเมืองนครพนม ได้อาราธนา พระอาจารย์จันทร์ เขมิโย ซึ่งชวานครพนม เคารพนับถือ และได้ศึกษาพระธรรมวินัย อยู่ที่เมืองอุบลราชธานี มาจัดตั้งวัดสังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายขึ้นเป็นแห่งแรกในเมืองนครพนม เมื่อพระอาจารย์จันทร์ มรณภาพ ศิษยานุศิษย์ได้บรรจุอัฐิของท่านไว้ในเจดีย์ข้างอุโบสถ

อุโบสถ เป็นที่ประดิษฐานของ พระแสง พระพุทธรูปประธาน จากคำบอกเล่าของ พระราชสุทธาจารย์ เจ้าอาวาสวัดศรีเทพฯ กล่าวว่า พระราชธิดาแห่งอาณาจักรล้านช้าง (ลาว) เป็นผู้สร้าง พระแสง เมื่อ พ.ศ. ๒๑๐๙

พร้อมกับพระพุทธรูป ๓ องค์ ได้แก่ พระสุก พระเสริม พระใส ซึ่งเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมืองเวียงจันทน์ (ปัจจุบัน พระเสริมประดิษฐานอยู่ที่วัดปทุมวนาราม กรุงเทพฯ พระใส ประดิษฐานอยู่ที่วัดโพธิ์ชัยจังหวัดหนองคาย) ส่วนพระสุก มีหลายตำนานเล่าต่างกันไป ตำนานหนึ่งเล่าว่า ในการเชิญพระสุกไปยังจังหวัดหนองคาย เมื่อถึงบริเวณที่เป็นอำเภอโพนพิสัยในปัจจุบัน เกิดพายุฝนตกหนักจนแพแตก พระสุกจมหายไป ในกระแสน้ำ บริเวณดังกล่าว ต่อมาเรียก **เวินพระสุก** หรือ **เวินพระศุกร์** เป็นสถานที่แห่งหนึ่งในการชม **บั้งไฟพญานาค**

เมื่อครั้งเกิดศึกกับราชอาณาจักรสยาม ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๓ เจ้านองวงศ์แห่งนครเวียงจันทน์ เป็นผู้นำพระแสงหนีลงมาทางใต้ และได้นำไปซ่อนไว้ในถ้ำที่เมืองมหาชัย กองแก้ว แขวงคำม่วน สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ต่อมาทางกรุงเทพฯ สืบทราบจึงได้ให้เจ้าเมือง

นครพนมนำส่งกรุงเทพฯ แต่เกวียนที่เชิญพระแสงไม่สามารถนำไปได้จึงประดิษฐานพระแสงไว้ที่วัดป่าแห่งหนึ่งและต่อมาย้ายมาประดิษฐานที่วัดศรีเทพฯ จนถึงปัจจุบัน

กุฏิเจ้าอาวาส สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๔ ได้รับรางวัลด้านการอนุรักษ์จากสมาคมสถาปนิกสยาม ในพระบรมราชูปถัมภ์ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๐ ปัจจุบันเป็น **พิพิธภัณฑ์พระอาจารย์จันทร์ เขมิโย**

วัดโอกาสศรีบัวบาน

วัดโอกาสศรีบัวบาน อยู่ที่ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๑๙๙๔ เป็นวัดคู่บ้านคู่เมืองนครพนมมาแต่โบราณ

วัดโอกาสศรีบัวบาน เดิมชื่อวัดศรีบัวบาน นายกองเมือง (มียศเป็นหมื่นรักษาราชภูริ แต่ประชาชนมักเรียก *เจ้าหมื่น* หรือ *เจ้าพ่อหลักเมือง*) ผู้ปฏิบัติราชการต่างพระเนตรพระกรรณพระเจ้าศรีโคตรบูรณ มีศรัทธาร่วมกับชาวบ้านโพธิ์คำ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๑๙๙๔ ภายในวัดมีหอประดิษฐานพระติ้วและพระเทียม

พระติ้ว เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย หน้าตัก ๑๒ นิ้ว สูง ๒๔ นิ้ว ลงรักปิดทอง ตำนานกล่าวว่า เมื่อเดือน ๗ แรม ๘ ค่ำ ปีกุน พ.ศ. ๑๓๒๘ พระเจ้าศรีโคตรบูรณหลวงแห่งอาณาจักรศรีโคตรบูรณ ได้ให้ช่างแกะไม้เป็นพระพุทธรูปและจัดพิธีสมโภชเป็นพระพุทธรูปคู่บ้านคู่เมือง

ต่อมาในสมัยพระเจ้าชัตติยวงศาบุตรมหาฤาษีไตรทศฤาษีเดชะเชษฐบุรีศรีโคตรบูรณ พระติ้วประดิษฐานอยู่ที่วัดธาตุบ้านสำราญ ได้เกิดเพลิงไหม้หอพระและวิหาร ชาวบ้านไม่สามารถนำพระติ้วออกมาได้ พระเจ้าชัตติยวงศา จึงให้ช่างแกะพระพุทธรูปปางมารวิชัยขนาดเท่าองค์เดิม ลงรักปิดทอง

สมโภชเป็นพระคู่บ้านคู่เมืองแทนพระติ้ว

๒ - ๓ ปีต่อมา ขณะที่ชาวบ้านสำราญหาปลาบริเวณหัวดอนกลางลำน้ำโขง ได้เกิดลมหมุนขึ้นกลางลำน้ำ และได้เห็น

วัตถุหนึ่งลอยหมุนวนในน้ำที่ถูกลมพัด เมื่อลมสงบ จึงพากันออกเรือไปดู และพบว่าวัตถุนั้นคือพระติ้วองค์เดิม

พระเจ้าชัตติยวงศา มีพระราชศรัทธาพระราชทานทองคำหนัก ๓๐ บาท ให้ช่างบุทองทั่วทั้งองค์พระ พระราชทานนามพระพุทธรูปองค์เดิมว่า **พระติ้ว** พระราชทานนามที่สร้างใหม่ว่า **พระเทียม** ทั้งสององค์จึงเป็นพระคู่เมืองของอาณาจักรศรีโคตรบูรณ นับจากนั้นเป็นต้นมา พระติ้วประดิษฐานอยู่ด้านขวาของพระเทียม

ต่อมา พระบรมราชาพรหมา เจ้าผู้ครองอาณาจักรศรีโคตรบูรณ มีพระราชศรัทธาบูรณปฏิสังขรณ์สำนักสงฆ์วัดศรีบัวบาน และได้ัญเชิญพระติ้ว - พระเทียม จากบ้านสำราญมาประดิษฐานที่วัดโอกาสศรีบัวบาน เมื่อ พ.ศ. ๒๒๘๑

งานนมัสการสงฆ์พระติ้ว - พระเทียม จัดขึ้นในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๖ วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๖ (ประมาณเดือนพฤษภาคม) และในงานสงกรานต์นครพนม รื่นรมย์บุญปีใหม่ไทยลาว

ภายในวัดโอกาสศรีบัวบานยังมีหอเจ้าหมื่น หรือศาลเจ้าพ่อหลักเมือง ภายในประดิษฐานเจ้าหมื่น หรือเจ้าพ่อหลักเมือง ศาลเจ้าพ่อหลักเมืองเป็นสถาปัตยกรรมแบบจีนที่ชาวไทยเชื้อสายจีนได้สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๐ และมีพิธีบวงสรวงในช่วงวันแรม ๖ ค่ำ เดือน ๘ (ประมาณเดือนกรกฎาคม) ของทุกปี

ดูที่ งานสงกรานต์นครพนม รื่นรมย์บุญปีใหม่ไทยลาว

สวนเทิดพระเกียรติ จังหวัดนครพนม

สวนเทิดพระเกียรติ อยู่ที่ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม อยู่ริมฝั่งลำน้ำโขง ทางทิศใต้ของอำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม

พื้นที่ ๑๗,๖๘๔ ตารางเมตร (๑๑ ไร่ ๒๑ ตารางวา) เกิดขึ้นจากความคิดริเริ่มของ นายสง่า จันทรสชา ผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมเมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๑ เดิมเรียก *สวนลุมนครพนม* ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๕ เปลี่ยนชื่อเป็น *สวนสาธารณะท้ายเมือง* และเป็น

สวนเทิดพระเกียรติ จังหวัดนครพนม ในเวลาต่อมา เนื่องในโอกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ ทรงเจริญพระชนมายุ ๖๐ พรรษา

ด้านล่างของสวนมีหาดทรายทอง ศรีโคตรบูรณ ซึ่งจะปรากฏเป็นแนวริ้วทรายสีทองเมื่อต้องแสงอาทิตย์ยามเช้า โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้งระหว่างเดือน เมษายน - พฤษภาคม ของทุกปี

ดูที่ หาดทรายทองศรีโคตรบูรณ (หาดทรายท้ายเมือง)

สวนหลวง ร.๙ จังหวัดนครพนม

สวนหลวง ร.๙ จังหวัดนครพนม เดิมชื่อ *หนองแสง* อยู่ในเขตเทศบาลเมืองนครพนม ด้านทิศเหนือ เดิมเป็นแหล่งทำผักปลาของชาวบ้านหนองแสง บ้านโพนสว่าง บ้านกกตอง บ้านท่าควาย และบ้านหนองบึก ปัจจุบันเป็นสวนสาธารณะสำหรับพักผ่อนของชาวเมือง

ด้านทิศเหนือของหนองแสงเดิมเป็นชุมชนญวนที่อพยพมาเมื่อครั้งเกิดสงครามเวียดนามเป็นฟู และมีอาชีพปั้นอิฐมอญขาย และเป็นที่ตั้งของ *โรงสีไฟไทยอีสาน* หรือ *โรงสีไฟเบ็ญญูเชียง* ต่อมา หนองแสงเริ่มตื่นขึ้น ป่าไม้ด้านทิศตะวันตกถูกแผ้วถาง ชาวบ้านเข้าจับจองที่ดิน บาทหลวงเอ็ดเวิร์ด (ยอแซฟ) ถัง นำลาก แห่งวัดหนองแสง (รองอาสนวิหารนักบุญอันนาหนองแสง ปัจจุบัน) จึงได้จัดทำหนังสือเป็นทางการส่งมอบหนองแสงคืนให้จังหวัด เพื่อรักษาหนองแสงไว้เป็นพื้นที่สาธารณะประโยชน์

พ.ศ. ๒๕๓๐ นายอุทัย นาคปรีชา ผู้ว่า

ราชการจังหวัดนครพนมในขณะนั้น ได้พัฒนาหนองแสงเป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเจริญพระชนมายุ ๖๐ พรรษา ปรับปรุงแหล่งน้ำเพื่อปล่อยพันธุ์ปลาต่างๆ ตกแต่งเป็นสวนสาธารณะร่มรื่นด้วยไม้ดอกไม้ประดับ

มีศาลาพักผ่อน สวนสุขภาพ และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจของประชาชนทั่วไป

ดูที่ รองอาสนวิหารนักบุญอันนาหนองแสง

หมู่บ้านชาวไทย อำเภอรณนคร

หมู่บ้านชาวไทย อยู่ที่ตำบลรณนคร อำเภอรณนคร จังหวัดนครพนม เป็นชุมชนที่สามารถรักษาภูมิปัญญาและศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิมที่มีมาของท้องถิ่นไว้ได้อย่างเหนียวแน่น เอกลักษณะได้แก่ การแต่งกาย การต้อนรับผู้มาเยือนด้วยการ *สู่วัฒน* และการต้อนรับที่จับปลงด้วยการร่วมดูเด้าจากไห

ผู้ไทย เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีถิ่นฐานเดิมอยู่ที่เมืองน่านน้อยอ้อยหนูหรือเมืองแกน ในแคว้นสิบสองจุไทยหรือสิบสองเจ้าไท ทางตอนเหนือของเมืองหลวงพระบาง สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ตามลักษณะการแต่งกายคือ ผู้ไทยขาวและผู้ไทยดำ ผู้ไทยกลุ่มแรกย้ายถิ่นฐานสู่กรุงธนบุรี ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๒ สมัยธนบุรีคือกลุ่มลาวทรงดำ หรือผู้ไทยดำ ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่จังหวัดเพชรบุรี

พ.ศ. ๒๓๘๔ ผู้ไทยอีกกลุ่มหนึ่งอพยพมาจากเมืองวัง โดยท้าวเพชร ท้าวสาย ท้าวไพสามพี่น้อง ท้าวบุตรและท้าวอินทิสาร นำต่อแพข้ามลำน้ำโขงมาขึ้นฝั่งไทยที่บ้านพระกลางทุ่งในเขตอำเภอรณนครปัจจุบัน ครั้งนั้นพระภิกษุทา เจ้าสำนักธาตุพนมได้แนะนำให้ตั้งบ้านเรือนที่บ้านดงหวาย แขวงเมืองนครพนม โดยมีความขังชื่อ บักเอกเป็นผู้นำทาง และเรียกบ้านดงหวายว่า *เมืองเว* เป็นภาษาผู้ไทยหมายถึงวกไปวนมา ต่อมาเมื่อ พ.ศ. ๒๓๘๗ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้ยก *เมืองเว* หรือบ้านดงหวายขึ้นเป็น *เมืองรณนคร* ซึ่งได้ยกฐานะเป็นอำเภอรณนครขึ้นกับจังหวัดนครพนม เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘

เอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชาวผู้ไทยเรณูนครที่รู้จักกันอย่างแพร่หลาย ได้แก่ พิธีบายศรีสู่ขวัญ พิธีทอประเพณีดูเด้า (ชนข้าง) และข้าวปั้นน้ำนิ้ว

พิธีบายศรีสู่ขวัญ จัดขึ้นต้อนรับผู้มาเยือน ดังคำสอนลูกหลานที่ว่า “*เฟิ่นมาเยี่ยมฮอด เอือนฮอนฮานเทื่อ ต้อนรับขับสู๊ มิเทื่อขาด มิเทื่อเกิน ข้าวปลาอาหารเหล้าไท ไก่โต๋ ข้าวข้าง ข้าวม้า*” มีการตั้งพานบายศรี ประดิษฐ์จากกระทงใบตอง ดอกไม้ ด้ายขวัญ หมอขวัญ ขั้บตชเยียวเวดาและเยียวขวัญ ผูกข้อมือด้วยสายขวัญ วิธีผูกข้อมือ คือ กวาดด้ายจากข้อมือออกพลากลงแล้ว “*ร้ายกวาดหนี*” แล้วกวาดจากปลายมือสู่ข้อมือกล่าวว่า “*ดีกวาดเข้า*” ซ้ำ ๓ ครั้ง ก่อนผูกข้อมือกับข้อมือกล่าวว่า “*ขวัญเจ้ามารวม*” แล้วอวยพรให้มีความสุขความเจริญ

พ็อนภูไทเรณูนคร เป็นนาฏศิลป์ของชาวผู้ไทยซึ่งทุกปีจะร่วมพิธีบูชาสักการะพระธาตุพนม ในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๓ (ประมาณเดือนกุมภาพันธ์) ลีลาท่าพ็อนส่วนใหญ่มีที่มาจากกิริยาท่าทางของสัตว์และธรรมชาติ เวลาพ็อนจะพ็อนเป็นคู่ ขณะพ็อนหนุ่มสาวจะพูดคุยกระซิบเข้าหาแย้สร้างความสนุกสนานระหว่างผู้ชมและผู้แสดง

ประเพณีดูเด้า (ชนข้าง) การเลี้ยงพาแลงของชาวผู้ไทยเรณูนคร มีการแสดงทางศิลปวัฒนธรรม เช่น รำบายศรี รำศรีโคตรบูรณ์ แข็งเมืองเว แข็งข้าวปั้น (ขนมจีน) รำเบิ่งโขงและรำประเพณีผู้ไทย ซึ่งประกอบด้วยรอบสาธิตและรอบที่ผู้มาเยือนจะได้ร่วม *ดูเด้า* หรือ *ชนข้าง* คือการดูเด้าหรือสุราพื้นบ้านที่หมักในไห ไม้ที่ใช้เป็นหลอดดูดดูเรียก *กาข้าง* เป็นไม้กระแสน (ไม้ตระกูลไผ่ลำเล็ก) ฝ่ายชายใช้ไม้สั้น หญิงใช้ไม้ยาว

ข้าวปั้นน้ำนิ้ว ข้าวปั้นน้ำกะปิ ข้าวปั้นคือขนมจีน *น้ำนิ้ว* หมายถึงความกลมกล่อม ส่วนผสมหลัก คือ น้ำปลาร้าสุก ส่วนน้ำกะปิเป็นน้ำแกงทำจากกะปิ

ดูที่ งานนมัสการพระธาตุพนม

เหล้าอุ

เหล้าอุ หรือ อุ หรือ เหล้าไห รู้จักกันในนาม ‘ข้างเรณู’ เป็นเครื่องดื่มต้อนรับผู้มาเยือนของผู้ไทยเรณูนคร

ส่วนผสม ได้แก่ แป้งเหล้าหรือเชื้อเหล้า (แป้งข้าวเหนียวผสมข้าวเจ้า) เหล้าขาว (เหล้าโรง) ข้าหน้เป็นแฉ่น พริกแห้ง อ้อยสามสวน (สมุนไพรรชนิดหนึ่ง เปลือกมีรสหวาน) รากคตหมุดคตหมา รากประสงค์ รากต้นหมาก และจากมะพร้าวไฟ

วิธีปรุง

นำแป้งเหล้ามาเจือน้ำ แล้วแช่ทิ้งไว้ประมาณ ๖ - ๘ ชั่วโมง

นึ่งให้สุก ก่อนจะยกออกผึ่งลมให้เย็นสนิท

ตำหรือปั่นแป้งเหล้า ๘ - ๑๐ ก่อน (สำหรับ อุ ๑ ไท) ให้ละเอียด เติมส่วนผสมทั้งหมด คลุกเคล้าให้เข้ากัน

นำไปหมักในไหหรืออุจ ตั้งไว้ ๒ - ๓ วัน จนกลิ่นเหล้าออก

บรรจุลงไหที่ล้างสะอาด ใช้ไม้ตีพริกตำให้แน่นจนเต็มไห ปิดปากไหด้วยใบตองแห้งพับซ้อน ๒ - ๔ พับ เก็บไว้ ๗ - ๑๔ วัน

ก่อนจัดเลี้ยง *ดูเด้า* หรือ *ชนข้าง* ผู้จัดเติมน้ำสะอาดให้เต็มไห ปักไม้กระแสนเป็นหลอดดูด

หมายเหตุ : ภูไท และ ผู้ไทย ในที่นี้ ใช้ตัวสะกดตามเอกสารวิชาการท้องถิ่นของชาวผู้ไทยเรณูนคร ซึ่งต่างจากตัวสะกดในหนังสือ *แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๔๗* ของสถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชีย มหาวิทยาลัยมหิดล

หมู่บ้านมิตรภาพ ไทย - เวียดนาม (บ้านโฮจิมินห์)

หมู่บ้านมิตรภาพ ไทย - เวียดนาม (บ้านโฮจิมินห์) อยู่ที่บ้านนาจอก ตำบลหนองญาติ อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม เป็นอนุสรณ์สถานเพื่อรำลึกถึงประธานาธิบดีโฮจิมินห์ ผู้นำขบวนการกู้เอกราชของเวียดนาม และได้ลี้ภัยการเมืองมาพำนักในประเทศไทย เมื่อฝรั่งเศสสละเวียดนาม

บ้านนาจอก เป็นหมู่บ้านเก่าแก่ที่อดีตประธานาธิบดีโฮจิมินห์ (Ho Chi Minh) แห่งสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม พร้อมด้วยเพื่อนร่วมอุดมการณ์ ได้เดินทางเข้ามาพำนักในประเทศไทย ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๗ - ๒๔๗๔ เพื่อวางแผนกอบกู้เอกราชเวียดนามจากประเทศฝรั่งเศส จนในที่สุดได้รับชัยชนะสามารถปลดปล่อยเวียดนามจากฝรั่งเศส และรวมประเทศให้เป็นเอกภาพอย่างสมบูรณ์เมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๘

พ.ศ. ๒๕๓๐ องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ

หรือยูเนสโก (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization : UNESCO) ได้รับรองการยกย่องประธานาธิบดีโฮจิมินห์เป็นบุคคลสำคัญของโลก ในฐานะวีรบุรุษแห่งการปลดปล่อยประเทศชาติ และนักวัฒนธรรม ปัจจุบันที่พำนักเดิมของประธานาธิบดี

โฮจิมินห์ ที่บ้านนาจอก ได้ทำการรื้อถอนและสร้างชั้นใหม่ให้ใกล้เคียงกับสภาพเดิม เป็นบ้านชั้นเดียว โดยรอบปลูกต้นหมาก (เดิมชาวบ้านนาจอกนิยมกินหมาก) หน้าบ้านมีต้นมะพร้าวและต้นมะเฟืองซึ่งท่านปลูกไว้เมื่อครั้งมาพำนัก ภายในบ้านจัดแสดงข้าวของเครื่องใช้ ภาพถ่าย เอกสารสำคัญของประธานาธิบดีโฮจิมินห์ สะท้อนวิถีชีวิตที่เรียบง่าย และจิตใจมุ่งมั่นเพื่อประเทศชาติ ปัจจุบันบ้านอยู่ในความดูแลของนายเตียวเห้งย่นวัน

ใกล้กับบ้านโฮจิมินห์ มี *ศูนย์วิทยาศาสตร์สังคมแห่งอินโดจีน* ปรับปรุงจากพื้นที่

โรงเรียนบ้านนาจอกเดิม จัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับชีวประวัติประธานาธิบดีโฮจิมินห์ จำลองบ้านพักของท่านที่เวียดนาม เอกสารสำคัญ รวมทั้งความเป็นมาและการดำเนินงานตามโครงการพัฒนาหมู่บ้านแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และมิตรภาพไทย - เวียดนาม ที่นำศึกษาอย่างยิ่งคือแผนที่โลก แสดงการเดินทางไปทั่วโลกเพื่อเคลื่อนไหวกอบกู้เอกราชทั้งในทวีปเอเชีย ยุโรป แอฟริกา อเมริกา และทวีปอเมริกาใต้

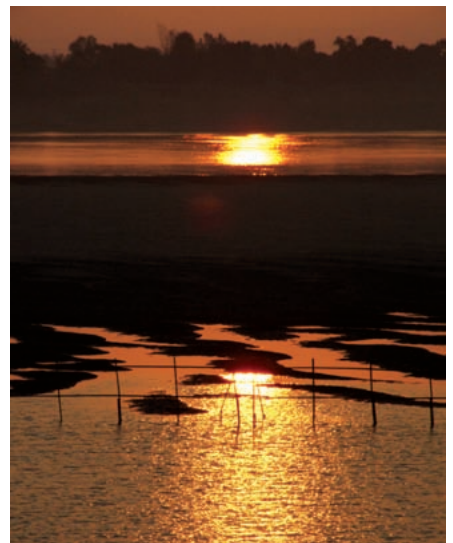
หาดทรายทองศรีโคตรบูรณ์ (หาดทรายท้ายเมือง)

หาดทรายทองศรีโคตรบูรณ์ (หาดทรายท้ายเมือง) อยู่ที่ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครพนม จังหวัดนครพนม เป็นหาดทรายริมลำน้ำโขงที่เกิดขึ้นเฉพาะช่วงฤดูร้อน

ลำน้ำโขงช่วงที่ไหลผ่านหน้าเมืองนครพนม ตรงข้ามกับที่ว่าการแขวงคำม่วน สปป.ลาว กระแสน้ำไม่ไหลเชี่ยวกัดเซาะตลิ่งเหมือนลำน้ำโขงในช่วงอื่น ทำให้ท้องน้ำที่เป็นทรายบริเวณนั้นตกตะกอนทับถมเกิดเป็นหาดทรายสวยงาม เห็นได้ชัดเจนในช่วงฤดูร้อน ชาวนครพนมเรียกหาดทรายบริเวณนี้ว่า *หาดทรายท้ายเมือง* เมื่อหาด

ทรายต้องแสงอาทิตย์ยามเช้า ดูนั่งเมื่อดมเป็นสีทอง จึงได้รับสมญานามว่า *หาดทรายทองศรีโคตรบูรณ์*

ช่วงเทศกาลสงกรานต์เดือนเมษายนของทุกปี ลำน้ำโขงช่วงที่ไหลผ่านอำเภอเมืองนครพนม บริเวณหน้าวัดพระธาตุถึงหาดทรายท้ายเมือง จะแห้งขอดเกิดเป็นหาดทรายสวยงามยามเย็น ชาวเมืองนครพนมนิยมนำเสื่อไปปูบนหาดทรายนั่งรับประทานอาหาร จนมีคำพูดติดปากว่า *ไปกินข้าวหาด*

อุทยานแห่งชาติภูลังกา

อุทยานแห่งชาติภูลังกา ครอบคลุมพื้นที่อำเภอบ้านแพง อำเภอนาทม จังหวัดนครพนม และอำเภอบึงโขงหลง จังหวัดหนองคาย เดิมอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติป่าภูลังกา เมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๗ ได้มีการเสนอจัดตั้งเป็นวนอุทยาน แต่หลังการสำรวจพบว่าอยู่ในเกณฑ์ที่จะเป็นอุทยานแห่งชาติได้ จึงได้เตรียมจัดตั้งเป็นอุทยานแห่งชาติในเวลาต่อมา

ภูมิประเทศ พื้นที่ ๕๐ ตารางกิโลเมตร (๓๑,๒๕๐ ไร่) อยู่ในจังหวัดนครพนม ๓๘.๔ ตารางกิโลเมตร (๒๔,๐๐๐ ไร่) จังหวัดหนองคาย ๑๑.๖ ตารางกิโลเมตร (๗,๒๕๐ ไร่) พื้นที่หลักคือเทือกเขาภูลังกา ทอดยาวตามลำน้ำโขงในแนวทิศเหนือ - ใต้ ประกอบด้วยเขาลูกโตดสลับเทือกเขาขนาดเล็ก ได้แก่

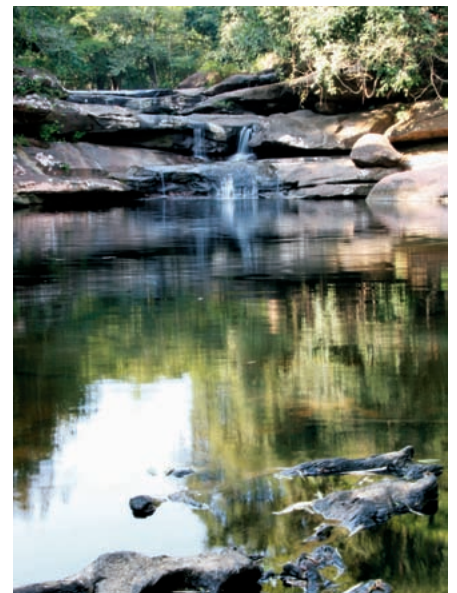

ภูลังกาเหนือ ภูลังกากลาง และภูลังกาใต้ จุดสูงสุดอยู่ที่ภูลังกาเหนือ ๕๖๓ เมตรจากระดับทะเลปานกลาง เป็นต้นกำเนิดห้วยทราย ห้วยยางนกเหาะ ห้วยลังกา ห้วยแล้ง ห้วยบุงคล้า ซึ่งไหลสู่ลำน้ำโขงที่อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม

ป่าไม้ ประกอบด้วยป่าดิบแล้ง (Dry Evergreen forest) ป่าเบญจพรรณ (Mixed Deciduous forest) และ ป่าเต็งรัง หรือ ป่าแดง (Dry Dipterocarp forest) พันธุ์ไม้สำคัญ เช่น ยาง (*Dipterocarpus alatus* Roxb.) ตะเคียน (*Hopea odorata* Roxb.) แดง (*Xylia xylocarpa* (Roxb.) Taub. var. *kerrii* (Craib & Hutch.) I.C. Nielsen) พะยูง (*Dalbergia cochinchinensis* Pierre) ชิงชัน (*Dalbergia oliveri* Gamble) เต็ง (*Shorea obtusa* Wall. ex Blume) รัง (*Shorea siamensis* Miq.) เหียง (*Dipterocarpus obtusifolius* Teijsm. ex Miq.) พลวง (*Dipterocarpus tuberculatus* C.F. Gaertn.) นอกจากนี้ยังมีพืชกินแมลง เช่น จอกบัวลาย (*Drosera burmannii* Vahl) ดอกไม้ป่า เช่น สร้อยสุวรรณมา (*Utricularia bifida* L.) เป็นพืชเล็กชั้นบริเวณที่มีน้ำขัง

รองเท้านารี (*Paphiopedilum* spp.) เป็นกล้วยไม้ที่ขึ้นบนดินหรือหิน กล้วยไม้ส่วนใหญ่เป็นตระกูลหวาย (*Dendrobium* spp.) และแดงอุบลหรือม้าวิ่ง (*Doritis pulcherrima* Lindl.) ภูลังกายังเป็นแหล่งสมุนไพรและว่านนานาชนิด

สัตว์ป่า เช่น เก้ง (*Muntiacus muntjak*) หมูป่า (*Sus scrofa*) เสือไฟ (*Felis temminckii*) กระต่ายป่า (*Lepus pequensis*) บ่าง (*Cynocephalus variegatus*) ลิง (*Macaca mulatta*) ค่าง (*Presbytis femoralis*) อีเห็น (*Hemigalus derbyanus*)

ดานและกุ่มภักษณ์

ในอุทยานแห่งชาติภูลังกา ยังมี ดาน (ลานหิน) หน้าผา และหลุมที่เรียกว่า กุ่มภักษณ์ (pothole) อันเกิดจากธารน้ำหลากในอดีต ซึ่งบางบริเวณมีการไหลเปลี่ยนทิศหมุนวนพากรวดไปกักต่อนหินจนเป็นหลุมคล้ายหม้อดิน (กุ่มภะ) คอคอดกันป้องกันใหญ่ มักพบในหินดินดานบริเวณแก่งที่มีกระแสน้ำวน และสันนิษฐานได้ว่าบริเวณนี้ในอดีตเคยเป็นทางน้ำมาก่อน

กระท่าง (*Tylostrotion verrucosus*) เม่น
(*Hystrix brachyura*) สุนัขจิ้งจอก (*Canis
aureus*) กระรอก (*Callosciurus finlaysoni
finlaysoni*) ไก่ป่า (*Gallus gallus*)

ภูมิอากาศ อุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปี
๒๕ - ๓๖ องศาเซลเซียส ฤดูหนาวอากาศ
หนาวจัด ประมาณ ๐ - ๕ องศาเซลเซียส

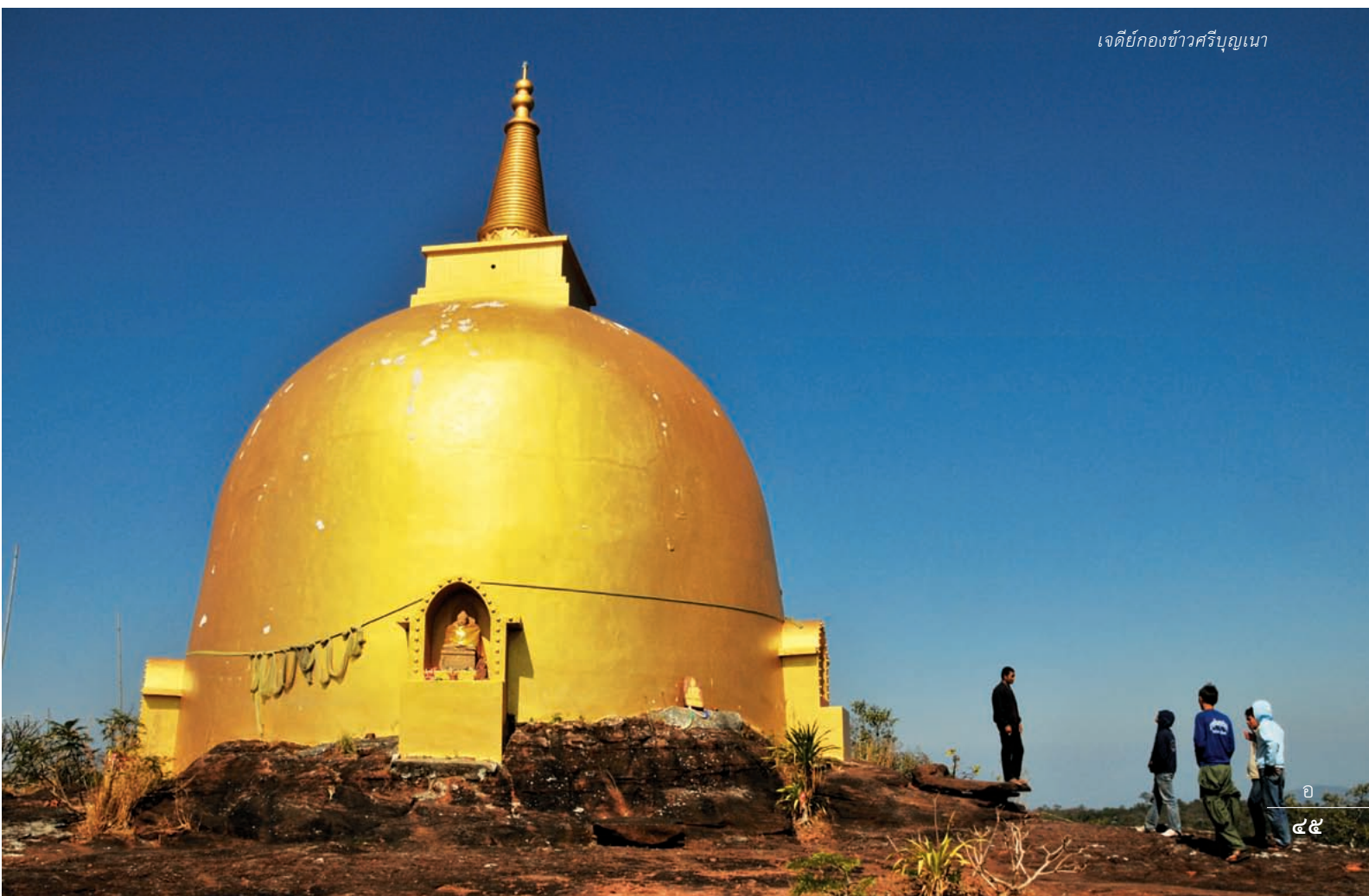
สถานที่ท่องเที่ยว น้ำตกตาดขาม
เกิดจากลำธารหลายสายในเทือกเขาภูลังกา
ไหลมาบรรจบเป็นลำห้วยขาม น้ำตกตาดโพธิ์
เป็นที่ตั้งที่ทำกรอุทยานแห่งชาติ เกิดจาก
เทือกเขาภูลังกา มี ๔ ชั้น แต่ละชั้นสูง
ไม่น้อยกว่า ๑๐ เมตร

ภูลังกา เป็นเขาลูกโดด มีหน้าผาสวยงาม
สองด้าน คือด้านภูลังกาใต้และภูลังกาเหนือ
ด้านบน มีลานหินกว้างสวยงามหลายแห่ง

เช่น ลานหินกองข้าวศรีบุญเนา ลักษณะ
คล้ายกองข้าว อยู่ที่จุดสูงสุดของภูลังกา
ประมาณ ๕๖๓ เมตร จากระดับทะเลปาน
กลาง เป็นลานหินกว้างสลัด้วยพรรณไม้
นานาชนิด อากาศเย็นสบายตลอดปี เป็น
จุดชมดวงอาทิตย์ขึ้นจากลำน้ำโขง และ
สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
(สปป.ลาว) ช่วงปลายฤดูฝนต้นฤดูหนาว
จะมีดอกไม้ป่าบานบนลานหินสวยงาม
ละลานตา โคนตาลปัตร เป็นลานที่มีก้อนหิน
รูปทรงคล้ายตาลปัตร เจดีย์กองข้าวศรี
บุญเนา ประดิษฐานอยู่ที่ลานหินกองข้าว
ศรีบุญเนา ภายในเจดีย์บรรจุพระบรมสารี
ริกธาตุซึ่งอัญเชิญมาจากประเทศเนปาล
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๓ สามารถเดินเท้าขึ้นไป
ระยะทางประมาณ ๔.๕๐ กิโลเมตร เพื่อ

สักการะพระบรมสารีริกธาตุและชมทิวทัศน์
เจดีย์อาจารย์วัง ประดิษฐานอยู่บนลาน
หินทรายขนาดใหญ่ สูงจากระดับทะเล
ปานกลางประมาณ ๕๔๕ เมตร ใกล้กับ
ผาใจขาด ซึ่งสูงชันมาก เป็นเจดีย์ขนาดเล็ก
บรรจุพระธาตุของหลวงปู่วัง เกจิอาจารย์
ชื่อดัง บริเวณโดยรอบมีก้อนหินรูปทรง
แปลกตา และเป็นจุดชมทิวทัศน์และดวง
อาทิตย์ตกที่บึงโขงหลงสามารถขึ้นไปได้
โดยผ่านทางเจดีย์กองข้าวศรีบุญเนา

นอกจากนี้ระหว่างทางเดินขึ้นภูลังกา ยัง
มีจุดชมทิวทัศน์ตามผาหินหลายแห่ง เช่น
ผางอย ผาวิว มองเห็นทิวทัศน์ลำน้ำโขง
และ สปป.ลาว ได้อย่างชัดเจน เหมาะแก่การ
ชมดวงอาทิตย์ขึ้นริมลำน้ำโขงยามเช้าตรู่

เจดีย์กองข้าวศรีบุญเนา

ดัชนีคำ

ก	งานสงกรานต์นครพนม	ป	พระธาตุศรีคูณ ๑๘ ๒๕ ๓๔ ๓๗
กล่อมไห้ระทึกสำริด ๖	รื่นรมย์บุญปีใหม่ไทยลาว ๒๓	ประเทศพม่า ๑๔ ๓๑	พระธาตุศรีโคตรบอง ๒๓
กลุ่มพิณ แคน ไหวด	งานสงกรานต์แร่ณนคร ๒๓	ประธานาธิบดีโฮจิมินห์ ๔๓	พระบรมราชา (กุแก้ว) ๖
บ้านท่าเรือ ๑๒	จ	ประเพณีคุ้มโฮม ๙	พระบรมราชา (พรหมา) ๖
กลุ่มสตรีทอผ้ามุกนครพนม ๑๓	จวนผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนม	ประเพณีแห่ดอกจำปา	พระบรมราชา (เอวก่าน) ๖
กะเลิง ๖ ๗ ๑๖ ๑๙	หลังเก่า ๘ ๒๖	สร้างน้ำพระและผู้เฒ่าเฒ่า ๙	พระบรมสารีริกธาตุ ๘ ๑๔ ๒๘
ข	เจดีย์กองข้าวศรีบุญเนา ๔๕	ประเพณีแห่พระเวสสันดร	๓๓ ๓๗ ๔๕
ขบวนแห่นางสังขานต์ ๒๓	เจดีย์อาจารย์วัง ๔๕	เข้าเมือง ๙	พระบาง ๒๙
ขบวนแห่ปราสาทผึ้ง ๑๙	ช	ประเพณีนมัสการ	พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ข้า ๖ ๗ ๑๙	ช่วง มูลพินิจ ๓๗	องค์พระธาตุพนม ๙	๑๙ ๒๕ ๒๙ ๓๓ ๓๙ ๔๑
ข้าพระธาตุ ๑๕	ซ	ประเพณีแสงเด่นสัก ๙	พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้า
ข้าวปุ้นน้ำนัว ๑๗ ๒๓ ๔๒	เซ็งอีสาน ๑๖	ประเพณีไล่ทั้งบั้ง ๙	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๗
ข้าหลวงไทย ๗	เซ็งข้าวปุ้น ๔๒	ประเพณีแห่ดาว ๒๘	พระผิงพระธาตุพนม ๒๒
เขื่อนหน้าเมืองนครพนม ๑๔ ๑๘	ไซ ๖ ๗ ๑๙	ปลาชะโด ๒๗	พระพุทธรูปชัยสิทธิ์ ๓๓
แขวงคำม่วน ๔ ๗ ๑๔ ๓๙ ๔๓	ญ	ปลาโต ๕ ๒๑ ๒๗	พระพุทธรูปหามงคลบพิตรจักร์ทิศ
ค	ญ้อ ๗ ๙ ๑๔ ๑๖ ๑๙	ปากน้ำไชยบุรี ๒๗	ประทานพร ๓๗
โคกตาลปัด ๔๕	ด	ผ	พระพุทธรูปอารีชัยศาสดา ๓๒
โครงการอุทยานสมรภูมิ	ไดโนเสาร์ ๖ ๑๔	ผางอย ๔๕	พระยอดเมืองขวาง ๗
ประวัติศาสตร์ ๓๗	ต	ผาใจขาด ๔๕	พระยาจันทสุริยวงศ์ (กิ่ง) ๓๒
ง	ดาพิพิ ๑๘	ผ้ามุกนครพนม ๑๓	พระยาพนมมณฑลราชบุรุษ
งานนมัสการพระธาตุท่าอุเทน	ต้นไม้เงินต้นไม้ทอง ๖	ผู้ไท ๗ ๑๖ ๒๓	(อยู่ นาคทรรพ) ๗ ๒๕
๑๔ ๑๖ ๓๑	ถ	ผู้ไทย ๑๒ ๔๒	พระยาศรีโคตรบอง ๖
งานนมัสการพระธาตุประสิทธิ์	ถนนสุนทรวิจิตร ๕ ๘ ๒๖	พ	พระยาสุนทรเทพกิจจารักษ์ ๓๙
และบุญเดือนสี่ของดินาหัว	ท	พระครูศรีวิธากร ๑๓	พระวิหารพระพุทธไสยาสน์ ๓๒
๑๕ ๓๐	ท้าวผกาพรหม ๑๘	พระจุฬามณี ๑๘	พระวิหารหอพระแก้ว ๓๒
งานนมัสการพระธาตุพนม	เทศกาลไหลเรือไฟ ๑๙	พระเจ้าล้านช้าง ๖	พระสุก ๓๙
๑๕ ๑๖ ๑๘	เทศน์มหาชาติ ๑๕ ๑๗	พระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ๖	พระเสริม ๓๙
งานนมัสการพระธาตุมหาชัย	เทือกเขาภูพาน ๕ ๒๗ ๓๗	พระดิว - พระเทียม ๒๓ ๔๐	พระแสง ๓๙
๑๗ ๓๓	เทือกเขากลิ่งกา ๕ ๒๔ ๔๔ ๔๕	พระธาตุท่าอุเทน ๑๔ ๑๖ ๒๕	พระใส ๓๙
งานนมัสการพระธาตุเรณู ๑๗	น	๒๙ ๓๑ ๓๗	พระองค์แสนศาสดา ๓๒
๓๔	นครเวียงจันทน์ ๖	พระธาตุนคร ๒๕ ๓๗ ๓๘	พระอุรังคธาตุ ๒๒ ๓๑ ๓๒
งานนมัสการพระธาตุศรีคูณ	น้ำตกตาดขาม ๒๔ ๔๕	พระธาตุประจำวันเกิด ๑๔ ๒๓	พิณ ๑๒
๑๘ ๓๔	น้ำตกตาดโพธิ์ ๒๔ ๔๕	๒๕ ๓๐ ๓๑ ๓๗	พิธีกินเตตเตน ๒๐
งานนมัสการสร้างน้ำ	บ	พระธาตุประสิทธิ์ ๑๕ ๒๕ ๓๐ ๓๗	พิธีถวายข้าวพิษภาค ๑๕
พระดิว - พระเทียม ๔๐	บรู ๗	พระธาตุพนม ๖ ๘ ๙ ๑๔ ๑๕	พิธีผูกสายสิญจน์เชื่อมพระธาตุ
งานประเพณีไหลเรือไฟ ๙ ๑๘	บาทหลวงชาร์เวียร์ เกโก ๗	๑๖ ๑๘ ๑๙ ๒๒ ๒๓ ๒๕ ๓๐	๒,๐๐๐ ปี ๒๓
งานพิธีบวงสรวง องมู ๒๐	บาทหลวงเอ็ดเวิร์ด (ยอแซฟ)	๓๑ ๓๒ ๓๔ ๓๗	พิธีภักดิ์จวนผู้ว่าราชการจังหวัด
งานมหกรรมเทศกาลปลา	ถิ่ง น้ำลาก ๒๘ ๔๑	พระธาตุมหาชัย ๑๗ ๒๕ ๓๓ ๓๗	นครพนมหลังเก่า ๒๖
ลุ่มน้ำสงคราม ๒๑	บ้านธาตุน้อยศรีบุญเรือง ๖	พระธาตุเมืองเก่า ๖	พิธีภักดิ์พระอาจารย์
	บ้านหนองแสง ๗ ๒๘	พระธาตุเรณู ๑๗ ๒๕ ๓๔ ๓๗	จันทร์ เขมโย ๓๙

พิพิธภัณฑ์พื้นบ้านไทยอู๋ ๓๐

พ

พืชนบูชาสักการะพระธาตุพนม

๑๖

พืชนภูไท ๑๖ ๔๒

เฟิร์นช่ โคโลเนียล ๘ ๒๖ ๒๘

ภ

ภูกำพร้า ๓๑

ม

มรุกขนคร ๖

มูลนิธิศิลปะป้าชีพ ๓๐

เมืองน่านน้อยอ้อยหนู ๗ ๔๒

เมืองย่างกุ้ง ๑๔ ๓๑

เมืองศรีโคตรบูรณ ๖ ๓๑

แม่น้ำสองสี ๑๔ ๒๖

ย

ไย้อย ๗

ร

รองอาสนวิหารนักบุญอันนา

หนองแสง ๒๘ ๔๑

รอยพระพุทธรูปบาทเวินปลา ๒๓

รำชนหมากเบ็ง ๑๖

รำตำนานพระธาตุพนม ๑๖

รำไทยอู๋ ๑๖

รำบูชาพระธาตุพนม ๑๕ ๑๙

รำผีฟ้า ๑๒

รำลาวกระทบไม้ ๒๐

รำศรีโคตรบูรณ ๑๖

รำหางนกยูง ๑๖

ล

ลานหินกองข้าวศรีบุญเนา ๔๕

ลายเพลง ๑๒

ลำน้ำโขง ๕ ๖ ๗ ๘ ๑๒ ๑๔

๑๕ ๑๘ ๒๐ ๒๑ ๒๖ ๓๐ ๓๑

๔๐ ๔๑ ๔๒ ๔๓ ๔๔ ๔๕

ลำน้ำสงคราม ๕ ๑๔ ๒๑ ๒๗

ลุ่มน้ำก่ำ ๖

ลุ่มน้ำสงคราม ๖ ๒๑

ลุ่มน้ำอูน - น้ำยาม ๖

ลูกพระธาตุ ๑๕ ๒๒

เลี้ยงเดน ๒๐

ว

วงโปงลาง ๑๒

วัดนธรรมทวารวดี ๖ ๓๔

วัดไตรภูมิ ๒๙

วัดธาตุประสิทธิ์ ๙ ๑๓ ๑๕

๒๕ ๓๐

วัดพระธาตุท่าอุเทน ๑๔ ๒๕ ๓๑

วัดพระธาตุพนมมรุมหาวิหาร ๑๕

๒๒ ๒๓ ๒๕ ๓๑

วัดพระธาตุมหาชัย ๑๗ ๒๕ ๓๓

วัดพระธาตุเรณู ๑๗ ๒๕ ๓๔

วัดพระธาตุศรีคูณ ๑๘ ๒๕ ๓๔

วัดพระบาทเวินปลา ๒๒

วัดพุทธสีมา ๓๕

วัดโพธิ์คำ ๙

วัดโพธิ์ศรี ๓๖

วัดภูพานดานสาวคอย ๓๗

วัดภูพานอุดมธรรม ๓๗

วัดมหาธาตุ ๒๕ ๓๘

วัดศรีคูณเมือง ๓๙

วัดศรีเทพประดิษฐาราม ๓๙

วัดหนองแสง ๒๘

วัดหัวเวียงรังสี ๙

วัดโอกาสศรีบัวบาน ๒๓ ๔๐

วันเดียวกินข้าว ๓ แผ่นดิน ๑๔

วันพระเจ้าเปิดโลก ๑๘

วันสัตตนาคราช ๒๒

เวียงจันทน์ ๖ ๘ ๓๙

ศ

ศาลเจ้าพ่อเดนหวัว อองมู ๒๐

ศิลปะล้านช้าง ๘

ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลี

ศรีโคตรบูรณ ๓๒ ๓๓

ศูนย์หัตถกรรมวัดธาตุประสิทธิ์

๑๓ ๓๐

ส

สกลนคร ๖ ๒๑ ๒๗ ๒๘ ๓๑

สปป.ลาว ๔ ๖ ๗ ๘ ๑๔ ๒๓

๒๙ ๓๙ ๔๓ ๔๕

สมเด็จพระญาณสังวร

สมเด็จพระสังฆราช

สกลมหาสังฆปริณายก ๓๗

สมเด็จพระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์

๖

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

พระบรมราชินีนาถ ๘ ๒๖

ส้มปลาโด ๒๗

สมาคมสถาปนิกสยาม

ในพระบรมราชูปถัมภ์ ๓๙

สระน้ำมูรธาภิเษก ๓๓

สวนเทิดพระเกียรติ

จังหวัดนครพนม ๔๑

สวนลุมนครพนม ๔๑

สวนหลวง ร.๙ จังหวัดนครพนม

๔๑

สังเวชนียสถาน ๓๐

สาธารณรัฐประชาธิปไตย

ประชาชนลาว ๔

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

๔๓

สาละวัน ๗

สำนักสงฆ์ภูพานดานสาวคอย

วนาราม ๓๗

สำนักสงฆ์วัดโพธิ์สวรรค์ ๖

สินไช ๓๕

สุดใจ อินธิโส ๑๓

เสนาหลักศิลาเสมา ๓๒

เสนาอินทขิล ๓๒

แสก ๗ ๙ ๑๙ ๒๐

แสกเต็นซาก ๙ ๒๐

ท

หม้อปอญญะ ๓๔

หมอลำกลอน ๑๒

หมอลำซิ่ง ๑๒

หมอลำเหยา ๒๐

หมู่บ้านผู้ไทย อำเภอเรณูนคร

๔๒

หมู่บ้านมิตรภาพ ไทย - เวียดนาม

(บ้านไฮจิมนท์) ๔๓

หลวงพระบาง ๘ ๓๑

หลวงพ่อดงค์แสน ๓๔

ห้วยบังฮวก ๖

หอยบูชาข้าวพระ ๓๒

หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติ

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์

พระบรมราชินีนาถ ๘ ๒๖

หาดทรายทองศรีโคตรบูรณ

๒๓ ๔๑ ๔๓

เหล้าอุ ๔๒

โหวด ๑๒ ๑๕

อ

องค์การศาสนาคริสต์นิกาย

โรมันคาทอลิก ๗

อองมู ๒๐

อัติป้อ ๗

อาณาจักรศรีโคตรบูรณ

๖ ๑๖ ๔๐

อาณาจักรล้านช้าง (ลาว) ๖

อาณาจักรฝรั่งเศส

๘ ๑๔ ๒๖ ๒๘

อินโดจีน ๒๘ ๓๑ ๔๓

อุทยานพระธาตุประจำวันเกิด

๗ องค์ ๓๗

อุทยานแห่งชาติภูสิงกา ๒๓ ๔๔

ฮ

ฮดสรัง ๒๓

ฮีตลีสอง ๙ ๑๕ ๑๘ ๒๓

ฮูปแต้ม ๙ ๓๕

ดัชนีภาพ

ก
กลุ่มพิน แคน โหวด
บ้านท่าเรือ ๘ ๙
ข
ขั้นตอนการทำเรือไฟ ๑๙
เชื่อมหน้าเมืองนครพนม ๑๔
ค
แคน ๑๒

งานสงกรานต์เรณูนคร ๒๓
จ
เจดีย์กองข้าวศรีบุญเนา ๔๕
ด
ดวงตราประจำจังหวัดนครพนม
ปกครอง
ท
ทิวทัศน์ตัวเมืองนครพนม ๖

ง
งานนมัสการพระธาตุท่าอุเทน ๑๔
งานนมัสการพระธาตุพนม
ปก ๘ ๑๕ ๑๖
งานประเพณีไหลเรือไฟ ปก ๑๘
งานพิธีบวงสรวง อองมู ๒๐
งานมหกรรมเทศกาลปลา
ลุ่มน้ำสงคราม ๒๑
งานวันสัตตนาคราถิ์ ๒๒
งานสงกรานต์นครพนม
รื่นรมย์บุญปีใหม่ไทยลาว ๒๓

น
น้ำตกตาดขาม ๒๔
น้ำตกตาดโพธิ์ ๒๔
บ
โบสถ์หนองแสงหลังจาก
โดนระเบิดเมื่อครั้งเกิด
กรณีพิพาทกับฝรั่งเศส ๗
ป
ประติมากรรมรูปม้าพลาทก ๓๒
ประติมากรรมสิงห์หรืออัจฉริยะ
๓๒

ประเพณีแห่ดาว ๒๘
ป่าไม้ ๕

พ
ผ้ามุกนครพนม ๑๓
แผนที่จังหวัดนครพนม ๔

พ
พระธาตุท่าอุเทน ๒๕ ๓๑
พระธาตุนคร ๒๕
พระธาตุประสิทธิ์ ๒๕ ๓๐
พระธาตุพนม ๒๕ ๓๑ ๓๓
พระธาตุมหาชัย ๑๗ ๒๕ ๓๓
พระธาตุเรณู ๙ ๑๗ ๒๕ ๓๔
พระธาตุศรีคูณ ๑๘ ๒๕ ๓๔
พระยาอภัยเดช สยามเมศวร
ภักดีพิริยพาหะ (อุย นาคทรพรพ)

๗
พระวิหารครอบพระธาตุพนม
๓๒
พระอุโบสถวัดพระธาตุพนม
รวมทิวहार ๓๒
พิน ๑๒

พิพิธภัณฑสถานผู้ว่าราชการ
จังหวัดนครพนมหลังเก่า ๒๖

ภ
ภาพเก่าเมืองนครพนม ๖

ม
แม่น้ำสองสี ปก ๘ ๒๗

ร
รองอาสนวิหารนักบุญอันนา
หนองแสง ๒๘
ว
วัดไตรภูมิ ๒๙
วัดธาตุประสิทธิ์ ๓๐
วัดโพธิ์ศรี ๓๖
วัดภูพานอุดมธรรม ๘ ๓๗
วัดมหาธาตุ ๓๘
วัดศรีเทพประดิษฐาราม ๙ ๓๙
วัดโอกาสศรีบัวบาน ๔๐

ศ
ศูนย์ศิลปวัฒนธรรมรัตนโมลี
ศรีโคตรบูรณ ๓๒

ส
สวนเทิดพระเกียรติ
จังหวัดนครพนม ๔๑
สวนหลวง ร.๙
จังหวัดนครพนม ๔๑
เส้าหลักศิลาเสมา ๓๒

ท
หมู่บ้านผู้ไทย อำเภอเรณูนคร ๔๒
หมู่บ้านมิตรภาพ ไทย - เวียดนาม
(บ้านโฮจิมินห์) ๔๓
หาดทรายทองศรีโคตรบูรณ
๙ ๑๐ ๑๑ ๔๓
โหวด ๑๒

อ
อุทยานแห่งชาติภูสิงห์ ๔๔

ช
ชูบแต้มวัดพุทธสีมา ๓๕

แหล่งภาพ

กลุ่มพิมพ์ แคน โหวด บ้านท่าเรือ ขั้นตอนการทำเรือไฟ	บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด จิตร จีระฉัตร การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด	พระยาอดุลยเดช สยามเมศวรภักดี พิริยพาหะ (อัย นาคทรพร) พระวิหารครอบพระธาตุพนม พระอุโบสถวัดพระธาตุพนม รวมหาวิหาร พิน พิพิธภัณฑ์จวนผู้ว่าราชการ จังหวัดนครพนมหลังเก่า ภาพเก่าเมืองนครพนม	สำนักงานประชาสัมพันธ์ จังหวัดนครพนม บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด สำนักงานประชาสัมพันธ์ จังหวัดนครพนม
เขื่อนหน้าเมืองนครพนม แคน งานนมัสการพระธาตุท่าอุเทน งานนมัสการพระธาตุพนม	อนุสาร อ.ส.ท. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จิตร จีระฉัตร การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	แม่ น้ำสองสี รองอาสนวิหารนักบุญ อ้นนาหนองแสง วัดไตรภูมิ วัดโพธิ์ศรี วัดกุพานอุดมธรรม วัดมหาธาตุ วัดศรีเทพประดิษฐาราม	บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด สำนักงานประชาสัมพันธ์ จังหวัดนครพนม บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด
งานประเพณีไหลเรือไฟ งานพิธีบวงสรวง ่องมूं งานมทกรรมเทศกาลปลา ลุ่มน้ำสงคราม งานวันสัตตนาครำลึก งานสงกรานต์นครพนม รื่นรมย์บุญปีใหม่ไทยลาว	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จิตร จีระฉัตร จิตร จีระฉัตร จิตร จีระฉัตร จิตร จีระฉัตร จิตร จีระฉัตร กรมศิลปากร การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานประชาสัมพันธ์ จังหวัดนครพนม	วัดโศภนนิเวศ วัดศรีโคตรบูรณ สวนเทิดพระเกียรติ จังหวัดนครพนม สวนหลวง ร.๙ จังหวัดนครพนม เสาศิลป์ศิลาเสมา หมู่บ้านผู้ไทย อำเภอเรณูนคร หมู่บ้านมิตรภาพ ไทย - เวียดนาม (บ้านโฮจิมินห์) หาดทรายทองศรีโคตรบูรณ โหวด อุทยานแห่งชาติภูสิงห์ อุบแต้มวัดพุทธสีมา	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด จิตร จีระฉัตร บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด สำนักงานประชาสัมพันธ์ จังหวัดนครพนม บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด จิตร จีระฉัตร การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
งานวันสัตตนาครำลึก งานสงกรานต์นครพนม รื่นรมย์บุญปีใหม่ไทยลาว	จิตร จีระฉัตร จิตร จีระฉัตร จิตร จีระฉัตร จิตร จีระฉัตร จิตร จีระฉัตร จิตร จีระฉัตร กรมศิลปากร การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานประชาสัมพันธ์ จังหวัดนครพนม	วัดโศภนนิเวศ วัดศรีโคตรบูรณ สวนเทิดพระเกียรติ จังหวัดนครพนม สวนหลวง ร.๙ จังหวัดนครพนม เสาศิลป์ศิลาเสมา หมู่บ้านผู้ไทย อำเภอเรณูนคร หมู่บ้านมิตรภาพ ไทย - เวียดนาม (บ้านโฮจิมินห์) หาดทรายทองศรีโคตรบูรณ โหวด อุทยานแห่งชาติภูสิงห์ อุบแต้มวัดพุทธสีมา	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด จิตร จีระฉัตร บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด สำนักงานประชาสัมพันธ์ จังหวัดนครพนม บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด จิตร จีระฉัตร การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
งานสงกรานต์เรณูนคร เจดีย์กองข้าวศรีบุญเนา ดวงตราประจำจังหวัดนครพนม น้ำตกตาดขาม น้ำตกตาดโพธิ์ โบสถ์หนองแสงหลังจาก โดนระเบิดเมื่อครั้งเกิด กรณีพิพาทกับฝรั่งเศส ประติมากรรมรูปม้าพลาหก ประติมากรรมสิงห์หรืออัจฉมุขี ประเพณีแห่ดาว ป่าไม้ ผ้ามุกนครพนม แผนที่จังหวัดนครพนม พระธาตุท่าอุเทน พระธาตุนคร พระธาตุประสิทธิ์ พระธาตุพนม พระธาตุมหาชัย พระธาตุเรณู พระธาตุศรีคูณ	บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด จิตร จีระฉัตร บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด ที่ว่าการอำเภอนาหว้า บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด จิตร จีระฉัตร บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด จิตร จีระฉัตร บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด จิตร จีระฉัตร การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	ศรีโคตรบูรณ สวนเทิดพระเกียรติ จังหวัดนครพนม สวนหลวง ร.๙ จังหวัดนครพนม เสาศิลป์ศิลาเสมา หมู่บ้านผู้ไทย อำเภอเรณูนคร หมู่บ้านมิตรภาพ ไทย - เวียดนาม (บ้านโฮจิมินห์) หาดทรายทองศรีโคตรบูรณ โหวด อุทยานแห่งชาติภูสิงห์ อุบแต้มวัดพุทธสีมา	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด จิตร จีระฉัตร บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด สำนักงานประชาสัมพันธ์ จังหวัดนครพนม บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด บริษัท แพลน โมทิฟ จำกัด จิตร จีระฉัตร การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

บรรณานุกรม

- กรมทรัพยากรธรณี. **ทำเนียบซากดึกดำบรรพ์ไทย นามยกย่องบุคคล**. กรุงเทพฯ, ๒๕๔๙.
- _____. **ธรณีวิทยา และทรัพยากรธรณีในประเทศไทย เอกสารประกอบภาพ ชุดที่ ๑**. กรุงเทพฯ : กองธรณีวิทยา, ๒๕๔๔.
- _____. **ธรณีวิทยาในประเทศไทย ฉบับปี ๒๕๕๐**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ดอกเบญจ.
- _____. **แหล่งท่องเที่ยวทางธรณีวิทยา เอกสารประกอบภาพ ชุดที่ ๒**. กรุงเทพฯ : สำนักธรณีวิทยา, ๒๕๔๗.
- กรมศิลปากร, กองโบราณคดี. **ศิลปะถ้ำสกลนคร**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, ๒๕๓๒.
- _____, กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์. **พระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา เล่ม ๑**. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๕๔๒.
- _____, กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์. **พระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา เล่ม ๒**. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๕๔๒.
- _____, กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์. **อักษรานุกรมประวัติศาสตร์ไทย อักษร ก เล่ม ๑ (ฉบับแก้ไขปรับปรุง)**. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๕๔๐.
- _____, กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์. **อักษรานุกรมประวัติศาสตร์ไทย อักษร ก เล่ม ๒**. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๕๔๒.
- _____, กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์. **อักษรานุกรมประวัติศาสตร์ไทย อักษร ข**. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๕๔๒.
- _____, สำนักโบราณคดี. **ศัพทานุกรมโบราณคดี**. กรุงเทพฯ : บริษัท รุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗) จำกัด, ๒๕๕๐.
- _____. **ตราประจำจังหวัด**. กรุงเทพฯ : บริษัท เอ.พี. กราฟิค ดีไซน์และการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๒.
- _____. **อักษรานุกรมประวัติศาสตร์ไทย อักษร ฉ ข ช**. กรุงเทพฯ, ๒๕๓๖.
- _____. **อักษรานุกรมประวัติศาสตร์ไทย อักษร ฉ ญ ฎ ฏ ฑ ฒ ฒ ต ต**. กรุงเทพฯ, ๒๕๓๘.
- กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช, สำนักอุทยานแห่งชาติ. **อุทยานแห่งชาติในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม, ๒๕๔๘.
- กระทรวงมหาดไทย. **บันทึกนักปกครอง ๒๕๕๒**. กรุงเทพฯ : บริษัท บพิศการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๑.
- _____. **มหาดไทยขวัญรู้ ๒๕๕๒**. กรุงเทพฯ : บริษัท บพิศการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๕๑.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. **๔ อีสานสนุก ความสนุกที่แตกต่างบนเส้นทางเดียวกัน**. กรุงเทพฯ : บริษัท แปลน โมทิฟ จำกัด, ๒๕๔๗.
- _____. **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ (Final Report) การศึกษาเทศกาลงานประเพณีไทยเพื่อการตลาดท่องเที่ยว ส่วนที่ ๑ ผลการศึกษาและการวิเคราะห์**. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๒.
- _____. **รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ (Final Report) การศึกษาเทศกาลงานประเพณีไทยเพื่อการตลาดท่องเที่ยว ส่วนที่ ๒ ประวัติเทศกาลงานประเพณีไทยทั่วประเทศ**. กรุงเทพฯ : สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ๒๕๕๒.
- _____. Thailand Salutes our Tourism Roll of Honour.
- กุลธิดา สืบหล้า. “ผ่องขาของแม่น้ำโขง,” **อนุสาร อ.ส.ท.** ๔๕(๑) ๔๖ - ๕๘ ; สิงหาคม, ๒๕๔๗.
- ชนิษฐา สุวรรณชาติ. “มรุกขนคร-นครพนม,” **อนุสาร อ.ส.ท.** ๓๔(๙) : ๔๔ - ๕๒ ; เมษายน, ๒๕๓๗.
- คณะกรรมการฝ่ายประมวลเอกสารและจดหมายเหตุ. **วัฒนธรรม พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ เอกลักษณ์ และภูมิปัญญา จังหวัดนครพนม**. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร, ๒๕๔๒.
- คริสป์, ฟรานซิส. **สภาพอีสาน**. แปลโดย “ตุลจันทร์”, กรุงเทพฯ : บริษัท ออฟเซ็ท จำกัด, ๒๕๕๑.
- คำพูน บุญทวี. **ลูกอีสาน**. กรุงเทพฯ : บริษัท เบลโล่การพิมพ์ (1998) จำกัด, ๒๕๔๕.
- คุมพล บรรเทาทุกข์ และคณะ. **เสี้ยวหนึ่ง..ของกาลเวลา กับการพัฒนาคนของผู้นำ นิคม เกิดชนหมา**. นครพนม : อัยย์ แอนด์ อิงค์ คอร์ปอเรชั่น, ม.ป.ป.
- โครงการเปิดทองหลังพระ-ท่องเที่ยวสืบสานโครงการพระราชดำริ. **เปิดทองหลังพระ ท่องเที่ยวสืบสานโครงการพระราชดำริ**. กรุงเทพฯ : บริษัท แอร์บอร์น พรินต์ จำกัด.

โครงการความร่วมมือมหาวิทยาลัยขอนแก่นและมหาวิทยาลัยอีสาน (๒๕๓๒). **พจนานุกรมอีสาน - กลาง ฉบับ มข. - สวอ..**

ขอนแก่น : โรงพิมพ์ศิริภรณ์ออฟเซ็ท, ๒๕๓๒.

จันทร์อะเคือ (นามแฝง). “จากเรณู สู่วัฒนุ์ไทย,” **อนุสาร อ.ส.ท..** ๓๔ (๙) : ๖๒ - ๖๘ ; เมษายน, ๒๕๓๗.

โชติ กัลยาณมิตร. **พจนานุกรมสถาปัตยกรรมและศิลปะเกี่ยวเนื่อง**. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๘.

ดำรงราชานุภาพ, สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยา. **พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๒.**

กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ไอเดีย สแควร์, ๒๕๔๖.

ทศพล จันทนิชย์กุล. **พระธาตุเจดีย์ : มรดกล้ำค่าของเมืองไทย**. กรุงเทพฯ : บริษัท คอมม่า ดีไซน์แอนด์พริ้นท์ จำกัด, ๒๕๔๖.

ทิพากรวงศ์ (ข้า บุนนาค), เจ้าพระยา. **พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑**. กรุงเทพฯ : กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, ๒๕๔๕.

ทิพากรวงศ์มหาโกษาธิบดี, เจ้าพระยา. **พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๓**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

นพวัฒน์ สมพันธ์. **งานช่างศิลปกรรมในท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ : บริษัท ประชาชน จำกัด, ๒๕๔๒.

บริสุทธิ์ ประสพทรัพย์. “นครพนม - มุกดาหาร : ประตีสานผ่านแม่น้ำโขงสู่อินโดจีน,” **อนุสาร อ.ส.ท..** ๔๐(๑๑) : ๕๕ - ๖๐ ; มิถุนายน, ๒๕๔๓.

สุสดี จันทวิมล, ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, กาญจนี ละอองศรี. **เวียงคานามในเมืองไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, ๒๕๔๑.

กิมพ์กมล ประเสริฐวงศ์ และคณะ. **พุทธมณฑลจังหวัดนครพนมเฉลิมพระเกียรติฯ**. กรุงเทพฯ :

บริษัท ฟินนาเคิล แอดเวอร์ไทซิง จำกัด, ๒๕๔๙.

มณฑิร ศุภลักษณ์. **รอยพระพุทธรูปในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : บริษัท ฐานการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๔๑.

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, มูลนิธิโตโยต้าแห่งประเทศไทย, สมาคมจดหมายเหตุไทย.

เอกสารประกอบการสัมมนาหัวข้อ แม่น้ำโขง : ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ภาษา และวัฒนธรรม

กับกระแสของความเปลี่ยนแปลง. นครพนม วันที่ ๒๔ - ๒๕ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑.

ยงยุทธ บุราสิทธิ์. **สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย : ไล่**. กรุงเทพฯ : บริษัท เอกพิมพ์ไทย จำกัด, ๒๕๕๑.

รัฐบาลในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช, จัดพิมพ์ทุกเกล้า ๆ ถวายสนองพระมหากรุณาธิคุณ

ในมหามงคลเฉลิมพระเกียรติวันพระบรมราชสมภพ ครบ ๒๐๐ ปี พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว

พุทธศักราช ๒๕๓๐. **จดหมายเหตุ รัชกาลที่ ๓ เล่ม ๑ - ๕**. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล

สหประชาชาติ, ๒๕๓๐.

ราชบัณฑิตยสถาน. **พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒**. กรุงเทพฯ : บริษัท นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่น จำกัด, ๒๕๔๖.

—————. **หนังสืออนุกรมวิธานพืช อักษร ก**. กรุงเทพฯ : หจก. อรุณการพิมพ์, ๒๕๔๖.

ฤดีรัตน์ ภายราช. **ปกิณคดีวิถีไทยในเรื่องบัว**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๑.

ฤโสพา (นามแฝง). “เสียบเมืองชายโขง ชายฝั่งอีสาน,” **อนุสาร อ.ส.ท..** ๓๖ (๗) : ๓๗ - ๔๔ ; กุมภาพันธ์, ๒๕๓๙.

วิบูลย์ ลีสุวรรณ. **พจนานุกรม ทัศนกรรม เครื่องมือเครื่องใช้พื้นบ้าน**. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๘.

—————. **สารานุกรมผ้าและเครื่องถักทอ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เมืองโบราณ, ๒๕๕๐.

วิโรฒ ศรีสุโร. **ธาตุอีสาน**. กรุงเทพฯ : บริษัท เมฆาเพรส จำกัด, ๒๕๓๙.

วิวัฒน์ชัย บุญยภักดี. “ตามรอยคริสตชนที่ริมโขง,” **อนุสาร อ.ส.ท..** ๔๔ (๕) : ๖๖ - ๗๔ ; ธันวาคม, ๒๕๔๖.

วีระพงศ์ มีสถาน. **สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย : กะเลิง**. กรุงเทพฯ : บริษัท เอกพิมพ์ไทย จำกัด, ๒๕๔๘.

ศรีศักร วัลลิโภดม, สุจิตต์ วงษ์เทศ. **แอ่งอารยธรรมอีสาน : แฉหลักฐานโบราณคดี พลิกโฉมหน้าประวัติศาสตร์ไทย**.

กรุงเทพฯ : มติชน, ๒๕๓๓.

- ศักดิ์ชัย สายสิงห์. **ศิลปะทวารวดี : วัฒนธรรมพุทธศาสนายุคแรกเริ่มในดินแดนไทย**. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๗.
- ศุขปริดา พนมมยงค์. **โฮจิมินห์ : เทพเจ้าผู้ยังมีลมหายใจ : ชีวิตประวัติผู้นำการต่อสู้กู้เอกราชเวียดนาม**. กรุงเทพฯ : มิ่งมิตร, ๒๕๔๙.
- สมใจ ดำรงสกุล. **สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ผู้ไทย**. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๖ รอบ ๕ ธันวาคม ๒๕๕๒. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๕๕ - ๒๕๕๖.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม. **ธรณีสัณฐานประเทศไทยจากห้วงอวกาศ**. กรุงเทพฯ : บริษัท ด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด, ๒๕๓๘.
- สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. **ปฏิทินศาสนา ๒๕๕๒**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, ๒๕๕๑.
- สำนักงานวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเอเชียอาคเนย์, สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล. **สารานุกรมชนชาติกูย**. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล จัดพิมพ์เนื่องในมหาวโรกาสฉลองสิริราชสมบัติ ๕๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๓๘. นครปฐม : โรงพิมพ์สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๘.
- สุมาลี เอกชนนิยม. **ฮูปแต้มในลิมอีสาน งานศิลปะสองฝั่งโขง**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติชน, ๒๕๔๘.
- สุรจิต จันทรสาขา. **เอกสารที่ระลึกงานเปิดอาคารที่ว่าการอำเภอหนองบัวจังหวังนครพนม**. อาคารมิตรภาพไทย - เวียดนาม บ้านนาจอก เมืองนครพนม ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐.
- สุรพล ดำริห์กุล. **แผ่นดินอีสาน**. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์, ๒๕๔๙.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์. “สถานการณ์ทางภาษาในสังคมไทย กับความหลากหลายทางชาติพันธุ์,” **วารสารภาษาและวัฒนธรรม**. ๒๕ (๒) ; กรกฎาคม - ธันวาคม, ๒๕๔๙.
- สุวิไล เปรมศรีรัตน์ และคณะ, สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล. **แผนที่ภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ในประเทศไทย (Ethnolinguistic Maps of Thailand)**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, ๒๕๔๗.
- โสภณา ศรีจำปา. **สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย : เวียดนาม**. กรุงเทพฯ : บริษัท เอกพิมพ์ไทย จำกัด, ๒๕๔๘.
- หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครพนม, ศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดนครพนม. **ของดีศรีโคตรบูรณ์ : ฉบับประวัติศาสตร์โบราณคดี ประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่นจังหวัดนครพนม**. นครพนม : ปริญาการพิมพ์, ๒๕๔๔.
- อภิญา บัวสว่าง, สุวิไล เปรมศรีรัตน์. **สารานุกรมกลุ่มชาติพันธุ์ ญ้อกัร**. สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรมเพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล จัดพิมพ์เนื่องในมหาวโรกาสฉลองสิริราชสมบัติ ๕๐ ปี ในปีพุทธศักราช ๒๕๓๘. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ บริษัท สหธรรมิก จำกัด, ๒๕๔๑.
- อภิรักษ์ บัวหมักดี. “ซึ่งชัยไตรกีฬา เบิกฟ้านครพนม,” **อนุสาร อ.ส.ท.**. ๔๓ (๘) : ๘๑ - ๘๖ ; มีนาคม, ๒๕๔๕.
- . “ผู้ไทยภูพาน,” **อนุสาร อ.ส.ท.**. ๔๕ (๑) : ๖๒ - ๗๒ ; สิงหาคม, ๒๕๔๗.
- . “สืบเสียงแคนเสียงพิณ เพลงแผ่นดินริมโขง,” **อนุสาร อ.ส.ท.**. ๓๒ (๓) : ๖๓ - ๗๒ ; ตุลาคม, ๒๕๓๔.
- อร่ามจิต ชินช่าง. “นครพนม กับวิถีชีวิตสิบสองเดือน,” **อนุสาร อ.ส.ท.**. ๓๔ (๙) : ๕๗ - ๖๐ ; เมษายน, ๒๕๓๗.
- อุทอง ประศาสน์วินิจฉัย. **ซ่อนไว้ในลิม : ก - อ ในชีวิตอีสาน Hidden Treasures**. กรุงเทพฯ : บริษัท โฟคัลอิมเมจ ฟันดิงกรุ๊ป จำกัด, ๒๕๕๑.
- Boonsong Lekagul and Philip D. Round. **A guide to the Birds of Thailand**. Bangkok : Darnsutha Press, 2005.

สัมภาษณ์

กลุ่มทำเครื่องดนตรีพื้นบ้าน บ้านท่าเรือ

คุณชุมพล คุณาเหนือ อำเภอท่าอุเทน

คุณเตียง เหยียนวัน บ้านนาจอก อำเภอเมืองนครพนม

คุณรัตนาพร คงพราหมณ์ ประธานสภาวัฒนธรรม อำเภอเรณูนคร

คุณวิเศษศักดิ์ วิเศษโวหาร หัวหน้าอุทยานแห่งชาติภูสิงห์

คุณสุวิทย์ สงคราม ประชาสัมพันธ์จังหวัดนครพนม

พระครูอุดม ธรรมมานุกูล เจ้าอาวาสวัดภูพานอุดมธรรม

อาจารย์ชัยบดินทร์ สาสีพันธ์

อาจารย์เสนอ ลาภะ

เว็บไซต์

กรมทรัพยากรธรณี กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (www.dmr.go.th)

กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (www.dnp.go.th)

กระทรวงวัฒนธรรม (www.m-culture.go.th)

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (<http://thai.tourismthailand.org>)

เครือข่ายกาญจนาภิเษก (www.kanchanapisek.or.th)

มูลนิธิเล็ก - ประไพ วิริยะพันธุ์ (www.lek-prapai.org)

วัดธาตุประสิทธิ์ (www.tatprasith.com)

วัดพระธาตุพนมวรมหาวิหาร (www.thatpanom.com)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (www.school.obec.go.th)

องค์การบริหารส่วนตำบล กระทรวงมหาดไทย (www.local.moi.go.th)

อื่นๆ

นิทรรศการ เขื่อนเรือไฟ พิพิธภัณฑสถานผู้ว่าราชการจังหวัดนครพนมหลังเก่า

**โครงการจัดทำหนังสือ
ทรัพยากรการท่องเที่ยวไทย ชุดภาคอีสาน
เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ในโอกาสเจริญพระชนมพรรษา ๗ รอบ
๕ ธันวาคม ๒๕๕๔**

คณะกรรมการอำนวยการ

๑	ผู้ว่าการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	ประธานกรรมการ
๒	รองผู้ว่าการด้านตลาดต่างประเทศ	รองประธานกรรมการ
๓	รองผู้ว่าการด้านบริหาร	รองประธานกรรมการ
๔	รองผู้ว่าการด้านนโยบายและแผน	รองประธานกรรมการ
๕	รองผู้ว่าการด้านสื่อสารการตลาด	รองประธานกรรมการ
๖	รองผู้ว่าการด้านสินค้าการท่องเที่ยว	รองประธานกรรมการ
๗	รองผู้ว่าการด้านตลาดในประเทศ	รองประธานกรรมการ
๘	ที่ปรึกษา ๑๐	กรรมการ
๙	ผู้อำนวยการสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว	กรรมการ
๑๐	อธิบดีกรมศิลปากร	กรรมการ
๑๑	อธิบดีกรมการศาสนา	กรรมการ
๑๒	อธิบดีกรมชลประทาน	กรรมการ
๑๓	เลขาธิการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ	กรรมการ
๑๔	อธิบดีกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	กรรมการ
๑๕	อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	กรรมการ
๑๖	ผู้ว่าการการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย	กรรมการ
๑๗	ผู้อำนวยการองค์การสวนสัตว์ในพระบรมราชูปถัมภ์	กรรมการ
๑๘	ประธานสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	กรรมการ
๑๙	ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว	กรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการดำเนินงาน

๑	รองผู้ว่าการด้านสินค้าการท่องเที่ยว	ประธานกรรมการ
๒	ผู้แทนสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว	กรรมการ
๓	ผู้แทนกรมศิลปากร	กรรมการ
๔	ผู้แทนกรมการศาสนา	กรรมการ
๕	ผู้แทนกรมชลประทาน	กรรมการ
๖	ผู้แทนการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย	กรรมการ
๗	ผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ	กรรมการ
๘	ผู้แทนกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืช	กรรมการ
๙	ผู้แทนกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	กรรมการ
๑๐	ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย	กรรมการ
๑๑	นางสาวรำไพพรรณ แก้วสุริยะ	กรรมการ

๑๒	นายวิษณุ เอมประณีตร	กรรมการ
๑๓	ผู้อำนวยการฝ่ายกิจกรรม	กรรมการ
๑๔	ผู้อำนวยการฝ่ายบริการการตลาด	กรรมการ
๑๕	ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคใต้	กรรมการ
๑๖	ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคกลาง	กรรมการ
๑๗	ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคเหนือ	กรรมการ
๑๘	ผู้อำนวยการภูมิภาคภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	กรรมการ
๑๙	ผู้อำนวยการสำนักเทคโนโลยีสารสนเทศ	กรรมการ
๒๐	ผู้อำนวยการกองเผยแพร่ตลาดในประเทศ	กรรมการ
๒๑	ผู้อำนวยการกองข่าวสารท่องเที่ยว	กรรมการ
๒๒	ผู้อำนวยการกองวารสาร	กรรมการ
๒๓	ผู้อำนวยการกองประชาสัมพันธ์ในประเทศ	กรรมการ
๒๔	ผู้อำนวยการกองผลิตอุปกรณ์เผยแพร่	กรรมการ
๒๕	ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริการการตลาด	กรรมการ
๒๖	ผู้อำนวยการกองบริหารจัดการซื้อจัดจ้าง	กรรมการ
๒๗	ผู้อำนวยการกองกฎหมายและระเบียบ	กรรมการ
๒๘	ผู้อำนวยการฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว	กรรมการและเลขานุการ
๒๙	ผู้อำนวยการกองส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๐	ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการบริการท่องเที่ยว	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๓๑	ผู้อำนวยการกองเผยแพร่ความรู้ด้านการท่องเที่ยว	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

คณะผู้จัดทำ

คณะที่ปรึกษา

ประธานกรรมการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
นายวันชัย ศารทูลทัต
นายเสรี วงษ์ไพจิตร
ดร.โสภกา ชูพิกุลชัย ชปิลมันน์ ราชบัณฑิต
ดร.พิสิฐ เจริญวงศ์
คุณหญิงคณิดา เลชะกุล
นางสร้อยทิพย์ ไตรสุทธิ์
นางสาววนิดา สถิตานนท์
นางสายสุนีย์ สิงห์ทัศน์
ดร.จำลอง เพ็งคล้าย
ศ.ดร.สันติ เล็กสุขุม
ผศ.วิโรจน์ ดาวฤกษ์
นางสุจิตรา กลิ่นเกษร
นายสุรจิตต์ จันทรสชา
นายภราเดช พยัฆวิเชียร : ที่ปรึกษา ๑๑
นางสาวเพ็ญสุดา ไพอรร่วม : รองผู้ว่าการด้านบริหาร
นายสันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์ : รองผู้ว่าการด้านตลาดต่างประเทศ
นายสุรพล เศวตเศรณี : รองผู้ว่าการด้านนโยบายและแผน
นางจุฑาพร เรืองธนาอาษา : รองผู้ว่าการด้านสื่อสารการตลาด
นายอักษพล พฤษะวัน : รองผู้ว่าการด้านสินค้าการท่องเที่ยว
นายวันเสด็จ ถาวรสุข : รองผู้ว่าการด้านตลาดในประเทศ
นายอุดม เมธาอำรงค์ศิริ : ที่ปรึกษา ๑๐

คณะบรรณาธิการ

นางสาววนิดา สถิตานนท์
นางสายสุนีย์ สิงห์ทัศน์
นายพงศธร เกษสำลี
นางศศิอาภา สุคนธ์รัตน์
นางสาวจำไพพรรณ แก้วสุริยะ
นายวินิจ รั้งผึ้ง

กองบรรณาธิการ

นายอำพัน กิจงาม
นายวารินทร์ จิระสุขทวีกุล
นายนิติ แสงวัฒน์
นางสาวรัตนา ลักขณาวรกุล
นางกุลปราโมทย์ วรรณะเลิศ
นายวิมล ชินวัฒน์
นายบุญส่ง คุ่มบุญ
นางธมลวรรณ เรืองขจร
นายรณพันธ์ กิจนะเสถียร
นายก่อเกียรติ ฉัตรศิริวรกุล
นายจารุเขมฐ์ เรืองสุวรรณ
นางสาวโสภกา ลำเจียก
นางสาวเกษมณี รัศมี
นางสาวประภาพร จันทอม

ดำเนินการผลิต

ฝ่ายส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยว
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

© ๒๕๕๒ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
สงวนลิขสิทธิ์การพิมพ์ซ้ำ และ/หรือลอกเลียนส่วนใด
ส่วนหนึ่งของหนังสือเล่มนี้ ไม่ว่าด้วยสื่อใดๆ จะกระทำ
โดยปราศจากการยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรจาก
เจ้าของลิขสิทธิ์มิได้

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ
ISBN 978-974-679-169-4

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
๑๖๐๐ ถนนเพชรบุรีตัดใหม่ แขวงมักกะสัน เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐
โทรศัพท์ ๐ ๒๒๕๐ ๕๕๐๐ โทรสาร ๐ ๒๒๕๐ ๕๕๑๑
Website : www.tourismthailand.org E-mail : info@tat.or.th

